

1. המרכז הרפורמי לדת ומדינה – התנועה ליהדות מתקדמת בישראל, ע"ר 58028285
  2. פורום תג מאיר ע"י ד"ר גדי גבריהו, ת.ז. 054051180
  3. המטה למאבק בגזענות בישראל ע"י נדאל עותמאן, ת.ז. 28344547
  4. האגודה לזכויות האזרח בישראל, ע"ר 580011567
- כולם ע"י ב"כ עוה"ד אורלי ארז-לחובסקי ו/או רות כרמי ו/או טל רביב ו/או ריקי שפירא-רוזנברג ו/או מירי נחמיאס-יסף ו/או ניקול מאור ו/או שרה לואיס ו/או נעמי קסל ו/או אורי נרוב
- אשר כתובתם לצורך המצאת כתבי בי דין :
רחוב דוד המלך 13, ירושלים
טל': 02-6203323 - פקס: 02-6256260

העותרים

נגד

1. שרת המשפטים
  2. היועץ המשפטי לממשלה
- שניהם באמצעות פרקליטות המדינה, רחוב צלאח א-דין 29 ירושלים, טל. 02-6466590 פקס 02-6467011
3. הרב שמואל אליהו
- אצל: המועצה הדתית צפת, מרח' הפלמ"ח 68, צפת
טל': 04-6972438 פקס': 04-6921311

המשיבים

עתירה למתן צו על תנאי

בית המשפט הנכבד מתבקש להוציא מלפניו צו על תנאי המופנה אל המשיבים 1-2 והמורה להם להתייצב וליתן טעם מדוע לא יועמד המשיב 3 לדין משמעתי בגין המעשים וההתבטאויות המפורטים בעתירה, המהווים עבירות לפי סעיף 12א לחוק שירותי הדת היהודיים [נוסח משולב] התשל"א-1971 וכן לפי חוק שירות המדינה (סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספים) תשי"ט-1959.

בְּאִזְרַח מְפָם יִהְיֶה לָכֵם הַגֵּר הַגֵּר אֲתֹכֶם

וְאֶהְבֶּתְ לוֹ כְּמוֹךָ

כִּי גֵרִים הָיִיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם

(ויקרא יט, לד)

תוכן עניינים

2	א. מבוא
3	ב. הצדדים לעתירה
3	העותרים
4	המשיבים
4	ג. התשתית העובדתית
5	ג.1 העמדת המשיב 2 לדין פלילי בשנת 2006 וביטול כתב האישום
7	ג.2 ההתבטאויות לאחר ביטול כתב האישום בשנים 2008 - 2013
12	ג.3 התבטאויות הקשורות לשירות נשים ושירת נשים בצה"ל - 2012-2014
14	ג.4 התבטאויות גזעניות ומפלגתיות בשנים 2014 - 2016
22	ד. פניות העותרים למשיבים
28	התמודדות המשיב 3 על כהונת הרב הראשי ועל כהונת רב העיר ירושלים
34	טבלה מסכמת של התבטאויות ופניות בעניין הרב שמואל אליהו
41	ה. הטיעון המשפטי
41	ה.1 שיפוט משמעותי של רבני עיר
42	ה.2 "התנהגות שלא כהלכה" ו"התנהגות שאינה הולמת"
45	ה.3 סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספים
48	ה.4 תכלית אמצעי המשמעת
49	ה.5 המשיב 3 כנאמן הציבור
51	ה.6 היחס בין הדין הפלילי לדין משמעותי
53	ה.7 חובת המשיבים להפעלת סמכותם המנהלית ונקיטת הליכים משמעותיים
54	- חובת הפעלת הסמכות
55	- חוסר סבירות
56	- אי עמידה בלוח זמנים סביר
56	ו. סיכום

א. מבוא

- עניינה של עתירה זו הינו הפרה מתמשכת של הוראות הדין המשמעותי החל על רבני עיר על ידי המשיב 3, אשר מנהל זה שנים מסע הסתה שיטתי נגד הציבור הערבי בישראל ומביע ביקורת חריפה ובוטה על רשויות אכיפת החוק והמשפט במדינת ישראל על אף היותו עובד ציבור. בכך פועל המשיב שלא כהלכה במילוי תפקידו ובאופן שאינו הולם רב בישראל, ואף עובר על הוראות החוק האוסרות על התבטאות פוליטית. אך למרות זאת, מגלים המשיבים 1-2 אוזלת יד מוחלטת, בהימנעם מלהעמיד את המשיב 3 לדין משמעותי בגין מעשיו אלה, למרות עשרות פניות מצד העותרים במהלך למעלה מעשור. בהיעדר כל מענה משמעותי למעשיו ממשיך המשיב 3 להסית, תוך שימוש בתוארו ומשרתו הציבוריים, ותוך שהוא מבזה את השירות הציבורי כולו.
- התופעה של רבנים, המקבלים שכרם מקופת המדינה, המסיתים כנגד לא יהודים בכלל, וערבים בפרט, הפכה למרבה הצער חזון נפרץ בישראל. ראש וראשון למסיתים היה ועודנו

המשיב 3. עתירה זו תפרוש מסכת התבטאויות חמורה הנפרשת על פני עשר שנים תמימות, שלא יכולה אלא להוביל למסקנה כי קיים צורך דחוף לנקוט בהליכים משמעותיים נגד המשיב 3.

3. מערכת הדין המשמעתי נועדה לפעול כנגד מי שפוגע באמון הציבור בשירות הציבורי. המשיב 3 גרם וממשיך לגרום לפגיעה קשה באמון הציבור במערכת הציבורית. כאמור, למרות התנהלות עקבית וחמורה זו מצד המשיב 3, נמנעים המשיבים 1 ו-2 לפעול כנגד המשיב 3 בדרכים השונות העומדות לרשותם, ובכלל זה נמנעים מנקיטת סנקציה משמעטית כנגדו.

4. בהיעדר אכיפת הציות להוראות החוק על ידי ענישה ראויה, שתרתיע אחרים מלעבור על החוק, מתפרשת הגישה המקלה לא רק על ידי המשיב 3 אלא גם על ידי רבנים אחרים המועסקים על ידי המדינה, כהיתר להצטרף לקריאות הגזעניות ולזלזול במערכת אכיפת החוק.

5. נראה כי המשיבים 1 ו-2 בחרו להחריג רבני ערים מתחולת הדין המשמעתי בישראל, על אף שמשכורתם משולמת מהקופה הציבורית. בנסיבות אלה, לא נותרה לעותרים ברירה זולת פנייה לבית המשפט הנכבד, שיבהיר למשיבים את חובתם לאכוף את הדין המשמעתי על המשיב 3.

ב. הצדדים לעתירה

העותרים

6. העותר 1, "המרכז הרפורמי לדת ומדינה – התנועה ליהדות מתקדמת", הוא הזרוע המשפטית והציבורית של התנועה ליהדות מתקדמת (רפורמית) בישראל. העותר פועל מזה 30 שנה לקידום חופש הדת והמצפון בישראל ולמען צדק חברתי, שוויון ערך האדם וסובלנות דתית. בכלל זה פועל העותר לביעור נגע הגזענות בחברה הישראלית, ובפרט לביעור גזענות בקרב רבנים או גורמים אחרים העושים שימוש בדת היהודית כהצדקה להפליה ויחס מבזה כלפי לא יהודים. המרכז הרפורמי פועל ברוח עקרונות היסוד של היהדות הרפורמית – "חביב אדם שנברא בצלם" (משנה, אבות ג', מ"ד), כבוד לכל אדם באשר הוא אדם ושוויון בין בני האדם.

7. העותר 2, "פורום תג מאיר", הוא פורום המאגד פעילים ופעילות המתנגדים לתהליכים, פרסומים ודעות גזעניות הבאות בשם היהדות ובכסותה. הפורום נוסד בחג החנוכה תשע"ב במטרה להוקיע את מבצעי פעולות גזעניות אלה, לתמוך בנפגעייהן ולפעול לאכיפת החוק על פי חוקי מדינת ישראל והמסורת היהודית ש"דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום". הפורום פועל להשמעת קול של סובלנות, כבוד הדדי ומאור פנים כלפי שכנים, זרים וגרים בחברה הישראלית והוא עושה זאת באמצעים חינוכיים, משפטיים וציבוריים. ד"ר גדי גבריהו משמש כיושב ראש הפורום.

8. העותר 3, המטה למאבק בגזענות בישראל, מאגד יחד למעלה מארבעים ארגונים אשר חשים/ות עצמם/ן מחויבים/ות לקידום זכויות אדם בישראל, ומבקשים/ות להעמיד חזון של מדינה וחברה ללא גזענות, ולפעול למיגור תופעת הגזענות בישראל. המטה רואה עצמו מחויב לפעול ולהגיב על מסרים, פעילויות, חומרים וביטויים אשר יש בהם משום אפליה, רדיפה, השפלה, ביזוי, גילוי איבה, עוינות, אלימות או גרימת מדנים כלפי אדם, ציבור או חלקים של

האוכלוסייה, והכול בשל צבע, השתייכות לגזע, לדת, לקבוצה לאומית-אתנית או חברתית או בשל ארץ מוצא או מוצא עדתי, או על רקע מגדרי. המטה רואה עצמו מחויב לעסוק בגזענות על כלל היבטיה וביטוייה כפי שהם מופנים כלפי קבוצות רבות ורחבות בחברה הישראלית ובכללן ערבים, דוברי רוסית, אתיופים ומזרחים. עו"ד נידאל עותמאן עומד בראש המטה.

9. העותרת 4, **האגודה לזכויות האזרח בישראל**, פועלת מזה 44 שנים לקידום זכויות אדם באמצעות חינוך, התדיינות משפטית ודיאלוג עם מוסדות השלטון. בין היתר היא פועלת לקדם את חירות הביטוי ואת הזכות לשוויון תוך חתירה להנחלת איזון ראוי ביניהן. מאז שנת 2004 מנהלת האגודה התכתבות עם המשיבה 1 והמשיב 2 בדרישה שיזמו הליכי משמעת והדחה נגד המשיב 3 בשל הסתה גזענית וביטויי שטנה שהוא מפיץ נגד המיעוט הערבי במדינה. לצד הסתייגותה מההגבלות הגורפות שמנסה המדינה להטיל על חופש הביטוי של עובדיה ועובדותיה, מדגישה האגודה בפניותיה, כי הדעת אינה סובלת שעובד ציבור כה בכיר ישתמש במעמד וביוקרה שנתנה לו המדינה כדי לעודד הפליה וגזענות, ומתריעה מפני זרעי הפורענות שטמונים בשתיקתה ההולכת ונמשכת של המדינה לנוכח דברי הבלע הגזעניים של הרב.

המשיבים

10. המשיבה 1 הינה שרת המשפטים, אשר לה הסמכות להגיש קובלנה נגד רב עיר, בהתאם להחלטת ממשלה מס' 3613 מיום 15.5.05, ועל פי סעיף 12א לחוק שירותי הדת היהודיים [נוסח משולב], תשל"א-1971 (להלן: "**חוק שירותי הדת**"). יוער כי עם הקמתו המחודשת של המשרד לשירותי דת, הועברו לשר לשירותי דת הסמכויות על פי חוק שירותי הדת, למעט הסמכות על פי סעיף 12א לחוק.

11. המשיב 2 הינו הסמכות המשפטית העליונה המפרשת את הדין ומורה לממשלה על חוקיות פעולותיה, והוא אף אחראי על מערכת אכיפת החוק. המשיב 2 הוא בעל הסמכות להחליט בהעמדה לדין בעבירות של הסתה לגזענות, ולמיטב ידיעת העותרים, אף מעורב בהחלטתה של המשיבה 1 אם לפתוח בהליכים משמעתיים נגד המשיב 3.

12. המשיב 3 הינו רב העיר צפת. המשיב 3 משתמש בתואר ובמשרתו הציבורית לפרסום דברי גנאי וקריאות לפעולה כנגד הציבור הערבי בישראל וזאת באופן שיטתי ומכוון במשך שנים, הביע עמדות פוליטיות ואף תמיכה מפלגתית בתקופות בחירות, התבטא כנגד שוויון לנשים, ואף קרא מספר פעמים להפרת פקודה. כל זאת כפי שיפורט בעתירה.

ג. התשתית העובדתית

13. להלן יתואר מסע ההסתה הגזענית וההתבטאויות הבלתי הולמות מבית מדרשו של המשיב 3 בעשר השנים האחרונות. בפתח הדברים יודגש כי **המסכת העובדתית שתיפרש בהרחבה בעמודים הבאים מתארת עשרות התבטאויות גזעניות והתבטאויות בלתי ראויות אחרות של המשיב 3, ומתייחסת לתקופה של למעלה מעשור. בגין התבטאויות אלה, שלחו העותרים עשרות פניות למשיבים, רובן המוחלט כלל לא נענה עד עצם היום הזה.**

14. המשיבים הכירו בחומרת התבטאויותיו של המשיב 3, והראיה – הודעת היועץ המשפטי לממשלה למשיב 3 שלא יוכל להגן בבג"ץ על מועמדותו לכהונת רב ראשי, בשל ההתבטאויות הגזעניות שהשמיע במשך השנים. ברי שאף המשיבים מכירים בכך שאמון הציבור במערכת

הציבורית נפגע זה מכבר בשל התנהלותו החמורה של המשיב 3. למרות כל אלה, לא נקטו המשיבים את הצעד המתבקש – העמדה לדין משמעתי של המשיב 3.

15. יוער כי חלק מן ההתבטאויות שיתוארו להלן הובאו כציטוט במסגרת כתבות עיתונאיות, אולם התבטאויות רבות כלולות בראיונות שנתן המשיב 3 לתקשורת (תמלילי הראיונות מצורפים כנספחים וקישורים לראיונות שנתן המשיב 3 כלולים במכתבים), בכרוזים עליהם חתם המשיב 3 ובפוסטים שפורסמו בדף הרשמי של לשכת המשיב 3 ברשת הפייסבוק.

ג.1. העמדת המשיב 2 לדין פלילי בשנת 2006 וביטול כתב האישום

16. ביום 1.2.06, בעקבות עתירה שהוגשה על ידי העותר 1 (לשעבר "המרכז לפלורליזם יהודי" - בג"ץ 6702/05 המרכז לפלורליזם יהודי – התנועה ליהדות מתקדמת בישראל נ' היועץ המשפטי לממשלה (להלן: "בג"ץ 6702/05"), הוגש נגד המשיב 3 כתב אישום בבית משפט השלום בנצרת, בגין שלושה פרטי אישום בעבירה של הסתה לגזענות, בהתאם לסעיף 144ב לחוק העונשין, תשל"ז–1977 (ת.פ. 1337/06 בבית משפט השלום בנצרת). זאת בגין מספר התבטאויות חמורות שהשמיע המשיב 3 באמצעי התקשורת בשנים 2002 – 2004, וביניהן:

"שיגרשו את כל אוהדי הטרור האלה מצפת... הנחת היסוד שכולם הם אוהדי טרור"...

"צריך לזרוק את כל הסטודנטים הערבים ממכללת צפת. כן אני אומר את זה במפורש, לא מפחד מאף אחד..."

"מי זה הבג"ץ, מה אנחנו נבהלים מבג"ץ, מה הם ינהלו לנו את המדינה. עשרה אנשים ינהלו את המדינה."

"המכללה במתכונתה הנוכחת פסולה בעיני... החיבור הזה אינו טוב לאף אחד והפתרון הטוב ביותר הוא הקמת מכללה לערבים, כך שבמכללה בצפת ילמדו רק יהודים."

"זה לא סוד שהם מזדהים עם המאבק הערבי והם שמחים בפיגועים כמו כל ערבי שנשלח או ששולח אנשים לפיגועים – הם גם תומכים בהם כלכלית"...

"אני עדין קורא לא להשכיר דירות לערבים ולא למכור דירות לערבים, אני לא חזרתי בדברי... שהם יחיו באזור שלהם, אנחנו באזור שלנו"

[א'] העתק כתב האישום בת.פ. 1337/06, מצ"ב ומסומן כנספח א'.

17. ביום 18.6.2006 החליטה הפרקליטות, בהתאם לסעיף 94 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב–1982, לבקש מבית משפט השלום לבטל את כתב האישום נגד המשיב 3, כנגד הסתייגותו מן הדברים שפרסם ו"התנצלות בפני אלה שנפגעו מדבריו". במסגרת הבקשה לבטל את כתב האישום התחייבה פרקליטות המדינה בפני בית המשפט כי "התבטאויות דומות בעתיד יהיו עילה מספקת לחידוש הליכים בתיק זה" (ההדגשה הוספה, ר.כ.). בית המשפט נעתר לבקשה לבטל את כתב האישום, תוך שהוא רושם בפניו את ההתחייבות. יודגש כי התחייבות זו היוותה את אחד היסודות המרכזיים להכרעת בית המשפט בביטול כתב האישום נגד המשיב 3.

[ב'] העתק פרוטוקול הדין בבית משפט השלום, מצ"ב ומסומן כנספח ב'.

[ג'] העתק מכתב תשובה של עוזר היועמ"ש, ובו נוסח ההתחייבות, מצ"ב ומסומן כנספח ג'.

18. אף בדיון בבג"ץ 6702/05 התחייבו המשיבים בפני בית המשפט באופן דומה. כך נאמר בתשובת המדינה מיום 27.11.2007:

21. בענייננו, הוחלט תחילה להגיש כתב אישום נגד המשיב 3. עם זאת, בעקבות פנייתו של המשיב 3, והצעתו להצהרה פומבית בה תובע הסתייגות ברורה מדברים שאמר והתנצלות פומבית בפני מי שנפגע מדבריו, ולאחר שסוכם נוסח כזה בהתאם להערות המשיבים – הוחלט לקבל את הצעתו. על פי הסדר זה, המשיב פרסם התנצלות פומבית והבהיר את הדברים שנאמרו על ידו. התנצלותו הפומבית של המשיב פורסמה ברבים. בכפוף לאמור, המדינה הסכימה לביטול כתב האישום, **כאשר הובהר כי אם המשיב יתבטא בעתיד בדרך דומה, יהא בכך עילה לחידוש ההליכים בתיק זה.**

22. ....

לטעמם של המשיבים, להתנצלות פומבית זו, **ולתוכנה**, יש חשיבות רבה ביותר מבחינת האינטרס הציבורי לגנות ולמנוע באופן יעיל את הישנותן של התבטאויות כאמור.

לטעם המשיבים, להתנצלות זו יכולתה להיות משמעות ותועלת ציבורית – ובוודאי לגבי קהל חסידיו של הרב – אף יותר מהרשעת הרב בדין.

כן ניתן משקל לעובדה כי ניתן יהיה לחדש את ההליכים **בתיק זה** אם וככל שהמשיב יתבטא התבטאויות דומות בעתיד, כפי שהובהר למשיב ולבית המשפט. אין צורך לציין, כי לעובדה זו אפקט מרסן, וודאי כלפי המשיב עצמו, שיש בו משום תרומה של ממש לאינטרס הציבורי".

[ההדגשות במקור – ר.כ.]

[ד'] העתק תשובת המדינה בבג"ץ 6702/05 מיום 27.11.06 (ללא הנספחים), **מצ"ב ומסומן כנספח ז'**.

19. ביום 2.3.2009 ניתן פסק הדין בבג"ץ 6702/05 אשר גם בו עוגנה התחייבות המשיבים לחידוש ההליכים נגד המשיב 3 אם דבריו יישנו:

היועץ המשפטי לממשלה וגורמי התביעה ראו חשיבות רבה בהצהרה שפרסם המשיב 3, בתפוצה נרחבת, שבה הסתייג מן הדברים שצוטטו מפיו, הבהיר את כוונתו בלשון חדה וברורה, התנצל וקרא למתינות... היועץ המשפטי מדגיש את החשיבות הקנויה לכך שניתן יהיה לחדש את ההליך אם יתברר כי הדברים יישנו... בית משפט השלום סמך כאמור ידו על הסכמת הצדדים והורה על ביטול כתב האישום... לאור כל אלה, לא קמה עילה להתערבותו של בית משפט זה.

(פיסקה 3 לפסק הדין)

[ה'] פסק הדין בבג"ץ 6702/05, **מצ"ב ומסומן כנספח ה'**.

20. נוכח ההסכם אליו הגיעה הפרקליטות עם המשיב 3 בעניין ההליכים הפלילים, הוחלט לסגור גם את תיקי התלונות המשמעותיות שעמדו כנגדו. במכתבו מיום 8.8.2006 הודיע לעותר 1 עו"ד שי ניצן, אז המשנה לפרקליט המדינה (תפקידים מיוחדים), כי בשל ההסדר שהושג בין התביעה הפלילית ובין המשיב 3, ובשל ההתנצלות הפומבית שפרסם המשיב 3, הוחלט שלא להגיש קובלנה כנגדו.

[ו'] העתק מכתבו של עו"ד שי ניצן מיום 8.8.06, **מצ"ב ומסומן כנספח ו'**.

21. נציין כי לא פעם אמר המשיב 3 בראיונות התקשורתיים כי לא הוא יזם את ההסדר עם התביעה ולא הוא הציע להתנצל, אלא היוזמה הייתה של היועץ המשפטי לממשלה, ואין בדבריו כל פסול משפטי, והראיה לכך הוא ביטול כתב האישום כנגדו.
22. אולם, על אף שהמשיב 3 חזר בו מן הדברים ו"התנצל", מהלך שהביא כאמור לביטול כתב האישום בבית משפט השלום בנצרת, למניעת הליכים משמעותיים כנגדו, ולדחיית העתירה בבג"ץ 6702/05, הוא המשיך להסית כנגד הציבור הערבי בישראל ולהתבטא באופן שאינו הולם את מעמדו כאיש ציבור. **אין מדובר בהתבטאות יחידה או מקרית אלא בסדרה ארוכה של התבטאויות, שתחילתן באירועים מאורגנים על ידו והמשכם במספר רב של ראיונות תקשורתיים שהעניק המשיב 3 בהם הוסיף לפרסם את מסריו הגזעניים החמורים. על כן, במהלך קריאת הדברים, יש לשימם בהקשר הכולל, של רב עובד ציבור שהשכם וערב דואג להכניס את מסריו האידיאולוגיים לאמצעי התקשורת המובילים במדינה. להלן הדברים בפירוט.**

2.ג. ההתבטאויות לאחר ביטול כתב האישום בשנים 2008 - 2013

23. בחודש מרץ 2008, בעקבות הפיגוע בישיבת "מרכז הרב", פרסם המשיב 3 מאמר בעלון "ארץ ישראל שלנו" מיום כ"א אדר ב' תשנ"ח. במאמר קרא הרב לתליית עשרת בניו של המחבל למען יראו וייראו, לנקמה איומה וכואבת "שתהדהד בעולם כולו". מדבריו של הרב מצטיירים בבירור שני מחנות אויבים: היהודים, שדמם "יקר מזהב ומפז", אל מול הערבים כולם שעל-פי הרב יש "להכאיב להם עד שיצעקו "דיי", שישתטחו על הארץ ויצעקו "הצילו".

[ז] העתק המאמר מעלון ארץ ישראל שלנו, **מצ"ב ומסומן כנספח ז'.**

24. בסוף חודש יולי 2008, לאחר פיגוע הטרקטור השני בירושלים, חתם המשיב 3, לצד רבנים נוספים, על כרוז נושא הכותרת "תשובה על הדם שנשפך". בכרוז, אשר נתלה ברחובות ירושלים, מתוארים אזרחיה הערבים של מדינת ישראל כ"בעיה לאומית שהפכה כבר מזמן לסכנה קיומית המאיימת על שלומו של העם היושב בציון". וזו כיצד? מלמדים אותנו רבנינו: "דרך השתלטות זוחלת על שכונות יהודיות, חוצפה ועזות פנים, אלימות מילולית ופיזית הולכת וגואה, פגיעה שיטתית ומכוונת בכבודן של בנות ישראל, ועד כדי נישואי תערובת עם יהודיות הנופלות ברשתם". אי-לכך, ועד שתקום "הנהגה מתוקנת" שתפעל ל"גירוש האויבים", קוראים לנו הרבנים "כצעד ראשון למעשה, (...) להפסיק להעסיק את האויב הערבי לפחות במעגל הקרוב אלינו: לא נכניס אויבים לביתנו. לא נקנה אצל אויבים. לא נעסיק אויבים באופן ישיר". כך קורא המשיב 3 להפלות ולהחרים אזרחים ערבים באופנים שונים, המנוגדים לחוק במדינת ישראל.

[ח] העתק כרוז "תשובה על הדם שנשפך", **מצ"ב ומסומן כנספח ח'.**

25. ביום 4.1.09 פורסמה באתר החדשות המקוון של ערוץ 7 הכתבה "רבנים מהציונות הדתית בעד האיחוד הלאומי". בכתבה דווח כי עשרה מבכירי רבני הציונות הדתית התכנסו בירושלים על מנת להביע את תמיכתם במפלגת האיחוד הלאומי, ביניהם גם המשיב 3 – זאת בניגוד לחוק שירות המדינה (סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספים) תשי"ט-1959 (להלן "חוק הסיוג") האוסר על עובדי ציבור להביע דעה פוליטית ולקחת חלק בתעמולת בחירות.

[ט'] העתק הכתבה מערוץ 7 מצ"ב ומסומן כנספח ט'.

26. ארבעה ימים לאחר מכן, ב-8.1.09, התפרסם ב NRG מעריב, מאמר דעה פרי עטו של המשיב 3, תחת הכותרת "למה איחוד לאומי?". במאמר, אשר התפרסם גם בעלון פרשת השבוע של תנועת "מעייני הישועה", מפרט המשיב 3 את שלוש הסיבות אשר הביאו אותו לתמוך במפלגת האיחוד הלאומי.

[י'] העתק המאמר של המשיב 3 מיום 8.1.09 מצ"ב ומסומן כנספח ז'.

27. ביום 20.10.2010 פורסמה ידיעה בעיתון הארץ לפיה המשיב 3 ערך "כנס חירום" שכותרתו "המלחמה השקטה-נלחמים בהתבוללות בעיר הקודש צפת". על פי הידיעה, הכנס נערך במימונה של המועצה הדתית בעיר, ועיקרו היה קריאות נגד שילובם של ערבים בעיר ונגד הקמת בית ספר לרפואה בעיר, אשר ימשוך סטודנטים ערבים לעיר ועלול להביא להיווצרותם של קשרים בין יהודים וערבים.

[יא'] העתק הידיעה מיום 20.10.10, מצ"ב ומסומן כנספח יא'.

28. הכנס נערך על רקע פרסום גילוי דעת ובו קריאתם של 18 רבנים, ובראשם המשיב 3, שלא למכור או להשכיר דירה או חלקת אדמה בארץ ישראל לגוי: "ויעוד רעה על רעה שהמוכר או המשכיר להם דירה באזור שגרים בו יהודים גורם נזק גדול לשכניו". הקריאה באה כדי למנוע מסטודנטים ערבים הלומדים בצפת לשכור דירות בזמן לימודיהם. עוד נאמר בגילוי הדעת כי המוכר או המשכיר דירה ללא יהודים גורם לירידת ערך של הדירות הסמוכות. בנוסף מסבירים הרבנים כי "דרך חייהם שונה מן היהודים, ומהם יש שצוררים לנו ויורדים לחיינו עד כדי סכנת נפשות". בסוף מכתבם מבקשים הרבנים: "על שכניו ומכריו של המוכר והמשכיר להתרות בו ולהזהירו ואחר כך רשות בידם לפרסמו ברבים, להתרחק ממנו, למנוע מסחר אתו, לא להעלותו לתורה וכדומה".

[יב'] העתק גילוי הדעת מצ"ב ומסומן כנספח יב'.

29. ביום 3.11.2010 התראיין המשיב 3 בתכנית הרדיו "מה בוער" בגלי צה"ל בעקבות איומים שקיבל תושב העיר צפת אשר השכיר את ביתו לשני סטודנטים ערבים. בראיון אומר המשיב 3 כי נוכחות הסטודנטים הערבים בעיר מאיימת על תושבי צפת היהודים. בפרט מציין המשיב 3 כי הנוכחות של הערבים מאיימת ומפריעה לבנות יהודיות אשר מוטרדות על ידם. כאשר המראיין קורא למשיב 3 את פסק ההלכה שלו הקובע שאין למכור או להשכיר דירות לערבים ממשיד המשיב 3 את המסר מתוך הסכמה וקובע כי ניתן לדרוש מתושב שלא לפעול בדרך הזאת (כלומר – שלא להשכיר דירות לערבים).

[יג'] תמליל הראיון בגלי צה"ל מיום 3.11.10 מצ"ב ומסומן כנספח יג'.

30. מסר דומה העביר המשיב 3 גם בכתבת טלוויזיה בערוץ 1 אשר שודרה באותו ערב, בו חזר על המסר התוקפני כנגד אותו תושב צפת שהשכיר דירתו לסטודנטים ערבים: "לוחם תש"ח צביאלי מכניס ערבים לצפת, אנחנו מרגישים בושה, בושה כי אנו לא נלחמים על הארץ שלנו!".

[י"ד] תמליל הראיון בערוץ 1 מיום 3.11.10 מצ"ב ומסומן כנספח יד'.

31. ביום 9.11.2010 פורסם בעיתון "הארץ" מאמר פרי עטו של המשיב 3 שכותרתו "ייהוד הגליל - זו ציונות". במאמר שב ומטיף המשיב 3 שלא להשכיר ולמכור דירות לערבים. כך כותב המשיב 3:

בתקופה האחרונה נשאלתי פעמים רבות בידי תושבי צפת, האם מותר למכור בית לערבי. השואלים גם סיפרו, כי הערבים מציעים מחירים הגבוהים ממחיר השוק בעשרות אלפי דולרים. אין להניח כי הערבים אינם סוחרים טובים; המסקנה הפשוטה היא, שאין פה מסחר תמים, אלא ניסיון השתלטות בעידוד גורמים עוינים. לגרום לצפת להיות כמו ערים אחרות שנהפכו לערביות או חצי ערביות.

יש עובדה שלא נעים לכתוב עליה: המנטליות וסגנון החיים של הערבים מבריחים את היהודים הגרים בשכונותם. היהודים אינם רוצים לגור בשכונות עם ערבים ויוצאים ממקומות שבהם נקנה בית בידי ערבי. כך נהפכו שכונות שלמות בעכו, ביפו ובלוד לשכונות ערביות. נצרת עילית וכרמיאל נאבקות על צביון - ערים שהוקמו במיוחד, בהחלטת ממשלה, על מנת לייחד את הגליל. אנחנו נלחמים שזה לא יקרה גם בצפת.

פעולות הקניין והפלישה של הערבים הן צד אחד של המטבע. הצד השני הוא מניעת מכירה ליהודים. אצל הפלסטינים יורים במי שמוכר קרקע ליהודים. זה החוק הרשמי של "המתונים", אנשי הרשות הפלסטינית. בתחומי מדינת ישראל הם נלחמים בדרכים אחרות בכל ערבי המעז למכור בית ליהודי.

[טו'] העתק המאמר מיום 9.11.10 מצ"ב ומסומן כנספח טו'.

32. המשיב 3 שב וחזר על עמדתו בראיונות נוספים בעיתונות, לפיה קיימת מזימה מתוכננת של הערבים להשתלט על אדמות יהודיות ולפיכך אין להשכיר או למכור להם דירות, כי הערבים (כולם) הינם אויבים ולכן אסור להתחבר אליהם ואסור להשכיר/למכור להם דירות, כי ההתנהגות הערבית הינה בלתי הולמת, וכי הערבים המתגוררים בצפת אשמים בהטרדה של בנות יהודיות. כל זאת תוך שהוא מייחס להם, באופן קולקטיבי, אכזריות, יחס מבזה לנשים ותכונות שליליות נוספות.

33. ביום 19.11.2010 פורסמה בעיתון "סופשבוע" של "מעריב" כתבה שכותרתה "הרב אליהו: "יהודי לא צריך לברוח מערבים" ועיקרה ראיון עם המשיב 3. בכתבה זאת אומר המשיב 3 בין היתר את הדברים הבאים:

זו לא תופעה נקודתית, זו תופעה התנהגותית. אי אפשר לבוא לעיר תיירותית שקטה, אצילה, ולהרגיש בכפר ערבי. אם אתה אורח, תתנהג כמו אורח. אבל אם אתה רוצה להרגיש כמו בעל הבית, להכתיב סגנון, אז יש הלכה שאומרת שאסור להשכיר לך את הבית. ברגע שיש יותר משלושה ערבים בשכונה המשמעות ההלכתית היא שהיהודים מפנים להם את המרכז. יהודי לא צריך לברוח מהערבים. יהודי צריך להבריח את הערבים. מתנהלת פה מלחמה שקטה על קרקעות. בכסף עוודי. בשטרות אנטישמיים. המטרה היא לכבוש את הארץ, לייצר מצב שלא נוכל לחיות בה. לערבים יש סבלנות, אורך רוח. הם אומרים לעצמם, נכבוש לנו רחוב אחרי רחוב, שכונה אחרי שכונה, וננשל את היהודים מארצם. הדירות שהסטודנטים הערבים רוצים לקנות או להשכיר בצפת הן הביטוי למלחמה המתוחכמת הזו שמחליפה נשק בכסף...

כי הערבים מביאים לפה את הנורמות שלהם. מחקר של פרופסור מאוניברסיטת חיפה קובע שרוב האלימות בחברה הישראלית מגיעה

מהערבים. במו עיניי ראיתי סטודנטים ערבים שבאו לצפת, יומיים היו פה וכבר התחילו עם בנות המדרשה. נערות צנועות שבאו ללמוד באווירה דתית נאלצו לעשות אחורה פנה ולברוח. **ברגע שאתה נותן לערבי מקום בתוכנו, לוקח לו חמש דקות להתחיל לעשות מה שהוא רוצה.** אם היה מעז להתנהג לבנות ערביות בכפר שלו כמו שהוא מתנהג אל היהודיות, היו זורקים אותו מכל המדרגות, שוחטים בכיכר העיר. רק אצלנו הערבים מרגישים חופשיים. **מבחינתם, הבנות שלנו הפקר. ולא רק בצפת. תשאלו את הסטודנטיות היהודיות שלומדות בהר הצופים איזה סיוט הן עוברות כל לילה...**

אני לא נגד ערבים. אני בעד חיזוק הבנות והמשפחה הדתית. **גירוש הערבים מהשכונות היהודיות הוא חלק מהאסטרטגיה...**

יש לי הרבה חמלה לבני אדם, אפילו לבעלי חיים. אין בי שום חמלה לאויבים. ברגע שאדם בא ואומר לי בבית שלי, אתה אורח ואני בעל הבית, ברגע שאדם מסלף את ההיסטוריה, ברגע שאדם מתנהג בתוך העיר שלי כאילו זה הכפר שלו, ברגע שהוא מכריז שיש לו מטרה להפוך את אופיה של העיר צפת על פיו, אין לי שום חיוב לחמול עליו. **להפך. ישו אמר, צריך לחמול גם על האויבים. אני לא עובד בסטנדרטים העקומים של ישו. הסטנדרטים שלי אומרים שמי שמרחם על אויבים הוא טיפש מטופש...**

אצל הערבים מדובר בקודים אחרים, בנורמות אלימות שהפכו לאידאולוגיה. כמו שהגניבות החקלאיות אצל ערבים הן אידאולוגיה. כמו ששחיטת דמי חסות מהמשקים החקלאיים בנגב היא אידאולוגיה. לפני כמה חודשים העיתונאי הערבי הבכיר זוהיר אנדראוס, עורך העיתון 'מע-אל חדאת', כתב שכל מי שמוכר קרקע ליהודי גרוע יותר מאישה שבוגדת בבעלה. כי אישה פוגעת בכבוד המשפחה והמוכר ליהודי פוגע בכבודו של עם שלם. צריך לזכור שכשאומרים את המשפט 'אישה בוגדת לבעלה' זה שם קוד לרצח אכזרי. ברשות הפלסטינית למשל, מי שמוכר קרקע ליהודי מוצא להורג. חבר שלי קנה דירה בעיר העתיקה בירושלים. תפסו את הערבי שמכר לו את הבית, שפכו עליו בנזין, הדליקו אש ושרפו אותו חיים. **"התרבות הערבית אכזרית מאוד.** בצפת, בפרעות תרפ"ט, ליד הרחוב שאני מתגורר בו, תפסו יהודים, תלו אותם מרגליהם על התקרה ושרפו את ראשם בפרימוס. גם היום זורקים בעזה אנשים מגגות, גוררים אותם עם גיפים במרכז העיר. ראינו מה קרה לחיילים היהודים שנקלעו בטעות לרמאללה. הציבור כולו, לא אדם בודד, עשה בהם לינץ'. וזו רשות שיש לנו איתה הסכמי שלום. בתרפ"ט, השכנים הערבים שחיו עם היהודים בשלום בית ליד בית, חצר בתוך חצר, גדעו את ידיהם וכרתו את ראשם, שלא לדבר על אונס וביזה. **זו התרבות של הערבים. אי אפשר להתווכח, או לעצום עיניים.**

[טז'] העתק הכתבה ב"סופשבוע" מיום 19.11.10 **מצ"ב ומסומן כנספח טז'.**

34. מסרים דומים התפרסמו באותו יום בכתבה במוסף עיתון "הארץ" מאת חיים לוינסון שכותרתה "כשהרב הראשי של צפת, שמואל אליהו, מתחיל לדבר, יש סיבה לדאגה".

[יז'] העתק הכתבה במוסף הארץ מיום 19.11.10 **מצ"ב ומסומן כנספח יז'.**

35. בראשית דצמבר 2010 פורסם גילוי דעת שזכה לשם "מכתב הרבנים". גילוי הדעת, עליו חתמו עשרות רבנים, ביניהם גם המשיב 3, קורא שלא למכור נכסים למי שאינם יהודים. בין היתר נאמר בו:

במענה לשאלת רבים הננו משיבים **שאסור מהתורה למכור בית או שדה בארץ ישראל לנכרי...** ועוד רעה על רעה, **שהמוכר או המשכיר להם דירה באזור שגרים בו יהודים גורם נזק גדול לשכניו...** באשר דרך חייהם שונה מן היהודים, ומהם יש שצוררים לנו ויורדים לחיינו עד כדי סכנת נפשות כמו שהתפרסם כמה וכמה פעמים... ומן המפורסמות הוא שבעקבות

מכירה או השכרת דירה אחת יורד מחיר כל דירות השכנים אפילו כשהקונים והשוכרים נחמדים בתחילה. וזה המוכר והמשכיר הראשון גורם לשכניו הפסד גדול ועונו גדול מנשוא. ומי התיר לו? וגורם לאחרים למכור רכושם אחריו, לברוח מהמקום. וגם המוכרים אחריו לנכרים, גם הם מגדילים עוון חמור זה שתלוי בצוואר כולם.

ואם הנכרי הזה אָלם ומציק לשכניו, כבר התבאר בשולחן ערוך שכל מי שמוכר לו חייב נידוי!! עד שיסלק הנזק אפילו בדמים מרובים... ובימינו אין אנו מנדין, כידוע, באשר חומרת הנידוי גדולה. אמנם חובה על שכניו ומכריו של המוכר והמשכיר הזה להתרות בו ולהזהירו, בתחילה ביחיד ואחר כך רשות בידם לפרסמו ברבים. להתרחק ממנו, למנוע מסחר איתו, לא להעלותו לתורה וכד' עד שיחזור בו מהיזק רבים זה. והשומע לנו ישכון בטח. אמן כן יהי רצון.

[יח'] העתק גילוי הדעת מדצמבר 2010 מצ"ב ומסומן כנספח יח'.

36. ביום 31.12.2010 פורסם ב YNET כי המשיב 3 זומן לחקירה במשטרת ירושלים בחשד להסתה לגזענות בשל מעורבותו ב"מכתב הרבנים" וכי הוא העביר מסר שאין בכוונתו להתייצב לחקירה. על פי הדיווח טען המשיב 3 כי "אין בכוונתו לשחק לידיים של מערכת משפט שפועלת בצורה לא-שיוונית". עוד פורסם כי באותו שבוע אמר המשיב 3 כי אמנם יש מעמד של "גר תושב" בתורה, אך ל"אורחים" ולא "לערבים שמרגישים בעלי הבית".

[יט'] העתק הכתבה מיום 31.12.10 מצ"ב ומסומן כנספח יט'.

37. המשיב 3 לא שקט על שמריו והמשיך להשמיע התבטאויות קשות. ביום 16.3.2011 פורסם באתר y-net, כי לאחר הפיגוע באיתמר בו נרצחו בני משפחת פוגל הוזמן המשיב 3 על ידי תושבי איתמר לשוחח עימם ולענות על שאלותיהם. בין דבריו, אמר המשיב 3:

אבל לא לרחם על הגידולים הסרטניים. מי שמרחם על גידול סרטני – מתאכזר לגוף כולו. די עם הכיפוף המתמיד של השתחויה. די עם המקום הזה של תתכופפו ותשתחו. יש לנו לומר לעולם מתוך אחריות ואכפתיות לעולם כולו. לערבים שהניפו את החרב, יש לנו עץ גבוה חמישים אמה."

המשיב 3 גם סיפר לקהל, כי לאחר הפיגוע אנשי ביטחון ביקשו ממנו לסייע ולעצור את פעולות "תג מחיר" וכך הוא ענה:

אמרתי: אם אתה מצפה שאמנע את מי שעושה 'תג מחיר' – אתה טועה. אני לא עובד אצלך. אבל אני רוצה לומר לך שאם השלטון לא יפעל – הציבור ירגיש צורך לפעול. ואם אתם לא תפעלו – גם אם אני אעמוד עם שתי ידיי עד קצה גבולך, לא אצליח לעצור את מי שרוצה לפעול.

[כ'] העתק הכתבה מיום 16.3.11 מצ"ב ומסומן כנספח כ'.

38. ביום 4.4.2011 הוציא הרב אליהו מכתב תחת הכותרת "המשך למכתב הרבנים בנושא מכירת דירות לנכרים". המכתב נכתב בתוקף תפקידו של המשיב 3 כרב העיר צפת ועל נייר מכתבים רשמי של הרבנות הראשית – המועצה הדתית צפת:

המאבק לשמירת אופיה המיוחד של העיר צפת מתחיל לשאת פירות כאן ובכל הארץ, וצריך להמשיך בו כאן, הוא לא נעצר בקריאה ופסק הלכה אחד.

צריך להדגיש כי למאבק הזה אין כלום עם גזענות ושנאה. כולו נועד רק לשמור על המדינה שלנו שתהיה יהודית. צריך לראות את המאבק הזה כפעולה משלימה ליחוק השבות' והכרזה על מדינה יהודית... (הדגשה הוספה – ר.כ.).

[כא'] העתק מכתב ההמשך מצ"ב ומסומן כנספח כא'.

39. ביום 26.4.2011 התקיים כנס ברמלה בנושא "אדמות הלאום או אדמות כל אזרחיה". בכנס התייחס המשיב 3 למכתב הרבנים: "אני יכול לומר בציבור שאני גאה. בצפת פסק ההלכה עבד! ברוך השם בצפת לא מוכרים אדמות לנוכרים, וגם לא משכירים דירות." הוא הוסיף כי במקרים בהם פונה אליו תושב צפת ומספר על ה"פיתוי הכספי" למכירת דירות לערבים, הוא עונה לו, כי הדבר אסור על פיה ההלכה. לגבי התקשורת בנושא מכתב הרבנים טען המשיב 3 כי "כולם מבינים את גודל הסכנה. הערבים אוכלים שכונה ועוד שכונה ואני צריך לתת דין וחשבון לאיזה עיתונאית? הפכנו להיות עבדים. להגיד לי שאני גזען? מי את שתגידי לי?".

[כב'] העתק כתבתו של אלי אשכנזי מיום 28.4.11 "רב העיר צפת שמואל אליהו שנלחם בהשכרת דרות לערבים קיבל פרס מידי שר המדע" מצ"ב ומסומן כנספח כב'.

[כג'] העתק כתבתו של מוטי לוי מיום 26.4.11 "הרב ליאור: לעודד בדואים לשוב לערב הסעודית" מאתר וואלה מצ"ב ומסומן כנספח כג'.

40. ביום 17.7.13 התראין הרב שמואל אליהו בערוץ 2 בחדשות הערב, והבהיר שוב ושוב שהוא נגד השכרת דירות לערבים, שכן מדובר במאסה המנסה לשנות את האופי של העיר צפת עד כדי עיר מעורבת. כלומר, באשר להשכרת דירות אליהו חוזר על אמירותיו שכל ערבי פסול מלשכור דירה בעיר יהודית (מכיוון שלא מדובר בבודדים), ואין קשר כאן לסיכון בטחוני או כל סייג אחר. באשר ללימודים במכללת צפת, הבהיר הרב אליהו שהוא אינו חוזר בו מקריאה לסלק את הסטודנטים הערבים ממכללת צפת אלא מוסיף תנאי שסטודנט ערבי יוכל ללמוד במכללה רק אם הוכיח את נאמנותו לעם ישראל (ודוק: לא למדינת ישראל). כמו כן, טוען הרב אליהו שפעולת היועץ המשפטי לממשלה בעניינו הינה בלתי קבילה שכן לא יתכן שהרבנים יהיו כפופים ליועץ המשפטי.

[כד'] תמליל הראיון מיום 17.7.13 מצ"ב ומסומן כנספח כד'.

3. התבטאויות הקשורות לשירות נשים ושירת נשים בצה"ל וקריאה להפר פקודה - 2012-2014

41. ביום 2.2.12 התבטא המשיב 3 בסוגיית שירת נשים בצבא ותקף בחריפות את אמירותיו של הרב הצבאי הראשי, תא"ל רפי פרץ, על פיהן חייל דתי רשאי להשתתף בטקס ממלכתי שיש בו שירת נשים וכי יציאה מטקס כזה עלולה לפגוע במשפחות השכולות ובאחוות הלוחמים.

המשיב 3 התבטא באופן שקורא למרד חיילים המוני ולהפרת פקודה וכן באופן המבזה שר

בישראל:

"פסיקתו של הרב פרץ "אינה מקובלת על רוב מוחלט של רבני ישראל, ובמיוחד לא על הרבנות הראשית לישראל". בשיחה עם 'בשבע' אומר הרב אליהו כי "מועצת הרבנות הראשית היא הגוף המוסמך לפסוק הלכות, והיא קבעה שאסור לחייל לשמוע שירת נשים". הרב מספר כי הם קיימו פגישות עם הרב הצבאי ותקוותו שהדברים לא יגיעו לידי התנגשות. אולם במידה והרבנות הצבאית תוציא הוראה שתקבע כי החייל יכול או מחויב להישאר בטקס הכולל שירת נשים, אזי קורא הרב אליהו למרד המוני של חיילים שומרי תורה ומצוות נגד מה שהוא מכנה "פקודה בלתי חוקית בעליל".

"אם הוא יוציא הוראה כזאת, זו פקודה בלתי חוקית בעליל וחובה על כל חייל להפר אותה", מורה הרב אליהו, "גם במחיר של כניסה לכלא וגם אם יזרקו אותו מקורס קצינים. כי לא ייתכן שיש פקודה אחת לחיילים דתיים ופקודה אחרת לחיילים

חילונים. לא ייתכן שעל החילונים אין כפייה דתית אבל על הדתיים יש כפייה חילונית. פקודה להישאר בטקס עם שירת נשים היא פקודה לא שוויונית ולכן היא אינה חוקית. היא גם מנוגדת לעיקרון של חופש דת, וגם מסיבה זו היא אינה חוקית ולכן אני לא מקיים אותה."

הרב אליהו תמה גם על הזכויות שנשללות מחיילים דתיים וניתנות לחיילים חרדים: "מוזר שחיילים חרדים פטורים מלשמוע שירת נשים בצבא. למה, כי המנהיגים שלהם איימו, אז גמרנו? אני אשם שיש לי שר כמו הרשקוביץ, כמו בובה, שלא עושה כלום? אנחנו לא חיילים סוג ב' ולא דתיים סוג ב'."

כיוון שמדובר בפקודה משפילה, כהגדרת הרב, הוא קורא לכמה שיותר חיילים להפר אותה וקובע כי זו מצווה: "ברגע שציבור גדול יפר את הפקודה הזו - היא תתבטל מאליה. אני קורא לחיילים להפר את הפקודה הלא חוקית, זו מצווה להפר אותה. גם חיילים שבדרך כלל מקלים פה ושם, לא יכולים לקיים את הפקודה המשפילה הזו שאומרת 'אתם סוג ב'". הם צריכים גם לגבות את החברים שלהם." (ההדגשות הוספו - ר.כ.)

[כה'] העתק הכתבה "הרב אליהו נגד שירת נשים בצה"ל" מאתר ערוץ 7 מיום 2.2.12 מצ"ב ומסומן כנספח כה'.

42. ביום 14.11.13 פרסם המשיב 3 באתר כיפה טור היוצא בחריפות כנגד גיוס נשים לצה"ל ובהזדמנות זו מתבטא באופן בוטה וחמור כנגד ארגוני השמאל. בין היתר נאמר בטור כך:

"שמא נאמר כי יש תועלת לצבא בשירותן של הבנות, אז זהו שיש תועלת אבל יש גם נזק, והנזק לצהל יותר גדול מהתועלת. בצבא ארצות הברית כבר הבינו את המשוואה הזו והבינו ששירות נשים הוא יותר נזק מתועלת. לא בגלל שהן לא טובות, אלא בגלל שהתעורבות בצבא מורידה את הרמה של החיילים מאוד. צבא הוא מכשיר ללחימה ולא מקום בילוי משותף ובודאי לא מקום להשגת שיון מגדרי כזה או אחר.

זה לא סוד כי מי שמניע ודוחף פוליטית וציבורית את תהליך השתלבות הנשים בצבא הם ארגוני השמאל והשמאל הקיצוני שבדרך כלל פועלים בעד סרבנות לשרת הצבא. ארגונים שפועלים נגד קציני צבא בבתי משפט ובממשלות בעולם. ארגונים שפועלים בדרך כלל נגד חיילים שביצעו את תפקידם. ארגונים שמנסים לקשור את ידיו של הצבא בכל מיני חוקים מגבילים. ארגונים שפועלים להכפיש את פעולות הצבא בעולם. כל בת צריכה לשאול את עצמה, למה ארגוני השמאל הללו פתאום הם בעד התגייסות בנות לצבא?

התשובה היא שהם נראים כאילו "בעד הצבא" אבל באמת הם "נגד הצבא". הם מעודדים גיוס הבנות לא בעד הצבא אלא נגד הצבא. הם יודעים ששילוב בנות בצבא מוריד את הרמה של הצבא פלאים.

תחשוב כל בת למה רוב מוחלט של הרבנים והמחנכים שאוהבים את צהל - מתנגדים לגיוס בנות לצבא, ולמה רוב מוחלט של ארגוני השמאל ששונאים את צהל - מעודדים גיוס בנות לצבא?

צריך לדעת שבין המפקדים בצבא יש מחלוקת אם שירות בנות תורם או מזיק. המחלוקת היא ברורה. המפקדים שיושבים בקריה ורוצים להראות יפה בתקשורת - מפחדים מארגוני השמאל ומיישרים איתם קו. המפקדים הקרביים שלא נבהלים מהתקשורות - יגידו לכן ברורות. גיוס של בנות יותר מזיק לצבא ממה שהוא מועיל. מזיק לבנות כי הוא לא מתאים להם גופנית. מזיק לחיילים שעסוקים בבנות במקום להיות עסוקים בבטחון. מזיק לצה"ל שמוריד את הרמה הקרבית שלו כדי להתאים לבנות שבאופן טבעי כושרן הגופני פחות מכושר של בניס. את התוצאה של הנזק - ראינו במלחמת לבנון השנייה.

תחשוב כל בת שמהרהרת בגיוס, למה אני צריכה להקריב שנתיים מהחיים שלי בשביל לעזור לשמאל במלאכתו הבזויה?" (ההדגשות הוספו - ר.כ.)

[כז'] העתק הטור של המשיב 3 מיום 14.11.13 באתר כיפה "רוב הבנות הדתיות שהתגייסו לצה"ל יצאו פגועות" **מצ"ב ומסומן כנספח כז'.**

43. בראשית 2014 אף שלח המשיב 3 מכתב, על גבי ניר רשמי של הרבנות צפת, לראשי אולפנות ברחבי הארץ, בו הוא שב ויוצא כנגד גיוס בנות לצה"ל. בין היתר נאמרו במכתב הדברים הבאים:

יש עמותות שמעודדות בנות ללכת לשירות צבאי. השירות הצבאי מפגיש את הבנות עם מצבים שאינם ראויים, שפוגעים בבת אמונית, רגשית ולצערנו לעתים גם פיזית. השירות הצבאי אינו ראוי לבת ישראל... לצערנו הגיעו לידינו נתונים שקריים של עמותות המעודדות בנות ללכת לשירות, המציינים כאילו הבנות שהולכות לצבא מתחזקות במהלך השירות...אנו באים להדגיש את האיסור הגמור של הליכת בנות לצבא. אנו ממליצים בפני מוסדות החינוך לא לפתוח שעריהן בפני עמותות המעודדות שירות צבאי."

[כז'] העתק כתבה בהארץ מיום 8.1.14 "הקמפיין החדש של הרב אליהו – למנוע גיוס בנות לצה"ל **מצ"ב ומסומן כנספח כז'.**

44. לקראת יום הזכרון לחללי מערכות ישראל בשנת 2014, קרא המשיב 3 לאנשי ציבור להימנע מלהגיע לטקס העירוני בצפת, בשל העובדה שהוא יכלול שירת נשים וריקודי נשים.
[כח'] העתק כתבה באתר YNET מיום 1.5.14 "בגלל שירת נשים הרב ביקש לא להגיע לטקס" **מצ"ב ומסומן כנספח כח'.**

4.ג התבטאויות גזעניות ומפלגתיות בשנים 2014 - 2016

45. בחודש ספטמבר 2014 התפרסמה חתימתו של המשיב 3 על מודעה הקוראת לציבור לתרום כסף לסיוע לפעילותו של בנצי גופשטיין, העומד בראש ארגון להב"ה. גופשטיין עוסק באופן עקבי בהסתה לגזענות ולאללימות ומתמקד בעיקר במערכות יחסים בין נשים יהודיות לגברים ערבים. וזו לשון המודעה:

"לאחינו בני ישראל הנדיבים בעם.
אני פונה בבקשה לכל מי שיכול לתרום כדי לעזור בפדיון שבויים, ביחוד בנות יהודיות שנפלו ברשת השכנים מסביב, הענין דורש סכומים לא מבוטלים.
תושב הקריה **מר בנצי גופשטיין** ועוד כמה עוזרים נחלצו למבצע חשוב זה.
יש עניין לסייע לו במילוי משימה קדושה זו.
וכל העוזרים והתומכים יתברכו מן השמיים.

החותם לכבוד התורה,

הרב דוב ליאור
קרית ארבע חברון

גם אני מצטרף לקריאת קודש זו
הרב שמואל אליהו רב עיה"ק צפת"

[כט'] העתק המודעה הקוראת לתרום לבנצי גופשטיין **מצ"ב ומסומן כנספח כט'.**

מודעה דומה הקוראת לציבור לתרום לארגון להב"ה וחתומה, בין השאר, על ידי הרב שמואל אליהו, הופיעה באתר האינטרנט של ארגון להב"ה.

46. לקראת הבחירות הכלליות בחודש מרץ 2015, קרא המשיב 3 להצביע למפלגת יחד בראשות אלי ישי, במסגרתה התמודד גם ברוך מרזל, הידוע בדעותיו ופעולותיו הגזעניות. זאת למרות

שחל איסור על רבנים המועסקים בשירות המדינה להתבטא התבטאות פוליטית. כך נאמר בהודעה שהופצה ברשתות החברתיות:

להפיץ!! מכתב מהרב שמואל אליהו שליט"א!

בס"ד

למה אני מצביע יחד?

אני מאוד אוהב את נפתלי בנט. בבחירות הקודמות הצבעתי לו ופעלתי בשבילו. חשוב מאוד שהוא יצליח בבחירות הבאות למען עם ישראל ולמען ארץ ישראל. חשוב מאוד גם שבנימין נתניהו יהיה ראש הממשלה. למרות שיש לי כמה ויכוחים איתם הם מייצגים אותי בכבוד. למענם אני מצביע 'יחד' וגם לכם אני קורא להצביע 'יחד'. מכמה סיבות.

א. מה נעשה אם יחסרו ל'יחד' חמישים קולות בספירה הסופית? בכל הסקרים של החודש האחרון יש ל'יחד' בין 4 ל-5 מנדטים בסקרים. כולנו יודעים שבימים האחרונים יש נדידת קולות, עלול להיווצר מצב שבגלל 50 קולות ילכו למעלה מ-120,000 קולות לטמיון. אם זה יקרה – נתניהו לא יהיה ראש ממשלה ונפתלי בנט לא יהיה שר. למען נתניהו ולמען בנט - אני מצביע 'יחד'.

ב. יחד שוברת מחיצות בין הציבור הציוני לציבור החרדי. הציבור החרדי קורא כמותנו בכל שבת בבית כנסת על ערכה של ארץ ישראל וההתיישבות. הוא קורא בפרקי אבות על ערך הנהנה מיגיע כפיו. הוא לומד בספרי נביאים על חשיבות המלחמה. הוא קורא במסילת ישרים על מידות טובות ודרך ארץ. הציבור שיחד עושה מחזקת את הכוחות הבריאים בציבור החרדי. ויכולה להתפתח לכיוונים חיוביים ואמיתיים.

ג. צריך להוציא את הספרדים משבי דרעי וש"ס. כל הרבנים הספרדים היו ציונים בעיני ארץ ישראל וחרדים בעיני מצוות. אוהבי ארץ ישראל והתיישבות. אוהבים את חיילי צה"ל. אוהבים כל יהודי וגם מדקדקים במצוות. הנהירה של הציבור הספרדי לש"ס באה על רקע הפשרנות שהייתה במפד"ל של פעם. דרעי ניצל אותה למשוך את הצבור הספרדי לכיוון אוסלו. צריך לעזור ל'יחד' לנצח את דרעי וש"ס.

ד. צריך לעצור את מגמת הפשרנות בבית היהודי. כולנו נדהמנו כשראינו את הבית היהודי מביא זמרות שישירו את המנון הבית היהודי. לטובתם, אנחנו צריך לאותת להם שזה לא הכיוון הנכון. אנחנו אוהבים את הבית היהודי. אבל הוא חייב להבין שצריך לעצור את הכיוון הזה. אם אנחנו רוצים בית יהודי חזק לאורך ימים, צריכים לחזק היום את הצד התורני של 'יחד'. אולי זה יאפס את מקבלי החלטות בבית היהודי.

מתחת לפני השטח פועלים גופי שמאל בעידוד מדינות חו"ל שמעודדים את הערבים לצאת להצביע בהמוניהם. מי שמכיר את הקלפיות של הערבים, יודע שהם מזייפים בכמויות בלי שום נקיפות מצפון. לא נתפלא אם נראה קלפיות עם 100% הצבעה. זה לא משנה אם אנחנו מציעים ליכוד או בית יהודי או ליכוד. חייבים לצאת להצביע בהמונינו. חייבים לעשות כל מה שביכולתנו לעורר את השטח – להצביע להביא אחרים. לתלות שלטים. לפעול בכל הכח למען ה'. למען מדינת ישראל, למען ההתיישבות. למען המדינה היהודית.

בידיעה שפורסמה באתר וואלה צוין כי "הודעה בשמו של הרב הופצה ברשתות החברתיות ולפי גורמים ששוחחו עמו וכן גורמים נוספים בסביבתו, הוא אכן זה שכתב את הדברים".

[ל'] העתק הידיעה מאתר וואלה מיום 11.3.15 "בניגוד לחוק? רב העיר צפת קרא להצביע לאלי ישי" מצ"ב ומסומן כנספח ל'.

47. במהלך חודש אוקטובר 2015 פורסמו ידיעות באתרי החדשות וואלה ו-Ynet על פיהן קרא המשיב 3 בשיעור שנשא, וכן בדף הפייסבוק שלו, להרוג מחבלים ערבים גם לאחר שנוטרלו ואינם מסכנים יותר את הסובבים אותם. מן הדברים המצוטטים בכתבות עולה כי המשיב 3 מבין היטב כי דבריו נוגדים את חוקי מדינת ישראל, ומציע דרכים לעקוף אותם:

"שמעתי שבמקרים כאלה ואחרים שוטרים חששו לירות במחבל או במחבלת מתוך חמלה ורחמים... אני לא מבין את זה: מה זה לא לירות במחבלת? תגמרו עליה מחסנית! זה מה שצריך לעשות."

"זאת הלכה. אם אי אפשר להרוג אותם, אז תסובבו את זה ככה שהם בסוף ימותו; תאכילו אותם אוכל מקולקל, שיקבלו קלקולי קיבה ובסוף ימותו. זה מה שצריכים ללמוד במד"א."

"צריך להבין שיותר ממה שהיהודים אוהבים את החיים, הגויים אוהבים את המוות, ומאחר שהקב"ה יודע שבני עמו רחמנים בני רחמנים, הוא התיר נקמת דם."

"... אני לא מבין – מה הבעיה? אתם חוששים מהחוק? תמצאו עורך דין טוב ואם יש משפטנים שאומרים שאסור להרוג, תחליפו אותם. תשנו את החוק – או תבטלו אותו. בין כה וכה אלה לא חוקים, אלא בלבולי מח של אנשים שלא למדו תורה."

[לא'] העתק הכתבה מאתר YNET מיום 15.10.15 מצ"ב ומסומן כנספח לא'.

48. ביום 10.11.15 חתם המשיב 3 על "קול קורא", עליו חתמו תשעה רבנים נוספים, בו נקראו שוטרים להפר בפועל פקודה, ולסרב להרוס את בית הכנסת "איילת השחר" בגבעת זאב. זאת בניגוד להחלטת בית משפט נכבד זה אשר הורה על הריסת בית הכנסת אשר הוקם באופן לא חוקי על קרקע פלסטינית פרטית. בקול הקורא נאמר בין היתר כך:

"בית הכנסת "איילת השחר" בגבעת זאב עומד בפני סכנת חורבן, לפי החלטת בג"ץ.

זהו מעשה האסור על פי תורתנו הקדושה...

גם החלטת מלכות ושלטון אינה משנה איסור תורה חמור זה, שיש בו גם חילול השם, כהלכה הפסוקה שאם גזר המלך לעבור על מצוה שאין שומעים לו.

אנו קוראים לכל מי שלב יהודי בקרבו – חוסו חוסו על נפשותיכם ואל תגעו לרעה בבית הכנסת! וכל הפורש מן העבירה החמורה הזו תבוא עליו ברכת טוב ויצליח בכל דרכיו.

גם בני עמים אחרים העובדים שמטרה שיימנעו מפגיעה בקדשי ישראל – יזכו לברכה..."

[לב'] העתק הקול הקורא מצ"ב ומסומן כנספח לב'.

49. בהמשך לקול הקורא, בראיון לגלי ישראל עם המראיינת שרה ב"ק ביום 12.11.15, אמר המשיב 3 דברים קשים ביותר כנגד שופטי ונשיאת בית המשפט העליון, בעקבות ההחלטה להרוס את בית הכנסת, תוך שהוא מצין שמדובר בפסק דין שאסור לכבד אותו ואף קורא לפגיעה במבני דת לא יהודים:

"אסור לתת לגברת נאור לצאת מהבית בלי שצועקים עליה ברחובות, צועקים עליה במכולת, צועקים עליה בתיאטרון.. צועקים על כל השופטים של בית המשפט העליון שמציגים עצמם כזכים וטהורים... צריך למור להם את החיים."

...

"שום מסגד לא בטוח, שום כנסיה לא בטוחה... ברגע שמערכת המשפט מרשה לעצמה להשמיד להרוס ולאבד, גם הציבור יכול, לא יודע מה זה ישפיע על האוכלוסייה. מערכת המשפט עברה את הסף שלה... בית המשפט פרץ דרך לפגוע במקומות הקדושים וזה יפגע גם באסלאם ובנצרות. אם הוא פוגע לא יודע מה האזרחים יעשו, נפרץ סכר..."

להלן קישור לראיון בגלי ישראל:

<http://www.gly.co.il/%D7%94%D7%A8%D7%91-%D7%A9%D7%9E%D7%95%D7%90%D7%9C-%D7%90%D7%9C%D7%99%D7%94%D7%95-%D7%AA%D7%95%D7%A7%D7%A3-%D7%91%D7%97%D7%A8%D7%99%D7%A4%D7%95%D7%AA-%D7%90%D7%AA-%D7%94%D7%A4%D7%A1%D7%A7-%D7%93%D7%99>

[לג'] תמליל הראיון מיום 12.11.15 מצ"ב ומסומן כנספח לג'.

50. דף הפייסבוק הרשמי של לשכת המשיב 3 מכיל באופן עקבי שלל התבטאויות קשות, שמטרתן השחרתם כלל הערבים כאויבים. להלן מספר התבטאויות מחודש נובמבר 2015:

- פרסום מיום 12.11.15: "העובדה שהישמעאלים אינם עובדי עבודה זרה לא הופכת אותם לגר תושב, כי הם צריכים לשמור את כל שבע מצוות בני נח. הם משחררים רוצחי יהודים ומהללים ומשבחים אותם וגם מעודדים את הצעירים שלהם בכל דרך לרצוח יהודים."
- פרסום מיום 15.11.15: "בציווי "לא ישבו בארצך" אנו חייבים ליזום גירוש. לעומת זה, באיסור "לא תחונם" איננו צריכים ליזום, אלא שאסור לנו למכור להם דירות ולתת להם חניה בקרקע."
- פרסום מיום 17.11.15: "עד שהנוכרים לא יעזבו את ארץ ישראל "לא תכרות להם ולאליהם ברית." כריתת ברית אתם היא קלקול מוסרי וכמוה ככריתת ברית עם אלוהיהם. הקרבה בינינו לבנינם היא מסוכנת מאד. הם עלולים לקלקל ולדרדר אותנו מוסרית." לא ישבו בארצך פן יחטיאו אותך כי לי תעבוד את אלהיהם כי יהיה לך למוקש."

[לד'] צילום שלושת הפוסטים של לשכת המשיב מצ"ב ומסומן כנספח לד'.

51. בעלון בית הכנסת "עולם קטן", המופץ ברבים בתפוצה רחבה, פורסמה ביום 13.11.15, במדור "שו"ת סולר"י" השאלה: "האם מותר למסוק עצי זית של ערבים בארץ ישראל?" והמשיב 3 עונה: "רוב עצי הזית שערבים אומרים שהם שלהם — זה גזל בידם. מנהג בידי הבדואים בנגב לגנוב אדמות. בכל היישובים בגליל זה מנהגם. גם ביהודה ושומרון זה הנוהל שלהם — כך אומרת הגמרא במסכת סוכה (ל')".

[לה'] העתק השו"ת מיום 13.11.15 מצ"ב ומסומן כנספח לה'.

52. באותו עלון הופיע גם מאמר של המשיב 3 וכותרתו "להקים את 'משרד ההגירה'". במאמר מציע המשיב 3 את פתרונו ל"משבר הישראלי-פלשתיני": "עידוד ההגירה המוסלמית גם מישראל". במאמר מצויר המשיב 3 את כלל הפלשתינים, ובתוכם ערבים אזרחי ישראל, כאויבים:

"הסכינאות של הנוער הפלשתיני, השותפות הפעילה של חלק מערביי ישראל, ההזדהות של מנהיגי הערבים עם השאיפה, החינוך לטרור מגן החובה במערכת החינוך הפלשתינית..."

הלנצח תאכל חרב? **אין לנו ברירה אלא לדון בפתרון השלישי והוא עידוד ההגירה המוסלמית גם מישראל...** צריך להקים בישראל משרד הגירה. הוא יקים צוות שיבדוק כיצד תשפיע הגירת הערבים מישראל על מחירי הדירה... צריך לבדוק כמה זה יעלה, כמה זמן זה ייקח, כמה עולות החלופות האחרות... אולי אפשר לפתור את הבעיה בפחות כסף ובפחות דמים...

"פתרון ההגירה הוא הפתרון שהתורה חוזרת עליו כמה וכמה פעמים... **מצווה על הכלל ומצווה על הפרט לא למכור את דירתו לנכרים.** 'החרם תחרים אותם לא תכרות להם ברית ולא תחנם' (דברים ז, ב)..."

"אנחנו צריכים בעוז ובענווה לקבל את דברי ה' ולא את המוסריות המפוקפקת שלא הוכיחה את עצמה."

[לז'] העתק המאמר מצ"ב ומסומן כנספח לז'.

53. עלון "קול צופיך" מפרסם את שיעוריו השבועיים של המשיב 3 והוא מוצג בו בתוארו הרשמי "הרב הראשי של צפת". הגיליון ה-804 של העלון, אשר פורסם בינואר 2016, מוקדש לשיעור שמסר המשיב 3 תחת הכותרת "אמר אויב ארדוף אשיג – מהלכות זהירות מנוכרים". בשיעור קורא המשיב 3 "זהירות, נוכרים", "יש חובה להילחם ברשעים הללו, ויש חובת הזהירות מהם". המשיב 3 מתייחס לכל ערבי כאל מחבל שוחר רע "והטעם הוא שרוב החברה שם היא מסוכנת ברמה מסוימת" שאין לסמוך עליו. בעודו מצטט ממקורות תורניים שונים, קורא המשיב 3 בשיעור שלא לקבל טיפול מרופא נוכרי (אלא אם כן הוא רופא מומחה), שלא להשתמש בשירותי מיילדת נוכרייה (אלא אם נשארים אתה יהודים ומשגיחים על עבודתה), ושלא להסתפר אצל ספר נוכרי. בנוסף, ממשיך המשיב 3 להביע את דעתו הפוליטית בשיעור בנושאים שונים ולמתוח ביקורת חריפה על רשויות המדינה, על אף היותו נושא משרה ציבורית.

[לז'] עלון קול צופיך מינואר 2016 מצ"ב ומסומן כנספח לז'.

54. במדור שו"ת מיום 3.2.16, אשר פורסם גם בעיתון "עולם קטן" וגם בחדשות "סרוגים", קורא המשיב 3 לגירוש של משפחות מחבלים שכן גם על משפחת המחבל לסבול:

"שופט שלא מעניש כי הוא רוצה למצוא הוכחת אשמה לכל אחד ואחד מבני המשפחה גורם נזק גדול"....

"כשהנער או הנערה המפגעים ידעו שכל משפחתם תגורש לעזה או לסוריה יום אחרי הפיגוע, הם יחשבו פעמיים אם כדאי להם להיות שהידים. ממשלת ישראל מחויבת להגן על אזרחיה, והיא צריכה לאמץ את הפתרון הזה או פתרון אחר שיעצור את הטרור, אי אפשר להמשיך לחיות עם פיגועים שממשיכים יום אחרי יום. ממשלת ישראל חייבת לקבל את הפתרון, שעל פניו נראה כל כך הגיוני וצודק."

[לח'] השו"ת מיום 3.2.16 כפי שמופיע באתר סרוגים מצ"ב ומסומן כנספח לח'.

55. ביום 26.03.16 פורסם באתר Ynet כי המשיב 3 התראיין ברדיו "קול רגע" בעניינו של החייל אלאור אזריה אשר תועד יורה במחבל בעודו מנוטרל על הקרקע. המשיב 3 תועד אומר כי יש "להלל ולשבח" את החייל, וכי אף מחבל אינו צריך לחזור חי. לשיטתו של המשיב 3 צריך לקרוא לסדר לא את החייל כי אם את הרמטכ"ל ושר הביטחון: "הבעיה היא בצורה שצה"ל מתנהל. הפקודות שערורייתיות. הרוח של יעלון ואייזנקוט – זו השערורייה, ולא החייל

המסכן... הייתי קורא לסדר את הרמטכ"ל ואת שר הביטחון". לדברי המשיב 3 "צריכים לחזק את חיילי צה"ל, שייחמו, שירסקו אותם, שכל מחבל שמגיע, שמניף יד - שיידע שלא רק הוא מת, אלא כל משפחתו מגורשת לעזה... כל מי שבא לפיגוע צריך לדעת שהוא לא יוצא חי, שהמשפחה שלו מגורשת לעזה ושכל רכוש המשפחה שלו מחולט לטובת פיצוי המשפחה (של הנפגע)".

[לט"] העתק הכתבה מיום 26.3.16 מצ"ב ומסומן כנספח לט".

56. ביום ה-11.04.16 פורסם בעמוד הפייסבוק הרשמי של לשכת המשיב 3 הפוסט הבא:

לשכת הרב שמואל אליהו

בס"ד

תלמדו מזוהר בהלול.

האם מישהו מכם היה מסכים שאשתו תהיה אחרי לידה עם אשתו של זוהר בהלול, זה שמבין את השוחטים הערבים שלא מהססים לשחוט את הילדים היהודים בשנתם. אני מניח שלא תרגישו בנח עם אנשים שאולי אין להם דם על הידיים אבל המילים שלהם מעודדות את הרוצחים.

זו הקושיה הראשונה. על הקושיה השנייה תצטרכו לענות עם יד על הלב. האם באמת תסכימו שיטפל בכם או בילדיכם ד"ר אחמד טיבי. זה שנאם לפני אלפי ערבים והסביר כי אין מעלה גדולה יותר מהשהיד הנערץ ההורג יהודים. האם תרצו להפקיד את החיים שלכם או שלך ילדיכם בידיו? באמת!?

הקושיה השלישית היא ביחס לחברת הכנסת חנין זועבי. האם תשנו בשקט כאשר ליד הנשים שלכן בבית החולים תהיה חברת הכנסת חנין זועבי. האם הנשים שלכן תוכלנה לישון בשקט כשיבואו לבקר אותה בבית החולים הידיים שלה. הפורעים שהכו ופצעו חיילים במוטות ברזל על אוניות תומכי הטרור.

האם תסכימו להגיש את הלחי השניה למי שכבר הכתה על הלחי הראשונה? הקושיה הרביעית היא ביחס לחבר הכנסת טאלב אבו ערער שיש לו שתי נשים והוא מרגיש עם זה בסדר? על חבר הכנסת זחאלקה שחזק את ידיו של חבר הכנסת זוהר בהלול. ה אם תסכימו לשהות תחת קורת גג אחת עם ראש הרשימה המשותפת איימן עודה שהלך עם חברי הכנסת הערבים לנחם את משפחות השהידים. אלה שניסו לרצוח יהודים ונהרגו בעת מילוי תפקידם.

התשובה לכל הקושיות הללו היא שאנחנו לא מוכנים להיות באותו חדר עם מעודדי רוצחינו, אלה שאומרים כי הם מוכנים לקבל את כל ההטבות ממדינת ישראל אבל הם לא חלק ממנה.

לא מחויבים לחוקיה כי הם חלק מהעם הפלסטיני, מהאנשים שנלחמים ומטיפים באופן גלוי לרצוח את טובי בנינו.

אני יודע שיש אנשים שלא נעים להם להודות בדעות האמיתיות שלהם. אנשים שנכנעים לשיח המתלהם של השמאל שתוקף בחריפות את כל מי שלא חושב כמוהו. נגררים כמו עדר ולא מבינים שזו דרכו של השמאל מאז ומקדם, לתקוף ולהגחיק ולחסום את הפה לכל מי שלא חושב כמותו.

זה לא יעזור לכם. לא תקבלו כבוד מהשמאל. הוא יודע את מה אתם חושבים באמת, וצוחק על הרפיסות שלכם. מכין לכם מלכודת אחרי מלכודת וגורם

לכם להתבייש בדעות האמיתיות שלכם. להציג כלפי חוץ את ה"דעות הנכונות", בחינת 'היה ימין בביתך ושמאל בצאתך'.

ובכן, תרשו לי להציע לכם הצעה גדולה וחשובה. תלמדו משהו מהערבים. תלמדו מחבר הכנסת זוהיר בהלול שלא חזר בו למרות כל ההתקפות שהתקיפו אותו חברי הכנסת מהמחנה שלו. תלמדו מחבריו הערבים שלא קראו לו לחזור בו ותמכו בו. שלא התנצלו ואמרו שדבריו הוצאו מהקשרם. שחזרו ואמרו את מה שהם מאמינים בו.

הם יודעים שהחברה הישראלית מכבדת את מי שעומד על דעתו. ואתה תאזר מתניך וקמת ודברת אליהם את כל אשר אנכי אצוך אל תחת מפניהם פן אחתך לפניהם."

[מ'] העתק הפוסט מיום 11.4.16 **מצ"ב ומסומן כנספח מ'.**

57. המשיב 3 חזר והבהיר את גישתו ליחסי יהודים – ערבים בראיון שנתן המשיב 3 ביום 23.06.16 לתכנית "נקודת מפגש" ברשת ב'. כאשר נשאל המשיב 3 על ידי המראיין בנוגע לאמירותיו שלא להשכיר דירות לערבים הבהיר המשיב 3 כי אין הוא חוזר בו מאמירה זו:

מראיין: אני מזכיר לך אמירות שלך שאסור מבחינה הלכתית להשכיר דירות לערבים

המשיב 3: היום אחרי שאנחנו רואים את גל הסכינאות אנחנו מבינים למה התורה אסרה להשכיר להם דירות.

מראיין: אתה לא חוזר בך מהדברים?

המשיב 3: אני אחזור ב? תבקש מיוסף קארו שיחזור בו. למה שאני אחזור ב? כל רבני ישראל חתמו על זה. למה שיחזרו בהם? הקדוש ברוך הוא אמר את זה למה שנחזור בנו?

58. ביום 12.4.16 (ד' בניסן תשע"ו) פורסמה במדור שו"ת סלולרי בעלון "עולם קטן" שאלה בנושא "קניה מיהודי או מערבי" – "בסניף שלנו אנחנו רוצים להוציא חולצות לחניכים. מכיוון שהם מעוטי יכולת נשלם על זה מכסף שהתרמנו. האם עדיף לקנות מערבי שנותן לנו מחיר זול וכך לחסוך כספי תרומה, או לקנות מיהודי?" על כך עונה הרב אליהו: "תקנו מיהודי, במיוחד בימינו שיש לנו מלחמה בערבים".

[מא'] העתק מדור שו"ת סלולרי מעלון עולם קטן מיום 12.4.16 **מצ"ב ומסומן כנספח מא'.**

59. באתר אינטרנט בשם "לוח עבודה עברית", אשר מאפשר פרסום באתר אך ורק למחפשי עבודה יהודים ולעסקים המעסיקים יהודים בלבד – ובכך עובר על החוק¹, נכללים "סיפורי עבודה עברית." בין הסיפורים מובא סיפור בניית אוהל מעל קברו של הרב מרדכי אליהו ז"ל, אביו של המשיב 3. כך מצוטט באתר המשיב 3:

"תקופה ארוכה חיפשנו קבלן יהודי המעסיק יהודים בלבד המתאים לפרויקט, אולם מאומה לא עלה בידינו", מספר הרב שמואל. ... גם המצבה מעל קברו של הרב אליהו נבנתה בעבודה עברית בלבד, ערך עליו היה מקפיד הרב באדיקות.

¹ יצוין כי העותר 1 הגיש בענין האתר תביעה אזרחית בגין הפרת חוק איסור אפליה במוצרים, בשרותים ובכניסה למקומות בידור ומקומות ציבוריים, תשס"א – 2000 (ת.א. י-ם 9532-10-14)

"הדחף להעסיק רק יהודים הגיע מהרב", אומר הרב שמואל אליהו. "כל חייו הרב הקפיד להעסיק יהודים בלבד בכל דבר. זה דרש יותר מאמץ וכסף, אבל זה שווה".

"הרב תמיד היה אומר שמצווה להעסיק יהודי על פני גוי, וכמו בכל מצווה, היהודי מחויב להוסיף עד שליש מהסכום על מנת להדר במצווה", אומר הרב שמואל ומדגיש כי הדברים הללו היו נכונים בעבר. (ההדגשות במקור – ר.כ.).

"כיום, כך הרב היה אומר, מכיוון שיש חשש שהגויים ישתמשו בכסף הזה נגד יהודים, אסור להעסיק ערבים אפילו אם צריך להוציא יותר משליש. זה כבר לא גדר של הידור מצווה, זה גדר מלחמה", קובע הרב שמואל בשמו של אביו. (ההדגשה הוספה – ר.כ.).

[מב'] החלק הרלבנטי מאתר עבודה עברית מצ"ב ומסומן כנספח מב'.

60. ביום 18.7.16 התראיין המשיב 3 לגלי צה"ל, בקשר להתבטאות הקשה של הרב לוינשטיין, שקרא לחברי הקהילה הלהט"ב סוטים. בראיון ציין המשיב 3: "איך אמר יאיר גולן? אדם צריך לומר דברים גם כשהם נגד הזרם", טען הרב, "הדברים שאמר הרב לוינשטיין הם הליבה של הזרם הדתי לאומי. הייתי נוכח כשהוא דיבר. אולם מלא, כאלף רבנים, כולם חיזקו את ידיו." המשיב 3 הבהיר אמנם כי לא היה מכנה אדם הומוסקסואל 'סוטה' באופן אישי אבל לדבריו "התורה קראה לזה 'תועבה' ואני לא מתכוון להתנצל על מה שכתוב בתורה. אם אלוקים קבע, כנראה שהוא יודע יותר טוב מהרבה אחרים... זכותו של הרב לוינשטיין לקרוא להם איך שהוא מבין".

[מג'] העתק הידיעה מאתר גלי צה"ל מיום 18.7.16 מצ"ב ומסומן כנספח מג'.

61. לסיום, ראו פורסם פוסט זה בדף הפייסבוק של לשכת המשיב 3 מיום 20.7.16:

[מד'] העתק הפוסט מיום 20.7.16 מצ"ב ומסומן כנספח מד'.

62. עיננו הרואות כי המשיב 3 מנהל זה שנים מסע שיטתי, עקבי, רחב היקף ומתקשר כנגד הציבור הערבי בישראל, כנגד בית המשפט העליון, וכנגד גורמים פוליטיים שאינם נושאים חן בעיניו. דבריו של המשיב 3 גורמים לביזוי, שנאה ומדנים בין חלקים שונים בציבור הישראלי. הם מבזים ערבים, נשים, ארגוני שמאל, קציני צבא בכירים, שרים ושופטי בית המשפט

העליון. פרסומים מכוונים אלה, אשר לעיתים נעשים לא רק תוך ניצול מעמדו ותפקידו כרב עיר, אלא תוך ניצול משאבי התפקיד, הינם מעבר לכל ספק "התנהגות שלא כהלכה במילוי תפקידו" ו"התנהגות באופן שאינו הולם את מעמדו של רב בישראל" - בניגוד לחובות החלות על המשיב 3 כעובד ציבור. כל אלו מעידים על החובה להגיש נגד המשיב 3 קובלנה משמעתית.

ד. פניות העותרים למשיבים

63. העותרים יפרטו את עשרות פניותיהם למשיבים 1 ו-2 להעמיד את המשיב 3 לדין משמעתית. על אף חשיבותו של הנושא והעובדה כי המשיב 3 המשיך למעול באמון הציבור ולהפר את הוראות הדין המשמעתית באופן עקבי ושיטתי **רובן המוחלט של פניות אלה נותרו ללא מענה**. אין ספק כי בכך טמון מסר לפיו המשיב 3 מצוי מעל לחוק אליו כפופים יתר עובדי המדינה, ולראיה - הוא ממשיך להסית, להתבטא באופן פוליטי ולבקר את הממשלה השכם והערב באין מפריע.

64. מתשובותיהם הספורות של המשיבים 1 ו-2 ניתן לראות כי הם קושרים יחד את הדין הפלילי והמשמעתית ולמעשה אינם מתייחסים כלל להיותו של המשיב 3 איש ציבור ולעובדת היותו כפוף לדין משמעתית. התנהלותם זאת של המשיבים מייתרת לחלוטין את הדין המשמעתית וחותרת תחת המושכלות אשר כוננו אותו מלכתחילה. לאור עמדתו של המשיב 2 כי אין למצות את הדין הפלילי בעניינו של המשיב 3, ניתן היה לצפות כי לכל הפחות תפעלנה רשויות החוק למצות עמו את הדין במישור המשמעתית.

65. לפני למעלה מעשור, כבר לאחר היוודע דבר הגשת כתב האישום נגד המשיב 3 פנה העותר 1 לשרת המשפטים דאז ציפי לבני בדרישה להשעות את המשיב 3 מתפקידו כרב עיר. כן ביקש העותר כי במקביל תוגש נגדו קובלנה משמעתית.

[מה'] העתק פנייתו של העותר 1 לשרת המשפטים ציפי לבני מיום 03.02.06 **מצ"ב ומסומן כנספח מה'**.

66. ביום 08.08.06 השיב לעותר 1 עו"ד שי ניצן, שכיהן באותה עת כמשנה לפרקליט המדינה (תפקידים מיוחדים), כי "על אף הסמכות הקבועה בדין, המאפשרת הגשת קובלנה, הוחלט לא להגיש קובלנה וזאת בהתחשב בהסדר שהושג בין התביעה ובין הרב אליהו ובהתנצלות הפומבית שפרסם הרב". משמעותה של החלטה זו היא, כי איש ציבור אשר התבטא באופן גזעני ומסית אין ספור פעמים, לא ישלם על מעשיו אלו גם מן הפן המשמעתית, וזאת רק משום שהביע נכונות להתנצל על דבריו, ובכך הביא לסגירתו של התיק הפלילי נגדו.

[מו'] העתק תשובתו של המשנה לפרקליט המדינה (תפקידים מיוחדים) מיום 08.08.06 **מצ"ב ומסומן כנספח מו'**.

67. ביום 29.04.08, פנה העותר 1 למחלקת הבג"צים בפרקליטות המדינה והביא לידיעתם את דבריו של המשיב 3 בעלון "ארץ ישראל שלנו" (המתואר בפסקה 23) הקוראים לנקמה ומהווים הסתה. בפניה זו טען העותר כי די בהתבטאות זו של המשיב 3 כדי לחדש את כתב האישום נגדו.

[מז'] העתק פנייתו של העותר 1 למחלקת הבג"צים בפרקליטות המדינה מיום 29.04.08
מצ"ב ומסומן כנספח מז'.

68. ביום 14.05.08 השיב לעותר 1 עו"ד שי ניצן, כי הגיע למסקנה שאין מקום לפתוח בחקירה נגד המשיב 3 בחשד לביצוע עבירות של הסתה לאלימות או גזענות, ועל כן אין מקום לחדש את ההליכים הפליליים נגדו.

[מח'] העתק תשובתו של המשנה לפרקליט המדינה (תפקידים מיוחדים) מיום 14.5.08 **מצ"ב ומסומן כנספח מח'.**

69. ביום 29.10.08 פנה העותר 1 ליועץ המשפטי לממשלה דאז מני מזוז ולשר המשפטים דאז דניאל פרידמן בנוגע לכרוז "תשובה על הדם שנשפך" שפורסם לאחר פיגוע הטרקטור השני בירושלים. על הכרוז אשר קרא שלא להעסיק ערבים או לקנות מהם חתמו שורה של רבנים ובהם המשיב 3 (פסקה 24). בפנייתו ביקש העותר 1 להעמיד את רבני הערים החתומים על הכרוז לדין פלילי בשל הסתה לגזענות ולדין משמעתי בשל התנהגות שלא כהלכה במילוי תפקידם וכן התנהגות שאינה הולמת רב בישראל.

[מט'] העתק פנייתו של העותר 1 ליועץ המשפטי לממשלה ולשר המשפטים מיום 29.10.08
מצ"ב ומסומן כנספח מט'.

70. ביום 15.12.08 הודיע לעותר 1 עו"ד שי ניצן כי הגיע למסקנה, על דעת פרקליט המדינה, כי יש מקום לפתיחה בחקירה פלילית נגד הרבנים החתומים על הכרוז ובכללם המשיב 3, בחשד לביצוע עבירת איסור פרסום הסתה לגזענות.

[נ'] העתק תשובתו של המשנה לפרקליט המדינה (תפקידים מיוחדים) מיום 15.12.08 **מצ"ב ומסומן כנספח נ'.**

71. ביום 11.02.09 פנה העותר 1 לשר המשפטים דאז, פרופ' דניאל פרידמן, בשני מכתבים שונים בדרישה להעמיד את המשיב 3 לדין משמעתי עקב התבטאויותיו המסיתות, ועקב עיסוקו בתעמולת בחירות. ההתבטאויות המסיתות אליהם התייחס העותר במכתב זה כללו את התבטאותו בעקבות הפיגוע בשיבת "מרכז הרב", וחתימתו על כרוז נושא הכותרת "תחת הדם שנשפך" עליו הוחלט כאמור גם בפתיחת חקירה פלילית.

באשר להשתתפות בתעמולת בחירות התייחס העותר 1 לכנס הבעת תמיכה במפלגת המפד"ל בו השתתף גם המשיב 3, ולמאמר דעה שפרסם בNRG מעריב תחת הכותרת "למה איחוד לאומי?" (כמתואר בפסקה 26). העותר ציין כי סעיף 1 לחוק הסיוג אוסר על עובדי מדינה ונושאי משרות בשירות הציבורי, עליהם נמנה גם המשיב 3, "להשתתף בתעמולה פומבית, בכתב או בעל-פה, לבחירות לכנסת".

[נא'] העתק פניית העותר 1 מיום 11.2.09 לשר המשפטים בעניין התבטאויות גזעניות של המשיב 3 **מצ"ב ומסומן כנספח נא'.**

[נב'] העתק פניית העותר 1 מיום 11.2.09 לשר המשפטים בעניין תעמולת בחירות של המשיב 3 **מצ"ב ומסומן כנספח נב'.**

72. ביום 20.10.10 פנה העותר 1 ליועץ המשפטי לממשלה דאז, יהודה ויינשטיין, בדרישה לפתוח בחקירה פלילית בגין הסתה לגזענות כנגד המשיב 3 בשל עריכת כנס החירום "המלחמה השקטה-נלחמים בהתבוללות בעיר הקודש צפת" (פסקה 27). נזכיר כי הכנס נערך במימונה של המועצה הדתית צפת ועיקרו קריאות נגד שילובם של ערבים בעיר. במכתבו שב העותר וציין כי המשיב 3, המקבל את משכורתו מהקופה הציבורית, מנהל זה שנים מסכת ממושכת של הסתה גזענית כלפי האוכלוסייה הערבית.

[נג'] העתק פניית העותר 1 מיום 20.10.10 למשיב 2 **מצ"ב ומסומן כנספח נג'**.

73. ביום 21.10.10 נשלחה תשובה רשמית מלשכת המשיב 2 לפיה פנייתו של העותר מיום 20.10.2010 נתקבלה במשרדו והועברה לטיפולו של עו"ד שי ניצן, המשנה לפרקליט המדינה (תפקידים מיוחדים).

[נד'] העתק תשובת לשכת המשיב 2 מיום 21.10.10 **מצ"ב ומסומן כנספח נד'**.

74. ביום 03.11.10 שב ופנה העותר 1 למשיב 2, בדרישה לפתוח בחקירה פלילית כנגד המשיב 3 בגין הסתה לגזענות בשל הקמפיין שהוא מנהל נגד השכרת דירות לערבים בעיר.

[נה'] העתק פניית העותר 1 מיום 3.11.10 למשיב 2 **מצ"ב ומסומן כנספח נה'**.

75. ביום 07.11.10 נשלחה תשובה רשמית מלשכת המשיב 2 לפיה פנייתו של העותר מיום 03.11.2010 נתקבלה במשרדו והועברה לטיפולו של עו"ד שי ניצן, המשנה לפרקליט המדינה (תפקידים מיוחדים).

[נו'] העתק תשובת לשכת המשיב 2 מיום 7.11.10 **מצ"ב ומסומן כנספח נו'**.

76. ביום 16.11.10 פנה העותר 1 לשר המשפטים דאז יעקב נאמן וביקש להורות על הגשת קובלנה משמעתית נגד המשיב 3 בשל הסתה לגזענות. גם כעת התייחס העותר לקמפיין אותו מנהל המשיב 3 נגד השכרת דירות לערבים ובמסגרתו ערך את כנס החירום, חתם על "מכתב הרבנים", ופרסם מאמר בעיתון הארץ שכותרתו "ייהוד הגליל-זו ציונות" (פסקה 31).

[נז'] העתק פניית העותר 1 למשיב 1 מיום 16.11.10 **מצ"ב ומסומן כנספח נז'**. (יצוין כי בטעות נכתב בכותרת המכתב "דרישה לחקירה פלילית" אך גוף המכתב עוסק בדין המשמעתי.)

77. ביום 22.11.10 שב העותר 1 ופנה למשיב 2 בדרישה להעמיד לדין את המשיב 3 בגין הסתה לגזענות. בפניה זו ציין העותר כי המשיב 3 התראיין במספר כלי תקשורת בהם חזר על דבריו שלא להשכיר דירות לערבים תוך שהוא מציין את עמדתו שמדובר במזימה מתוכננת של הערבים להשתלט על אדמות יהודיות, מתלונן על ההתנהגותם הבלתי הולמת של הערבים, מאשים את הערבים המתגוררים בצפת בהטרדה של בנות יהודיות וקושר להם באופן קולקטיבי לאכזריות, ליחס מבזה לנשים, ותכונות שליליות אחרות. בנוסף לפרסומים אשר הוזכרו בפנייתו הקודמת של העותר התייחס מכתב זה גם לפרסומים הבאים: ראיון במבט עם המשיב 3 מיום 03.11.10 (פסקה 30), ראיון בגלי צה"ל בתכנית "מה בוער" 03.11.10

(פסקה 29), ראיון במוסף סופשבוע מעריב מיום 19.11.10 (פסקה 33), כתבה במוסף הארץ 19.11.10 (פסקה 34).

[נח'] העתק פניית העותר 1 למשיב 2 מיום 22.11.10 **מצ"ב ומסומן כנספח נח'**.

78. באותו היום, ה-22.11.10, פנה העותר 1 גם לשר המשפטים דאז בדרישה לנקוט בהליכים משמעותיים נגד המשיב 3 בגין הסתה לגזענות בשל אותן התבטאויות המצוינות במכתבו של העותר למשיב 2 מאותו היום.

[נט'] העתק פניית העותר 1 למשיב 1 מיום 22.11.10 **מצ"ב ומסומן כנספח נט'**.

79. ביום 23.11.10 נשלחה תשובה רשמית מלשכת שר המשפטים לפיה פנייתו של העותר מיום 16.11.2010 נתקבלה במשרדו והועברה לחוות דעת הגורמים המוסמכים.

[ס'] העתק תשובת לשכת המשיב 1 מיום 23.11.10 **מצ"ב ומסומן כנספח ס'**.

80. ביום 24.11.10 נשלחה תשובה רשמית מלשכת המשיב 2 לפיה פנייתו של העותר מיום 22.11.2010 נתקבלה במשרדו והועברה לטיפולו של עו"ד שי ניצן, המשנה לפרקליט המדינה (תפקידים מיוחדים).

[סא'] העתק תשובת לשכת המשיב 2 מיום 24.11.10 **מצ"ב ומסומן כנספח סא'**.

81. **פרט לתשובות רשמיות אלה לא נתקבלו תשובות מהותיות מאת המשיבים 1-2.** נוכח העדר מוחלט של טיפול כלשהו (משמעותי או פלילי) בנושא החמור על ידי מי מרשויות אכיפת החוק, אין להתפלא שרבנים רבים המקבלים שכר מקופת הציבור הצטרפו למכתב הרבנים שהוביל המשיב 3, האוסר השכרת דירות לערבים (פסקה 35).

[סב'] ראו למשל את כתבתו של חיים לוינסון ב"הארץ" מיום 07.12.10 "עשרות רבני ערים חתמו על פסק הלכה האוסר על השכרת דירות לערבים" **מצ"ב ומסומן כנספח סב'**.

82. בעקבות פרסום מכתב הרבנים, פנו העותרים ביום 8.12.2010 למשיב 1 בתלונה חמורה כנגד כל הרבנים המעורבים בגילוי הדעת. במכתב צויין כי "שתיקה של מערכת אכיפת החוק נוכח התבטאויותיהם של עשרות רבנים עלולה להיחשב כמתן "תעודת כשרות" להמשך הסתה באמצעות התבטאויות גזעניות קיצוניות ומסוכנות, האסורות לפי חוק. פשיטא כי דרושה התערבות מהירה וברורה של מערכת אכיפת החוק, על שלוחותיה השונות, על מנת להבהיר כי אמירות מבזות, מפלות, ומסיתות אינן במסגרת חופש הביטוי הלגיטימי בישראל וכי המפרסם אותן עובר עבירה משמעותית, עליה הוא צפוי לעונש."

בנוסף לכלל הרבנים אשר מעורבים בגילוי הדעת דרשו העותרים מהמשיב 1 לפעול באופן ספציפי להשעייתו לאלתר של המשיב 3 מתפקידו הציבורי עד לסיום הברור בעניינו לאור העובדה כי הוא מפר באופן מתמשך את הוראות הדין המשמעותי.

[סג'] העתק הפנייה למשיב 1 מיום 8.12.10 **מצ"ב ומסומן כנספח סג'**.

83. בהיעדר כל תגובה עניינית מאת משרד המשפטים פנו העותרים ביום 16.12.10 לבית משפט נכבד זה (בג"ץ 9290/10 **המרכז לפלורליזם יהודי נ' שר המשפטים**) וביקשו כי יוציא מלפניו צו על תנאי המורה ליתן טעם מדוע לא יועמד המשיב 3 לדין משמעתי ומדוע לא יושעה לאלתר מתפקידו הציבורי עד לגמר הבדיקה וההליכים המשמעתיים נגדו.

84. ביום 16.3.2011 דחה בית המשפט העליון את העתירה בנימוק כי נוכח הזמן הקצר שחלף ממשלוח התלונה המשמעטית עד להגשת העתירה ולאור עמדת משרד המשפטים כי העניין נשקל על ידי הגורמים המוסמכים, העתירה הינה מוקדמת.

85. **מעל חמש שנים חלפו מאז דחה בית המשפט העליון את העתירה וטרם נתקבלה תשובה מהותית אצל העותרים, מאת המשיבה 1, ועד כה לא ננקטו כל צעדים משמעתיים נגד המשיב 3. המשיב 3 לעומת זאת, ממשיך באופן רציף להפיץ בחריפות את משנתו המסיתת והגזענית ולהביע עמדותיו הפוליטיות למרות היותו נושא משרה ציבורית, באין מפריע.**

86. יצוין כי במסגרת התשובה המקדמית לעתירה בבג"ץ 9290/10 טענה המשיבה 1 כי אכיפת הדין המשמעתי "נגזרת ותלויה" בהחלטה שתתקבל על ידי המדינה ביחס להיבטים פליליים בהתנהגותו של המשיב 3, ושפעולה במישור הפלילי "גוברת" על פעולה במישור המשמעתי. כפי שיטענו העותרים בהמשך, פרשנות שגויה זו של המשיבים מסכלת הלכה למעשה את האפשרות לפעול במישור המשמעתי כנגד רבני ערים. יתרה מכך, גם מקום בו החליטה המדינה שלא להעמיד את המשיב 3 לדין פלילי כלל לא שקלה את העמדתו לדין משמעתי. בעניין זה קבע בית המשפט בהחלטתו באותו עניין כי אין צורך להידרש בשלב זה לשאלה בדבר "היחס הראוי בין נקיטת הליך פלילי לבין נקיטת הליך משמעתי".

87. ביום 07.08.11 פנו העותרים למשיב 1 וציינו כי אינם מוצאים צידוק למדיניותו הקושרת בין הדין הפלילי והמשמעתי. העותרים ציינו כי חלק מהטענות המשמעטיות כלפי המשיב 3 אינן עולות כדי עבירות פליליות, אך הדבר אינו מיתר את היותן עבירות משמעטיות. עוד נטען כי בחינת הטענות, כי רב נהג שלא כהלכה במילוי תפקידו ו/או באופן שאינו הולם את מעמדו של רב בישראל אינה תלויה כלל בתוצאותיה של חקירה פלילית. אשר על כן שבו העותרים וביקשו ממשרד המשפטים כי יורה על פתיחת חקירה מיידית כנגד המשיב 3 בגין הסתה לגזענות ויביא בפני בית דין משמעתי קובלנה מתאימה.

[**סד'**] העתק פניית העותרים למשיב 1 מיום 7.8.11 **מצ"ב ומסומן כנספח סד'.**

88. ביום 14.08.11 פנו העותרים בפנייה נוספת למשרד המשפטים בדרישה לנקוט בהליכים משמעתיים מידיים נגד המשיב 3. העותרים חזרו על טענותיהם והוסיפו כי שביום 04.04.11 הוציא המשיב 3 "המשך למכתב הרבנים בנושא מכירת דירות לנכרים" אשר נכתב בתוקף תפקידו כרב העיר צפת ועל נייר מכתבים רשמי של המועצה הדתית (פסקה 38). עוד התייחסו העותרים לדבריו של המשיב 3 בכנס רמלה שהתקיים ביום 26.04.11 בנושא "אדמות הלאום או אדמות כל אזרחיה" (פסקה 39). לפיכך ביקשו העותרים משר המשפטים להורות על פתיחת חקירה משמעטית כנגד המשיב 3 ללא דיחוי.

[**סה'**] העתק פניית העותרים למשיב 1 מיום 14.8.11 **מצ"ב ומסומן כנספח סה'.**

89. ביום 01.09.11 פנו העותרים למשיב 2 וידעו אותו בגין חשדות חדשים להסתה לגזענות ולהמרדה על ידי המשיב 3 (נוסף על אלו עליהם התלוננו כבר העותרים במכתביהם הקודמים): התבטאויותיו של המשיב 3 לאחר זימונו לחקירה במשטרה כפי שפורסם באתר ynet; דברים אשר אמר המשיב 3 בשיחה עם תושבי איתמר ובהם דברים נגד ערבים ובעד פעולות "תג מחיר" (פסקה 37). במכתבם התריעו העותרים כי מחדלה של מערכת אכיפת החוק לפתוח בחקירה נגד המשיב 3 יוצר אוירה ציבורית קשה ומעניק לגיטימציה ממסדית להמשך ההסתה החמורה.

[סו'] העתק פניית העותרים למשיב 2 מיום 1.9.11 **מצ"ב ומסומן כנספח סו'**.

90. ביום 08.12.11 הודיע עו"ד שי ניצן המשנה לפרקליט המדינה (תפקידים מיוחדים) דאז לעותרים כי בעקבות תלונות שונות שהגיעו למשרדו החליט היועץ המשפטי לממשלה, בהתאם לעמדת פרקליט המדינה, הוחלט על פתיחה בחקירה פלילית נגד המשיב 3 בחשד לפרסום הסתה לגזענות, בגין התבטאויות כוללניות שונות נגד הציבור הערבי אשר נאמרו במסגרת ראיונות לתקשורת ("מעריב", "הארץ", "גלי צה"ל"). יחד עם זאת, החליט היועץ המשפטי לממשלה כי אין מקום בפתיחת חקירה פלילית כנגד המשיב 3 ורבנים נוספים בגין פסקי ההלכה לפיהם אין למכור או להשכיר דירות למי שאינו יהודי, בשל קושי להוכיח את קיומה של דרישת המטרה בעבירת ההסתה לגזענות, בשל ההגנה הקיימת בחוק הפלילי לפרסום ציטוט מתוך כתבי דת ובשל מדיניותו של היועץ המשפטי לממשלה להימנע ככל האפשר מהליכים פליליים כשמדובר בפסקי הלכה.

[סז'] העתק מכתבו של שי ניצן מיום 8.12.11 **מצ"ב ומסומן כנספח סז'**.

91. ביום 29.12.11 שבו ופנו העותרים למשיב 1 בדרישה לנקוט בהליכים משמעותיים מידיים נגד המשיב 3. בפניה זו התייחסו העותרים למכתבו של עו"ד שי ניצן מיום 08.12.11 ושבו וחזרו על כך שבחינת הטענות להגשת קובלנה משמעותית אינה אמורה להיות תלויה בתוצאותיה של החקירה הפלילית.

[סח'] העתק פניית העותרים למשיב 1 מיום 29.12.11 **מצ"ב ומסומן כנספח סח'**.

92. בעניין זה השיב לעותרים ביום 19.03.12 אוהד מסטבובים, מלשכת המשנה לפרקליט המדינה (תפקידים מיוחדים) כי מאחר ובחודש דצמבר 2011 עודכנו העותרים כי המשיב 2 החליט על פתיחה בחקירה פלילית נגד המשיב 3, בחשד לפרסום הסתה לגזענות, ככלל "משהוחלט לפתוח בהליך פלילי נגד פלוני, הטיפול בעניינו, בפן המשמעתי, מושהה, עד לקבלת החלטה בתיק הפלילי, וזאת, בין היתר, מחשש לשיבוש הליכי החקירה הפלילית". על כן הוחלט שלא לפתוח בחקירה משמעותית כנגד המשיב 3.

[סט'] העתק מכתבו של אוהד מסטבובים מיום 19.3.12 **מצ"ב ומסומן כנספח סט'**.

93. ביום 08.07.12 הודיע לעותרים ד"ר אריאל צמח, עוזר בכיר ליועץ המשפטי לממשלה, כי היועץ המשפטי לממשלה החליט לגנוז את התיק נגד המשיב 3 בעילה של חוסר ראיות. על פי המכתב, חקירת המשטרה העלתה כי אין ראיות מספיקות לכך שההתבטאויות המיוחסות

למשיב 3 בתקשורת הכתובה אכן נאמרו על ידו ולא ניתן לשלול את האפשרות שקיים פער בין מה שנאמר ומה שפורסם. באשר לראיון בגלי צה"ל נקבע כי הדברים שנאמרו בו פחותים בחומרתם מאלה שבעיתונות הכתובה. במכתב לא ניתנה כל התייחסות להעמדת המשיב 3 לדין משמעתי בגין הפרסומים.

[ע'ז] העתק מכתבו של ד"ר צמח מיום 8.7.12 **מצ"ב ומסומן כנספח ע'.**

94. לאחר שבין השנים 2011 - 2012 פנו העותרים חמש פעמים למשרד המשפטים אשר לא קיבל כל החלטה בעניין העמדתו לדין משמעתי של המשיב 3. ביום 23.05.13 פנו העותרים לשרת המשפטים דאז ציפי לבני במכתב מפורט המבקש להעמיד לדין משמעתי ולהדיח את המשיב 3 מתפקידו כרב העיר צפת. במכתב זה פרטו העותרים את התבטאויותיו הגזעניות של המשיב 3 בשנים 2010-11 וכן את הדין המהותי הקובע שיפוט משמעתי לרבני ערים, ואת מטרתו לעומת הדין הפלילי.

[עא'] העתק פנייתם של העותרים לשרת המשפטים מיום 23.5.13 **מצ"ב ומסומן כנספח עא'.**

95. ביום 18.7.13 פנו העותרים לשרת המשפטים וליועץ המשפטי לממשלה בעניין ראיון של הרב אליהו לערוץ 2, בו אמר הרב שהוא נגד השכרת דירות לערבים, קרא שוב לסלק ממכללת צפת את הסטודנטים הערבים שלא הוכיחו נאמנות לעם ישראל וטען שלא יתכן שהרבנים יהיו כפופים ליועץ המשפטי לממשלה (פסקה 40). העותרים ביקשו כי תיפתח חקירה פלילית וכן ייבחן אם אין בדבריו אלה עילה לחידוש כתב האישום נגד הרב אליהו. שרת המשפטים נתבקשה להגיש קובלנה משמעטית כנגד אליהו.

96. ביום 14.08.13 התקבלה תשובה רשמית מלשכת המשיבה 1 שתאריכה 30.07.13 לפיה פנייתם של העותרים בעניין תלונה נוספת כנגד הרב שמואל אליהו התקבלה והועברה לטיפול הגורמים המקצועיים במשרד.

[עב'] העתק תשובת לשכת המשיבה 1 מיום 30.7.13 **מצ"ב ומסומן כנספח עב'.**

התמודדות המשיב 3 על כהונת הרב הראשי ועל כהונת רב העיר ירושלים

97. בקיץ 2013 התקיימו בחירות לכהונת הרבנים הראשיים לישראל. בין המועמדים לכהונת הרב הראשי הספרדי היה המשיב 3.

98. ביום 17.6.13 פנו העותרים ליועץ המשפטי לממשלה וביקשו ממנו להבהיר לגוף הבוחר את הרב הראשי לישראל כי מועמדותו של המשיב 3 לתפקיד הרב הראשי אינה ראויה, בשל התבטאויות הגזעניות החוזרות ונשנות.

[עג'] העתק פניית העותרים למשיב 2 מיום 17.6.13 **מצ"ב ומסומן כנספח עג'.**

99. ביום 15.7.13 הודיע עו"ד ארז קמיניץ, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה, למשיב 3 כי לאחר בחינה מדוקדקת של העניין, הגיע היועץ המשפטי לממשלה למסקנה כי בחירתו של המשיב 3 לכהונה הרמה של רב ראשי לישראל "הינה אכן בלתי ראויה ומעוררת קשיים משפטיים". זאת מאחר שקיימות התבטאויות בעייתיות ביותר שלא הוכחו על ידי המשיב

3. צוין כי "מכלול הפרסומים הרב, וחומרת ההתבטאויות, מדברים בעד עצמם. לכך יש להוסיף את כתב האישום אשר הוגש בזמנו, על יסוד ראיות מנהליות מוצקות." במכתב צוינה עוד מעורבות המשיב 3 בפרשת מתן תעודות השכלה תורנית כוזבת למעל 1000 אנשי כוחות בטחון, במסגרתה הודה המשיב 3 כי פעל בניגוד עניינים ובדרך לא ראויה בנושא שיש לו משמעות רחבה מבחינת אוצר המדינה.

[עד'] העתק מכתבו של עו"ד קמיניץ למשיב 3 מיום 15.7.13 **מצ"ב ומסומן כנספח עד'.**

100. בשלהי שנת 2014 התמודד המשיב 3 על משרת רב העיר ירושלים. ביום 10.10.14 פנה העותר 1 ליועץ המשפטי לממשלה במכתב בו צוין כי המשיב 3 אינו יכול לכהן במשרה בעלת רגישות כה גבוהה, כאשר התנהגותו הערכית, נורמטיבית, וציבורית מנוגדת למהות התפקיד ובחירתו פוגעת בכבודם וברגשותיהם של לפחות 20% מאזרחי המדינה וכ-300 אלף מתושביה של העיר בה הוא מבקש לכהן כרב ראשי, אליהם מתייחס המשיב 3 כאל אויבים, כאל אזרחים סוג ב' וכמי שיש להרחיקם מהמדינה. צוין כי בחירה שכזו עלולה לייצר נזק של ממש לישראל אף במישור הבינלאומי, לאור תפקידו הייצוגי של רבה הראשי של ירושלים שאינה רק בירתה של ישראל, אלא קדושה לשלושת הדתות המונותאיסטיות. בחירה שכזו תשלח מסר קשה וחרף של בידול לעולם ממקום רגיש כירושלים אשר אמור להוות סמל של שילוב. לפיכך נתבקש המשיב 2 להבהיר לגוף הבוחר את הרבנים הראשיים לירושלים כי מועמדותו של המשיב 3 לתפקיד רב ראשי בירושלים אינה יכולה לעמוד.

[עה'] העתק פניית העותרים למשיב 2 מיום 10.10.14 **מצ"ב ומסומן כנספח עה'.**

101. בחודש ספטמבר 2014 התפרסמה חתימתו של המשיב 3 על מודעה הקוראת לציבור לתרום כסף לסיוע לפעילותו של פעיל הימין הקיצוני וראש ארגון להב"ה בנצי גופשטיין הפועל כנגד מערכות יחסים בין נשים יהודיות וגברים ערבים (פסקה 45). בעקבות מודעה זו פנה העותר 1 למשיבה 1 ב-02.09.14 בבקשה להעמיד לדין משמעתי את המשיב 3. במכתבו הבהיר העותר כי המשיב 3 כפוף לחוק הסיוג הקובע אחריות משמעתי על עובד מדינה אשר התרים כספים למטרה זולת לאוצר המדינה וכן להנחית היומעי"ש 1.1700 הקובעת כי עובד ציבור לא יתן חסות לנושא שנוי במחלוקת ציבורית משמעותית או נושא שיש בו פגם ציבורי או מוסרי או שפוגע בלאום גזע, עדה, דת, מין או קבוצת אנשים אחרת. כאמור, הפעילות שלטובתה התרים המשיב 3, עובד ציבור, היא פעילותו הציבורית של בנצי גופשטיין, ראש ארגון להב"ה – ארגון אלים ומסוכן אשר מוקדש כולו להפצת עמדות גזעניות ואליםמות כלפי הציבור הערבי בישראל.

[עו'] העתק פניית העותר 1 למשיבה 1 מיום 2.9.14 **מצ"ב ומסומן כנספח עו'.**

102. מאחר וגם בשלב זה טרם נתקבלה כל תשובה מהותית מאת המשיבה 1 שבו העותרים ופנו למשיבה 1 ביום 11.09.14 ודרשו כי תעמיד את המשיב 3 לדין משמעתי ותדיח אותו מתפקידו כרב העיר צפת בשל כלל התבטאויותיו מאז ביטול כתב האישום נגדו ועד לכתבת פניה זו.

[עז'] העתק פניית העותר 1 למשיבה 1 מיום 11.9.14 **מצ"ב ומסומן כנספח עז'.**

103. ביום 29.10.14 התקבלה תשובה רשמית מלשכת המשיבה 1 שתאריכה 15.09.14 לפיה פנייתם של העותרים ב"בקשה להעמיד לדין משמעתי והדחה של הרב שמואל אליהו" התקבלה והועברה לטיפול הגורמים המקצועיים במשרד.

[עח'] העתק תשובת לשכת המשיבה 1 מיום 15.9.14 **מצ"ב ומסומן כנספח עח'**.

104. הווה רואה כי **החל מחודש אוקטובר 2008 ועד חודש אוקטובר 2014 פנו העותרים למשרד המשפטים 12 פעמים בדרישה להעמיד לדין משמעתי את המשיב 3 ולהדיחו מתפקידו כרב העיר צפת, אך ללא הועיל. עד עצם היום הזה לא נתקבלה כל תשובה מהותית בנוגע לפניות להעמדה לדין משמעתי, כאשר במקביל לא מתנהלת כל חקירה פלילית כנגד המשיב 3.**

105. בהיעדר כל פעולה מצד מערכת אכיפת החוק, ראה המשיב 3 כי טוב והמשיך בהפצת משנתו הגזענית והמסיתת, השתתפותו בפעילות פוליטית אסורה וקשירת קשרים עם גורמים אלימים ושנויים במחלוקת דוגמת ארגון להב"ה. העותרים מצדם המשיכו אף הם והתריעו בעניינו של המשיב 3 והאופן בו הוא מבזה את השירות הציבורי.

106. ביום 18.11.15 פנו העותרים למשיב 2 ולעו"ד עמית אייסמן המשנה לפרקליט המדינה (תפקידים מיוחדים) בבקשה לפתיחה בחקירה פלילית בשל הסתה לאלמות כנגד המשיב 3 בגין שתי התבטאויות שונות. ההתבטאות הראשונה היא קריאתו של המשיב 3 להריגת מחבלים מנוטרלים. כאמור בפניה מדבריו של המשיב 3, כפי שהם צוטטו בתקשורת עולה, כי הוא מבין היטב כי דבריו נוגדים את חוקי מדינת ישראל, ומציע דרכים לעקוף אותם (פסקה 47).

107. ההתבטאות השנייה הינה במסגרת "קול קורא" עליו חתם המשיב 3 יחד עם 9 רבנים נוספים בו נקראו שוטרים לסרב פקודה בפועל ולסרב להרוס את בית הכנסת "איילת שחר" בגבעת זאב בניגוד להחלטת בג"ץ. בהמשך לחתימה על הקול הקורא אמר המשיב 3 בראיון לגלי ישראל דברים קשים כנגד בית המשפט העליון ושר הביטחון, ואף קרא לפגיעה במבני דת לא יהודים (פסקאות 48-49). עוד ציינו העותרים בפניה זו התבטאויות קשות אשר הופיעו בדף הפייסבוק של לשכת המשיב 3 בהם קיימת התייחסות לכלל הערבים כאויבים (פסקה 50). העותרים ביקשו כי המשיב 2 יורה על פתיחה בחקירה פלילית כנגד המשיב 3 בחשד להסתה לאלמות, הסתה לגזענות, עלבון דת, המרדה ואי ציות.

[עט'] העתק פניית העותרים למשיב 2 מיום 18.11.15 **מצ"ב ומסומן כנספח עט'**.

108. ביום 18.11.15 פנו העותרים למשיבה 1 בשל אותן התבטאויות אשר פורטו במכתבם למשיב 2 מאותו היום. בפניה זו ביקשו העותרים מהמשיבה 1 להעמיד את המשיב 3 לדין משמעתי בשל התבטאויות אלה. העותרים הדגישו כי הם שבים ופונים אל המשיבה 1 מזה שנים ארוכות בדרישה להעמיד לדין משמעתי את המשיב 3 נוכח התבטאויות חוזרות ונשנות, שיש בהן הסתה בוטה לגזענות והן מהוות התנהגות שלא כהלכה בעת מילוי תפקידו והתנהגות אשר אינה הולמת את מעמדו של רב בישראל. עוד הדגישו העותרים כי התבטאויות הקוראות להרג מחבלים, להפרת חוק, המטיחות בוז במוסדות המדינה, המביעות זלזול עמוק בשלטון החוק ובמערכת המשפט, הקוראות למרר את חייהם של שופטי בית המשפט העליון, הקוראות לאי ציות לצו בית המשפט ולפגיעה במקומות הקדושים של דתות אחרות

אינן עולות בקנה אחד עם חובותיו של רב הנושא משרה ציבורית, פוגעות אנושות באמון הציבור בשירות הציבורי ולפיכך מהוות הפרה של הדין המשמעתי אליו מחויב המשיב 3.

[פ'] העתק פניית העותרים למשיבה 1 מיום 18.11.15 **מצ"ב ומסומן כנספח פ'.**

109. ביום 09.12.15 התקבלה תשובה רשמית מלשכת המשיב 2 שתאריכה 25.11.15 לפיה פנייתם של העותרים מיום 18.11.15 התקבלה והועברה להתייחסות הגורמים הרלוונטיים במשרד.

[פא'] העתק תשובת לשכת המשיב 2 מיום 25.11.15 **מצ"ב ומסומן כנספח פא'.**

110. ביום 09.12.15 התקבלה תשובה רשמית מלשכת המשיבה 1 שתאריכה 19.11.15 לפיה פנייתם של העותרים מיום 18.11.15 התקבלה, אך יש להפנות את הבקשה לשר לשירותי דת הממונה על הרבנות הראשית.

[פב'] העתק תשובת לשכת המשיבה 1 מיום 19.11.15 **מצ"ב ומסומן כנספח פב'.**

111. במענה למכתב זה, פנו העותרים למשיבה 1 ביום 28.12.15 במכתב בו הובהר כי על פי חוק שרותי הדת היהודיים, המשיבה 1 היא המוסמכת להגיש קובלנה משמעתית כנגד המשיב 3, ולא השר לשירותי דת.

[פג'] העתק פניית העותרים למשיבה 1 מיום 28.12.15 **מצ"ב ומסומן כנספח פג'.**

112. לאחרונה נראה כי התבטאויותיו המסיתות של המשיב 3 הופכות תכופות יותר ויותר. ביום 06.01.16, כחודש וחצי לאחר פנייתם האחרונה, פנו העותרים למשיב 2 בבקשה לפתוח בחקירה פלילית נוספת כנגד המשיב 3 בחשד להסתה לגזענות בשל התבטאויות נוספות אשר הופיעו בעלון בית הכנסת "עולם קטן" והכילו התייחסות לכלל הערבים כגנבים, קריאות לגירוש ערבים ולאי מכירת דירות לערבים (פסקה 51-52).

[פד'] העתק פניית העותרים למשיב 2 מיום 6.1.16 **מצ"ב ומסומן כנספח פד'.**

113. למחרת היום ב-07.01.16 פנו העותרים גם למשיבה 1 בבקשה להעמיד את המשיב 3 לדין משמעתי בשל אותן התבטאויות אשר פורטו במכתבם של העותרים למשיב 2 ומהוות התנהגות שלא כהלכה בעת מילוי תפקידו של המשיב 3 והתנהגות אשר אינה הולמת את מעמדו של רב בישראל.

[פה'] העתק פניית העותרים למשיבה 1 מיום 7.1.16 **מצ"ב ומסומן כנספח פה'.**

114. ביום 01.02.16 התקבלה תשובה רשמית מלשכת המשיב 2 שתאריכה 10.01.16 לפיה פנייתם של העותרים מיום 06.01.16 התקבלה והועברה לטיפול לשכת פרקליט המדינה.

[פז'] העתק תשובת לשכת המשיב 2 מיום 10.1.16 **מצ"ב ומסומן כנספח פז'.**

115. המשיב 3 אינו חדל כאמור מלהתבטא באופן שאינו עולה בקנה אחד עם תפקידו הציבורי והדין המשמעתי אליו הוא מחויב. ביום 17.02.16 פנו העותרים למשיבה 1 בשל שיעור שמסר

המשיב 3 בגיליון 804 של עלון "קול צופייד". בשיעור, בו מוצג המשיב 3 בתוארו הרשמי כ"רב הראשי של צפת" מכליל המשיב 3 כהרגלו ומתייחס לכל ערבי כאל מחבל שוחר רע. כמו כן קורא המשיב 3 שלא לקבל טיפול רפואי מרופא נוכרי, שלא להשתמש בשירותי מיילדת נוכרייה, ושלא להסתפר אצל ספר נוכרי (פסקה 53). בנוסף, ממשיך המשיב 3 להביע את דעתו הפוליטית האישית בנושאים שונים ולמתוח ביקורת חריפה על רשויות המדינה, על אף היותו נושא משרה ציבורית.

[פז'] העתק פניית העותרים למשיבה 1 מיום 17.2.16 **מצ"ב ומסומן כנספח פז'**.

116. והנה ביום 26.03.16 שב המשיב 3 והביע עמדות מסיתות והיוצאות באופן ברור נגד התנהלות הממשלה וכוחות הביטחון בראיון לרדיו "קול רגע" בעניינו של החייל אלאור אזריה אשר תועד יורה במחבל בעודו מנוטרל על הקרקע (פסקה 43). אשר על כן פנו העותרים למשיבה 1 בפעם הרביעית מזה ארבעה חודשים ביום 28.03.16 וטענו בפניה כי דברים אלה מהווים הפרה של הדין המשמעתי לו כפוף המשיב 3 בהיותו רב עיר, ועל כן מחייבים נקיטת הליכים משמעתיים והשעייתו מתפקיד רב העיר צפת.

[פח'] העתק פניית העותרים למשיבה 1 מיום 28.3.16 **מצ"ב ומסומן כנספח פח'**.

117. פניה בעניין התבטאויות אלה הופנתה גם למשיב 2 ביום 29.03.16.

[פט'] העתק פניית העותרים למשיב 2 מיום 29.3.16 **מצ"ב ומסומן כנספח פט'**.

118. אם לא די בכל אלו ביום 12.04.16 פנו העותרים למשיבה 1 בעניין פרסום בעמוד הפייסבוק הרשמי של לשכת המשיב 3 המהווה הסתה חמורה לגזענות כנגד הציבור הערבי (פסקה 56). בפרסום זה מבקש המשיב 3 להשחיר את פניהם של חברי הכנסת הערבים, עולב בציבור הערבי וקורא להדרתו.

[צ'] העתק פניית העותרים למשיבה 1 מיום 12.4.16 **מצ"ב ומסומן כנספח צ'**.

119. ביום 05.04.16 השיבה לעותרים עו"ד רחל מטר, ראש תחום פלילי בפרקליטות המדינה כי לאחר שבחנה את הדברים מצאה שאין מקום להורות על פתיחה בחקירה פלילית נגד המשיב 3 בשל הכתבה שפורסמה ב- 27.03.16 באתר Ynet בה הוא צוטט כמי שקורא "להלל ולשבח" את החייל אשר ירה במחבל המנוטרל בחברון. עוד עדכנה עו"ד מטר כי הם ממשיכים לעסוק בשתי פניות נוספות של העותרים בעניינו של המשיב 3 אשר נשלחו אליהם מטעם העותרים, אם כי המכתב אינו מציין באילו מקרים מדובר. נציין כי מאז לא הגיע עידכון נוסף בעניין אותן שתי פניות אליהן התייחסה עו"ד מטר במכתבה.

[צא'] העתק מכתבה של עו"ד רחל מטר מיום 5.4.16 **מצ"ב ומסומן כנספח צא'**.

120. בהעדר מענה לפניות העותרים מיום 18.11.15 ומיום 6.1.16 (פסקאות 106 ו-112) בדרישה להעמדת המשיב לדין פלילי, פנו העותרים במכתב תזכורת ביום 13.7.16.

[צב'] העתק פניית העותרים מיום 13.7.16 **מצ"ב ומסומן כנספח צב'**.

121. במענה למכתב התזכורת, התקבלה תשובת לשכת היועץ המשפטי לממשלה מיום 14.7.16 בה נכתב כי הפנייה הועברה לטיפול של לשכת פרקליט המדינה. כן התקבלה תשובת לשכת פרקליט המדינה מיום 24.7.16 ובה צוין כי לאחר עיון בפניית העותרים, היא הועברה לטיפול משנה לפרקליט המדינה - תפקידים מיוחדים.

[צג'] העתק תשובת לשכת היועץ המשפטי לממשלה מיום 14.7.16 **מצ"ב ומסומן כנספח צג'.**

[צד'] העתק תשובת לשכת פרקליט המדינה מיום 24.7.16 **מצ"ב ומסומן כנספח צד'.**

122. ביום 17.7.16 השיבה עו"ד רחל מטר ראש תחום פלילי בפרקליטות המדינה למכתבם של העותרים מיום 13.7.16, כי טרם התקבלה החלטה בעניין. עו"ד מטר פירטה כי במסגרת הטיפול בתלונות, התבקשו גורמי האכיפה הרלבנטיים להעביר נתונים מסוימים החיוניים לצורך בירור התלונות ואשר בלעדיהם לא ניתן לקבל בהן הכרעה, וכי הנתונים טרם התקבלו.

[צה'] העתק תשובת עו"ד רחל מטר מיום 17.7.16 **מצ"ב ומסומן כנספח צה'.**

123. נוכח כמות ההתבטאויות החמורות שהשמיע המשיב 3, וכמות הפניות של העותרים בעניינו של המשיב 3, להלן טבלה המסכמת את התבטאויותיו של המשיב 3, את פניות העותרים בנושא ואת תשובות המשיבים (או אי מתן מענה) לכלל הפניות.

124. **מהטבלה עולה בבירור כי למרבית התלונות שהגישו העותרים לא נתקבל כל מענה, למצער כל מענה מהותי, כמפורט להלן:**

א. בטבלה מפורטות כ-40 התבטאויות של המשיב 3, מתוכן פנו העותרים למשיבים 1-2 בגין כ-30 התבטאויות.

ב. העותרים שלחו כ-22 פניות למשיבים 1-2 בעניינו של המשיב 3 (לא כולל מכתבי תזכורת), 13 פניות בדרישה להעמיד לדין משמעתי ו-9 פניות בדרישה להעמיד לדין פלילי.

ג. רוב רובן של פניות העותרים כלל לא נענו.

ד. במהלך השנים, שלחו המשיבים 1-2 לעותרים רק 7 תשובות מהותיות.

ה. בכל הנוגע לאפיק הפלילי - בשתי תשובות בלבד הודע לעותרים על פתיחה בחקירה פלילית, שהסתיימה עד מהרה בהחלטה לא להעמיד לדין את המשיב 3.

ו. אשר לאפיק המשמעתי - פרט לתשובת המשיבים משנת 2006, לפיה נוכח ביטול כתב האישום נגד המשיב 3 הוחלט לא להגיש קובלנה משמעתי, ותשובת המשיבים ממרץ 2012, לפיה הטיפול המשמעתי מושהה נוכח קיומה של חקירה פלילית, לא התקבלה כל התייחסות מהותית של המשיבים 1-2 לכל יתר פניות העותרים בנוגע להעמדה לדין משמעתי של המשיב 3.

טבלה מסכמת של התבטאויות ופניות בעניין הרב שמואל אליהו

מס' תשובה	שנה	מועד ההתבטאות	עיקרי הביטוי המסוים	נושא ההסתה	סוג הפרסום	נספח	מועד הפניה לרשויות	אופי הפנייה	תשובת הרשויות	נספח
1	2002-2004	-	מספר קריאות לגירוש כל הערבים מצפת ובפרט הסטודנטים במכללת צפת וקריאה לא להשכיר להם דירות ואמירות נגד בני"ץ וסמכותו. בנין קריאות אלו הוגש נגד הרב אליהו כתב אישום בעבריה של הסתה לזעזוע, בהתאם לסעיף 144ב לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (ת.פ. 1337/06 בבית משפט השלום בנצרת).	התבטאויות נגד בית המשפט; התבטאויות נגד גזענות נגד ערבים	-	א'י	3.2.2006	משמעותי	לא תוגש קובלנת משמעת (מכתב מיום 8.8.06)	פנייה מו' תשובה מו'
2	2008	מורץ 2008	קריאה לתליית עשרת בניו של המחבל שביצע את הפיגוע בישיבת "מרכז הרב", למען יראו ויראו, לנקמה איומה וכואבת "שתתחדד בעולם כולו".	התבטאות גזענית נגד ערבים	מאמר בעלון "ארץ ישראל שלנו"	ז'	29.4.2008	פלילי	לא תיפתח חקירה פלילית ולא יחודש כתב האישום (מכתב מיום 14.5.08)	פנייה מו' תשובה מו'
3	2008	יולי 2008	קריאה לצד רבנים נוספים שכותרתה "תשובה על הדם שגשפד", לא להעסיק את "האויב הערבי" ולא להכניסו לבתנו, לקנות אצלו או להעסיקו באופן ישיר.	התבטאות גזענית נגד ערבים	כרוז	ח'	29.10.2008	פלילי	נפתחה חקירה פלילית (מכתב מיום 15.12.08)	פנייה מט' תשובה נ'
4	2009	4.1.2009	תבעת תמיכה במפלגת "האיחוד הלאומי" לצד רבנים בכירים נוספים בציונות הדתית, בניגוד לחוק שירות המדינה (סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספים) תשי"ט-1959.	התבטאות פלילית	כנס	ט'	11.2.2009	משמעותי	לא התקבל כל מענה	נב'
5	2009	8.1.2009	פרסום מאמר תחת הכותרת "למה איחוד לאומי?", המפרט שליש סיבות לתמיכה במפלגת "האיחוד הלאומי", בניגוד לחוק שירות המדינה (סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספים) תשי"ט-1959.	התבטאות פלילית	מאמר דעה NRG-ב מעריב ובעלון פרשת השבוע	י'	11.2.2009	משמעותי	לא התקבל כל מענה	נב'

מס' מס	שנה	מועד ההתבטאות	עיקרי הביטוי המסוית	נושא ההסתה	סוג הפרסום	נספח	מועד הפניה לרשויות	אופי הפניה	תשובת הרשויות	נספח
6	2010	-	עריכת "כנס חירום" במימון המועצה החדתית בעיר שכותרתו "המלחמה השקטה-לחיים בהתבוללות בעיר הקודש צפת" ועיקרו קריאות נגד שילובם של ערבים ונגד הקמת בית ספר לרפואה בעיר.	התבטאות גזענית נגד ערבים	כנס	יא'	16.11.2010	משמעותי	לא התקבל כל מענה	נז'
7	2010	-	גילוי דעת עם רבנים נוספים הקורא שלא למכור או להשכיר דירה או חלקת אדמה בארץ ישראל לנוי.	התבטאות גזענית נגד ערבים	גילוי דעת	יב'	3.11.2010 16.11.2010	פלילי משמעותי	לא התקבל מענה מהותי לא התקבל כל מענה	נח' נז'
8	2010	3.11.2010	אמירה כי נוכחות הסטודנטים הערבים בעיר מאיימת על תושבי צפת היהודים ובפרט בנות יהודיות וחיוק פסק החלכה בדבר אי השכרת דירות לערבים.	התבטאות גזענית נגד ערבים	ראיון בתכנית הרדיו "מה בוער" בגלל צה"ל	יג'	22.11.2010	פלילי	נוכח פתיחת הקירי פלילית הטיפול המשמעותי הושהה (מכתב לאחור גניזה 19.3.12) לאחור גניזה התיק הפלילי לא התקבל מענה נוסף	פנייה נח' נטי' תשובה סט'
9	2010	3.11.2010	מסר תוקפני כנגד תושב צפת שהשכיר דירתו לסטודנטים ערבים.	התבטאות גזענית נגד ערבים	כתבת טלוויזיה בערוץ 1	יד'	22.11.2010 22.11.2010	פלילי משמעותי	לא התקבל מענה מהותי לא התקבל מענה מהותי	נח' נטי'
10	2010	9.11.2010	פרסום מאמר שכותרתו "ייחוד הגליל - זו ציונות" המטיף שלא להשכיר ולמכור דירות לערבים.	התבטאות גזענית נגד ערבים	מאמר בעיתון "הארץ"	טי'	16.11.2010	משמעותי	לא התקבל כל מענה	נז'
11	2010	19.11.2010	אמירות קשות כנגד האוכלוסייה הערבית בראיון עיתונאי. בין היתר נאמר: "יהודי לא צריך לברוח מהערבים. יהודי צריך להבריא את הערבים". וכן – "גירוש הערבים מהשכונות היהודיות הוא חלק מהאסטרטגיה...".	התבטאות גזענית נגד ערבים	כתבה בעיתון "סופשבוע" של "מעריב"	טי'	22.11.2010	פלילי	נפתחה חקירה פלילית (8.12.11) אולם ביום 8.7.12 התיק נגזר מחוסר ראיות	פנייה נח' נטי' תשובה סט', ע'

מס' משי	שנה	מועד ההתבטאות	עיקרי הביטוי המסית	נושא החסותה	סוג הפרסום	נספח	מועד הפניה לרשויות	אופי הפניה	תשובת הרשויות	נספח
11	המשד						22.11.2010	משמעותי	נוכח פתיחת הקצוץ פלילי המשימתי (מכתב) 19.3.12 לאחר גניזת לאחזק הפלילי לא התקבל מענה נוסף	פנייה נט' תשובה סט'
12	2010	19.11.2010	אמירות דומות בכתבה שפורסמה "כשהרב הראשי של צפת, שמואל אליהו, מתחיל לדבר, יש סיבה לדאגה".	התבטאות גזענית נגד ערבים	כתבה במוסף עיתון "הארץ"	יז'	22.11.2010	פלילי	נוכח פתיחת הקצוץ פלילי (8.12.11) ביום 8.7.12 התבק נגז' מוחסר ראיות	פנייה נח' תשובה עי, סז'
13	2010	דצמבר 2010	חתימה על "מכתב הרבנים" עם עשרות רבנים נוספים, הקורא שלא למכור נכסים שלמ' שאינם יהודים.	התבטאות גזענית נגד ערבים	גילוי דעת	יח'	8.12.2010	משמעותי	לא התקבל מענה מהותי	סג'
14	2010	דצמבר 2010	סירוב התעצבות לחקירת משטרת ירושלים בעקבות "מכתב הרבנים" ואמירות כנגד בית המשפט.	התבטאות נגד בית המשפט	-	נט'	1.9.2011	פלילי	לא התקבל כל מענה	סג'
15	2010	דצמבר 2010	אמירות כנגד ערבים : אמנם יש מעמד של "גר תושב" בתורה, אך ל"אורחים" ולא "לערבים" שמגדירים בעלי הבית".	התבטאות גזענית נגד ערבים	-	נט'	1.9.2011	פלילי	לא התקבל כל מענה	סג'
16	2011	מרץ 2011	התבטאות לאחר הפגוע באיחזק וסירוב לסייע בניעת פעולות 'תג מחיר'.	התבטאות גזענית נגד ערבים	מפגש עם תושבי איחזק	כ'	1.9.2011	פלילי	לא התקבל כל מענה	סג'

מס' מ	שנה	מועד ההתבטאות	עיקרי הביטוי המסית	נושא ההסתה	סוג הפרסום	נספח	מועד הפניה לרשויות	אופי הפנייה	תשובת הרשויות	נספח	
17	2011	4.4.2011	מכתב רשמני מאת רב העיר והרבנות הרבאשית – המועצה הדתית צפת בנושא מכירת דירות לנכרים.	התבטאות גזענית נגד ערבים	מכתב	כ"א	14.8.2011	משמעותי	נוכח פתיחת חקירה פלילית הטייפול המשמעותי הושהה (מכתב 19.3.12) לאחר גניזת לאחר הפלילי לא התקבל מענה נוסף	פנייה סה' תשובה סט'	
18	2011	26.4.2011	התייחסות למכתב הרבנים ולפסק ההלכה בעניין אי השכרת דירות לערבים, בכנס ברמלה בנושא "אדמות הלאום או אדמות כל אזרחיה".	התבטאות גזענית נגד ערבים	כנס	כ"ג כ"ג	14.8.2011	משמעותי	נוכח פתיחת חקירה פלילית הטייפול המשמעותי הושהה (מכתב 19.3.12) לאחר גניזת לאחר הפלילי לא התקבל מענה נוסף	פנייה סה' תשובה סט'	
19	2012	2.2.2012	תקיפת אמירותיו של הרב הצבאי הראשי, תא"ל רפי פרא, על פירון חייל דתי רשאי להשתתף בטקס ממלכתי שיש בו שירת נשים וכי יצאה מטקס כזה עלולה לפגוע במשפחות השכולות ובאחיות הלוחמים, תוך קריאה למרד המוני ולחפרת פקודה.	שירת נשים	כתבה באתר "ערוץ 7"	כ"ה					
20	2013	14.11.2013	אמירות הריפות כנגד גיוס נשים לצה"ל וכן כנגד ארגוני שמאל.	שירות נשים בצה"ל	טור באתר "ליפה"	כ"ו					
21	2014	ראשית 2014	מכתב רשמני של הרבנות צפת כנגד גיוס בנות לצה"ל.	שירות נשים בצה"ל	מכתב	כ"ז					

נספח	תשובת הרשויות	אופי הפנייה	מועד הפניה לרשויות	נספח	סוג הפרסום	נושא החתמה	עיקרי הביטוי המסית	מועד החתבטאות	שנה	מס'י
				כח'	-	שירת נשים	קריאה לאנשי צבא להימנע מלהגיע לסקס העיוורוני בצפת לקראת יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל בשנת 2014, בשל העובדה שהוא יכלול שירת נשים וריקודי נשים.		2014	22
עו'	לא התקבל כל מענה	משמעותי	2.9.2014	כט'	מודעה	שוונות	קריאה לציבור לתרום כסף לסייע לפעילותו של בנצל גופשטיין, העומד בראש ארגון להב"ה, העוסק באופן עקבי בהסתה לגזענות ולאלימות.	ספטמבר 2014	2014	23
				ל'	רשתות חברתיות	התבטאות פוליטית	קריאה להצביע למפלגת "יחד" במסגרתה התמודד גם ברוד מרגל, הידוע בדעותיו ופעולותיו הגזעניות, בנגוד לחוק שירות המל"נה (סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספים) תש"ס-1959.	מרץ 2015	2015	24
עט'י	לא התקבל מענה מהותי	פלילי	18.11.2015	לא'	שיעור	התבטאות גזענית נגד ערבים	קריאה להרוג מתחילים ערבים גם לאחר שנוטרלו ואינם מסכנים יותר את הסובבים אותם.	אוקטובר 2015	2015	25
עט'י	לא התקבל מענה מהותי	פלילי	18.11.2015	לב'	קול קורא	התבטאות נגד בית המשפט; קריאה לסירוב פקודה	קריאה עם רבנים נוספים, לשוטרים, להפר בפועל פקודה ולסרב להרוס את בית הכנסת "איילת השחר" בגבעת זאב, לפי החלטת בית המשפט.	10.11.2015	2015	27
פ'	לא התקבל מענה מהותי	משמעותי	18.11.2015				אמירות קשות ביותר בראיון כנגד שופטי ונשיאת בית המשפט העליון, עקב ההחלטה להרוס את בית הכנסת, תוך קריאה לא לכבד את פסק הדין וכן קריאה לפגיעה במבני דת לא יהודים.			
עט'י	לא התקבל מענה מהותי	פלילי	18.11.2015	לג'	"גלגל" ישראל	התבטאות נגד בית המשפט		12.11.2015	2015	28
פ'	לא התקבל מענה מהותי	משמעותי	18.11.2015							

מס' מ	שנה	מועד ההתבטאות	עיקרי הביטוי המסוית	נושא החסתה	סוג הפרסום	נספח	מועד הפניה לרשויות	אופי הפניה	תשובת הרשויות	נספח
29	2015	נובמבר 2015	שלל התבטאויות קשות, שמטרתן השחרתם כלל הערבים כאויבים. השלל	התבטאות גזעניים נגד ערבים	ד"ר הפייסבוק הרשמי של לשכת רב העיר צפת	לדי	18.11.2015	פלילי משמעותי	לא התקבל מענה מהותי לא התקבל מענה מהותי	עטי
30	2015	13.11.2015	תשובה במסגרת המדור שו"ת סלילי שממנה משתמע כי רוב הערבים הם גנבים וכן קריאות לעירוש ואי מפירת דירות לערבים.	התבטאות גזעניים נגד ערבים	עלון בית הכנסת "יעולם קטן"	להי	06.1.2016	פלילי משמעותי	לא התקבל מענה מהותי לא התקבל מענה מהותי	פדי
31	2015	13.11.2015	פרסום מאמר שכותרתו "להקים את 'משרד הגירה' בו מוצע לעודד הגירה מסלמית מישראל.	התבטאות גזעניים נגד ערבים	עלון בית הכנסת "יעולם קטן"	לוי	06.1.2016	פלילי משמעותי	לא התקבל מענה מהותי לא התקבל מענה מהותי	פדי
32	2016	ינואר 2016	קריאה להזיז ולהלחם בנוכרים והתחשות לכל ערבי כאל מחבל שוחר רע וקריאות לא לקבל טיפול מרופא נכרי ולא להשתמש בשירותי מילדת נוכריה ולא להסתפר אצל ספר נכרי. כן מובעות בשיעור עמדות פוליסיות ונמתחת ביקורת חריפה על רשויות המדינה.	התבטאות גזעניים נגד ערבים	שיעור, גיליון ה-804 של עלון "קול צופידי"	לוי	17.2.2016	משמעותי	לא התקבל כל מענה	פדי
33	2016	03.02.2016	קריאה לגירוש משפחות מחבלים שכן גם על משפחת המחבל לסביל.	התבטאות גזעניים נגד ערבים	עלון בית הכנסת "יעולם קטן", אתר "סדרוגים"	להי	17.2.2016	משמעותי	לא התקבל כל מענה	פדי
34	2016	מרץ 2016	קריאה "להלל ולשבח" את החייל אלאור אזריה אשר תועד יורה במחבל בעודו מנוטרל על הקרקע וכן אמירה כי אף מחבל אינו צריך לחזור חי וכי יש לרש משפחות מחבלים לעזר ולחלט את רכושן ובקורת על התנהלות צה"ל ופקודותיו ה"שעורריות" ופרט רוח הרמטי"ל ושר הביטחון.	התבטאות גזעניים נגד ערבים	ראיון ברדיו "קול רגע"	לטי	29.3.2016	פלילי משמעותי	לא תיפתח חקירה פלילית (מכתב 5.4.16)	פדי/ פתי/ תשובה צא'
	2016			התבטאות גזעניים נגד ערבים	לא התקבל כל מענה	משמעותי	28.3.2016	משמעותי	לא התקבל כל מענה	פטי

מס' מס	שנה	מועד ההתבטאות	עיקרי הביטוי המסית	נושא ההסתה	סוג הפרסום	נספח	מועד הפניה לרשויות	אופי הפניה	תשובת הרשויות	נספח
35	2016	11.04.2016	פוסט נגד חברי הכנסת הערבים.	התבטאות גזענית נגד ערבים	דף הפייסבוק הרשמי של לשכת רב העיר צפת	מ'	12.4.2016	משמעותי	לא התקבל כל מענה	צ'
36	2016	23.06.2016	קריאה לגירוש פלסטינים לירדן ואמירות נגד הצעבור הערבי בכלל וכן חזרה על משנתו שאין להשכיר דיירות לערבים.	התבטאות גזענית נגד ערבים	ראיון לתכנית "נקודת מפגש" ברשת ב'	מא'				
37	2016	24.06.2016	תשובה במדור שו"ת סלולרי בעניין איסור רכישה מערבים.	התבטאות גזענית נגד ערבים	עלון "עולם קטן"	מא'				
38	2016	-	סיפור בניית אוהל מעל קברו של הרב מרדכי אליהו ז"ל, אביו של רב העיר צפת, באתר אינטרנט אשר מאפשר פרסום באתר רק למחפשי עבודה יהודים ולעסקים המעסיקים יהודים בלבד – ובכך עובר על החוק.	שונות	אתר "לוח עבודה עברית"	מב'				
39	2016	18.7.2016	אמירות בקשר עם התבטאותו הקשה של הרב ליינשטיין שקרא לחברי קהילת הלהט"ב סוטים.	התבטאות גזענית נגד להט"ב	ראיון ל"גלי צה"ל"	מג'				
40	2016	20.7.2016	פוסט המנביר כי חל איסור על מכירת קרקעות לנוכרים.	התבטאות גזענית נגד ערבים	דף הפייסבוק הרשמי של לשכת רב העיר צפת	מד				

125. מהאמור עולה כי למרות אינספור התבטאויות גזעניות, התבטאויות המבזות את בית המשפט העליון, את שרי הממשלה וגורמים נוספים, למרות כתב אישום שהוגש כנגד המשיב 3, למרות שהמשיב 3 חזר לסורו לאחר ביטול כתב האישום וממשיך בלא הרף להטיח רפש בכל מי שאינו נושא חן בעיניו, על אף חוות דעת של היועץ המשפטי לממשלה שהמשיב 3 אינו ראוי לכהן במשרת רב ראשי – למרות כל אלה, לא סוברים המשיבים כי המדובר בהתנהלות שאינה הולמת רב בישראל ושהיא התנהגות שלא כהלכה במילוי התפקיד. יתירה מזו, **המשיבים אפילו לא טרחו להשיב תשובה מהותית על כל עשרות הפניות שהפנו אליהם העותרים במשך השנים, בדרישה להעמיד את המשיב 3 לדין משמעתי.**

126. מאחר שהמשיבים 1-2 אינם נוקטים בכל צעד שהוא כנגד המשיב 3, ובכך מסמנים שעשייתו, התבטאויותיו ומסריו מקובלים ולגיטימיים במסגרת תפקידו הציבורי, נדרשת התערבותו הדחופה של בית משפט זה על מנת לסמן כי מעשיו של המשיב 3 אסורים וכי מי שעושה כך בתפקידו הציבורי לא יוכל להמשיך לכהן בתפקיד כזה. נוכח שתיקתה המוחלטת של המערכת שאמורה לשמור על טוהר השירות הציבורי, ועל אכיפת החוק בישראל, לא נותרה ברירה בידי העותרים אלא להגיש עתירה זאת לבית המשפט הנכבד.

ה. הטיעון המשפטי

127. להלן נסקור את המסגרת הנורמטיבית המסדירה את הדין המשמעתי החל על רבני ערים, ולאחר מכן נפרט את תכלית אמצעי המשמעת, ומעמדו של המשיב 3 כנאמן הציבור.

128. לאחר מכן, נעמוד על כך ששורת התבטאויותיו של המשיב 3 מהוות עבירת משמעת המצדיקה פתיחה בהליך משמעתי נגדו, הן בשל הפרת חוק שירותי הדת והן בשל הפרת הוראות חוק הסיוג.

129. בהמשך נעמוד על ההבדלים בין הדין המשמעתי לדין הפלילי ונבהיר את הצורך לנקוט בהליכים משמעתיים, ללא קשר לשאלת הדין הפלילי (אם כי יצוין כבר עתה כי כיום לא מתנהלת חקירה פלילית כנגד המשיב 3).

130. לבסוף, נעמוד על הצורך בהתערבותו של בית המשפט הנכבד בשל מחדלם של המשיבים לנקוט בהליך משמעתי כנגד המשיב 3.

ה.1 שיפוט משמעתי של רבני עיר

131. שיפוט משמעתי של רבני עיר מוסדר בסעיף 12א לחוק שירותי הדת. סעיף זה הסמיך את שר הדתות להגיש לבית הדין המשמעתי, אשר חבריו מונו על ידי מועצת הרבנות הראשית, קובלנה על רב עיר במקרים הבאים:

(1) הרב נהג שלא כהלכה במילוי תפקידו;

(2) הרב התנהג באופן שאינו הולם את מעמדו של רב בישראל;

(3) הרב הורשע בעבירה שבנסיבות העניין יש בה משום קלון.

132. בשנת 2005 נוכח פירוק המשרד לענייני דתות, הועברה האחריות על שירותי הדת היהודיים בישראל לראש הממשלה. אולם, בהתאם להחלטת הממשלה 3613 מיום 15.5.05 - "העברת

סמכות ראש הממשלה להגיש קובלנה נגד רב עיר לשר המשפטים" - הועברה הסמכות להגיש קובלנה נגד רב עיר למשיבה 1.

[צו'] העתק החלטת ממשלה 3613 מיום 15.5.05 **מצ"ב ומסומן כנספח צו'**.

ה. 2 "התנהגות שלא כהלכה" ו"התנהגות שאינה הולמת"

133. הביטויים "התנהגות שלא כהלכה במילוי התפקיד" ו"התנהגות שאינה הולמת" הינם מושגים בעלי רקמה פתוחה, אשר מטבעם עשויים להשתרע "על פני שטח כמעט בלתי מוגבל" כדי שניתן יהיה להתאים אותו לנסיבות שונות ולזמנים משתנים (ראו: ער"מ 1351/95 **ליאון פינקלשטיין נ' התובע בבין הדין המקומי למשמעת**, פ"ד מט(5) 573, 578, להלן – עניין **פינקלשטיין**; עמ"מ 1/55 **פלוני נ' יו"ר וחברי המועצה המשפטית**, פ"ד ט(2) 1806, 1811).

134. בית המשפט קבע בנוגע לפירוש הביטויים "התנהגות שאינה הולמת" או "התנהגות שעלולה לפגוע בתדמית" כדלקמן:

"מושגי שסתום" אלה מבטאים את הערכים והעקרונות אשר שוררים בשירות הציבורי. הם פרי ההשתקפות של היחסים הבסיסיים שבין הפרט לבין הרשות, ושבין האזרח לבין השירות. הם משתרעים על כל אותן פעולות אשר יפגעו באמון שהציבור נותן לעובדי השירות הציבורי. הם פרי ההשקפות "המקובלות בחברה ובנורמות ההתנהגות הכללית הקיימות"... הן מעוצבות על-פי תפיסות היסוד של הציבור הנאור, באשר להתנהגותו הראויה של עובד הציבור."

(בג"ץ 7074/93 **מאיר סויסא נ' היועץ המשפטי לממשלה**, פ"ד מח(2) 749, להלן: "עניין סויסא").

135. בעניין **סויסא צוין** כי בעת יציקת תוכן למושגים אלה, על בית המשפט לקבוע את דבר קיומה של פגיעה בתדמית השירות הציבורי מזווית הראייה של האדם הסביר, האמון על תפיסות היסוד של משטרנו. בית המשפט הדגיש כי "בעריכתו של איזון זה יש להימנע מאידיאליזם שאין לו עיגון נורמטיבי... יחד עם זה, יש להימנע מפרגמטיזם המעוגן במוסר השוק. השופט אינו משקף את התפיסות המעוותות הפושות בחברה. הוא אינו מציג לנגד עיניו חברה חולה המדרדרת עצמה לפי תהום... אכן, תפיסתו של בית המשפט היא מאוזנת... הוא לוקח בחשבון את המציאות הקיימת, אך הוא אינו רואה בה חזות הכול. העובדה ש"כך עושים כולם" אינה אמת המידה להתנהגות ההולמת עובד ציבור. העובדה שנהוג, נפוץ ומקובל לפעול בדרך מסוימת, אינה הופכת אותה לדרך המלך הראויה..."

136. שיקול הדעת השלטוני הוא שיקבע את אמות המידה הראויות להתנהגות ממקרה למקרה. יחד עם זאת אפשר לומר ש"התנהגות שאינה הולמת" מורכבת משני חלקים – התנהגות שהיא בלתי הולמת משום שהיא שלילית ופסולה בפני עצמה והתנהגות שהיא בלתי הולמת בהקשר של אותו מקצוע מסוים ובענייננו - בלתי הולמת לרב בישראל:

ראשית, אפשר שהתנהגות תיחשב בלתי הולמת אף שאין בה שום ייחוד למקצוע מסוים או לארגון מסוים. היא אינה הולמת משום שהיא

שלילית ופסולה בכל מקצוע או בכל ארגון. היא סוטה באופן מהותי מכללי ההתנהגות של בן תרבות, אותם כללים המאפשרים לעובדים במקצוע או בארגון לקיים יחסי עבודה תקינים זה עם זה ולמלא באופן תקין את תפקידם בחברה. זו התנהגות ששום ארגון או מקצוע אינם יכולים לסבול, משום שאם היא תיהפך התנהגות מקובלת באותו ארגון או באותו מקצוע, יהיה בכך כדי להעכיר את האווירה, לשבש את יחסי העבודה, לערער את יחסי האמון מצד הציבור או לחבל בדרך אחרת בתיפקוד התקין של הארגון. ...

שנית, נוסף למכנה משותף של התנהגות בלתי הולמת לכל מקצוע ולכל ארגון, יש צורות של התנהגות בלתי הולמת שהן מיוחדות למקצוע מסוים או לארגון מסוים, כגון עורכי-דין להבדיל ממהנדסים או מעובדי המדינה.

עניין **פינקלשטיין**, בע' 578.

137. התבטאויותיו ומעשיו של המשיב 3, מהווים הן התנהגות שלא כהלכה בעת מילוי תפקידו

והן התנהגות אשר אינה הולמת את מעמדו של רב בישראל. קריאותיו המפורשות והעקביות של המשיב 3 להפליה, הדרה והבעת עוינות כלפי הציבור הלא יהודי בישראל, סגנון ואופי התבטאויותיו ובחירתו לנהל מערכה ציבורית ותקשורתית מקיפה לקידום אידיאולוגיה קיצונית, הינן התנהגויות אשר הן בלתי הולמות על פניהן. מדובר בנורמות גזעניות אשר השירות הציבורי צריך להוקיע מתוכו באופן חד משמעי על מנת שלא יהפכו לדרך התנהגות מקובלת בו, יערערו את יחס הציבור או יחבלו בתיפקודו התקין של שירות המדינה.

138. המחוקק בישראל סימן את תופעת הגזענות, ההסתה לגזענות וההתנהגות הגזענית

כתופעות אסורות בשורה של חוקים ותקנות. כך למשל: סעיפים 144 א-ד לחוק העונשין התשל"ז-1977 הקובעים איסור פלילי על הסתה לגזענות; סעיף 144 לחוק העונשין הקובע עבירות ממניע גזענות או עוינות כלפי ציבור כעבירה מחמירה; חוק איסור הפליה במוצרים, בשירותים ובכניסה למקומות בידור ולמקומות ציבוריים, התשס"א-2000 הקובע אי הפליה במגזר הפרטי בין היתר מחמת גזע ולאום; חוק איסור אלימות בספורט, תשס"ח-2008 הקובע איסור על התבטאות גזענית במהלך אירוע ספורט; חוק איסור לשון הרע, תשכ"ה-1965 הקובע כי לשון רע היא בין השאר דבר שפרסומו עלול לבזות אדם בשל גזעו ומוצאו; חוק יסוד: הכנסת הקובע כי רשימת מועמדים לא תשתתף בכנסת אם היא מסיתה לגזענות; חוק המפלגות, תשנ"ב-1992 הקובע כי מפלגה לא תוכל להרשם אם יש במטרותיה או מעשיה, במפורש או במשתמע, משום הסתה לגזענות; תקנון הכנסת הקובע איסור על ביטויים גזעניים בשאילתה, בהצעת חוק פרטית, בהסתייגות או בפעילותה של שדולה; כללי הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו (אתיקה בפרסומות בטלוויזיה), תשנ"ד-1994 הקובעים כי בעל זיכיון לא ישדר תשדיר פרסומת שיש בו הסתה לגזענות, לאפליה או לפגיעה באדם או בקבוצות בני אדם; חוק שוויון ההזדמנויות בעבודה, תשמ"ח-1998 הקובע כי מעסיק לא יפלה בין עובדיו או בין דורשי עבודה בין היתר מחמת גזעם; חוק יסודות התקציב, תשמ"ה – 1985 הקובע הפחתת תקציב לגוף שמסית לגזענות. **כל אלו, לצד חוק יסוד כבוד האדם וחירותו הקובע את עיקרון השוויון כעיקרון חוקתי על חוקי, ולצדה של מגילת העצמאות המבקשת לקיים "שוויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת, גזע ומין" מבהירים כי המחוקק ראה ורואה בתופעת הגזענות תופעה פסולה שיש לעקרה מהשורש.**

139. לאור כל זאת נהיר כי התנהגות שיש בה ביטוי ברור לגזענות, הסתה לגזענות וקריאה ברורה להפליה כלפי חלקים באוכלוסייה בשל השתייכותם הלאומית היא שלילית ופסולה על פניה, והשירות הציבורי אינו יכול ואינו צריך לסבול אותה.

140. תפקידו של רב עיר הינו תפקיד דתי במהותו. רב העיר מהווה חוליה חשובה באספקה והנגשה של שירותי הדת בעיר לכלל תושביה. כך, הוא מוסמך ליתן תעודות כשרות ועליו להדריך את המועצה הדתית מבחינה הלכתית. אולם, מעבר לתפקידים הסטטוטוריים שניתנו לרב העיר, הוא מהווה גם את הסמכות הרוחנית העליונה בעירו, המרא דאתרא. המשיב 3 מרבה ללמד שיעורים ולענות על שאלות הפונים אליו. הוא מקיים גם זמני קבלה בלשכתו שבמועצה הדתית אליה ניתן להגיע על מנת להיוועץ עמו.

141. כפי שפורט לעיל, המשיב 3 עושה כל זאת תוך שהוא שוטח את משנתו האזרחית-פוליטית הרואה בציבור הערבי אזרחים סוג ב' שיש להדירם, ומתייחסת אליהם באופן גזעני ומפלה. במובן זה התנהלותו של המשיב 3 הינה התנהגות אשר היא בלתי הולמת באופן מיוחד לתפקידו של רב המורה הלכות ומהווה מדריך רוחני.

142. יתרה מכך, גם אם ייטען כי להתנהגותו של המשיב 3 אין זיקה עניינית להיותו רב עיר (ולטעמם של העותרים לא כך הוא), הרי שהתבטאויותיו חורגות מן המקובל והראוי באופיין הגזעני עד כדי כך שהן פוגעות באופן מהותי בתדמית הציבורית של תפקיד רב עיר ובשירות המדינה כולו, אשר המשיב 3 הוא חלק ממנו:

יש שדרך התנהגותו של בעל מקצוע, אף שאין לה זיקה עניינית למקצוע, חורגת מן המקובל ומן הראוי עד כדי כך שהיא פוגעת באופן מהותי ברמה או בתדמית של המקצוע, או שהיא משבשת באופן ניכר את התיפקוד התקין במקצוע, עד כדי כך שראוי להטיל על בעל המקצוע עיצומים בשל התנהגות זאת, למען יראו וייראו. וכך לא רק לגבי חברות במקצוע מסוים, אלא גם לגבי חברות בארגון מסוים, כמו שירות המדינה או שירות ברשות מקומית.

עניין פינקלשטיין, בעמ' 579.

143. מעורבותו האישית בשכנוע ולחץ על תושבי עירו שלא להשכיר דירות לערבים, מעורבותו העמוקה בשכנוע הציבור ורבנים נוספים להצטרף למערכה הכוללת כנגד הערבים בישראל, התגייסותו להתרמה לארגון הימין הקיצוני להב"ה, ופעילותו הפוליטית מהווים כולם הן התנהגות שלא כהלכה בעת מילוי תפקידו והן התנהגות אשר אינה הולמת את מעמדו כרב עיר בישראל.

144. הדברים שנאמרו בבג"ץ 4646/08 יואל לביא נ' ראש הממשלה (להלן: "עניין לביא") יפים לענייננו:

"הפרחת אמירות גזעניות בפומבי במסגרת ראינות לתקשורת - אמירות המתאפיינות בדעה קדומה כלפי קבוצת-מיעוט בחברה תוך שימוש בלשון כוחנית ובוטה - עומדות בניגוד מובהק לאינטרס הציבורי שבהגשמת ערכי הסובלנות ההדדית, כבוד האדם והשוויון בחברה הישראלית. הן פוגעות בכבודם של בני המגזר הערבי,

נוכח התייחסות כוללנית מבזה על רקע השתייכותם הקבוצתית-לאומית. הן טומנות בחובן פגיעה ברגשות הציבור בכלל, וברגשותיו של הציבור הערבי בפרט. הן עומדות בניגוד מובהק לנורמות ציבוריות ראויות עליהן מושתת תפקודו התקין ותדמיתו של השירות הציבורי ואמון הציבור בו.”

145. גם התבטאויות מבזות כלפי שופטי ונשיאת בית המשפט העליון, כלפי שרים בממשלה, קריאה לחיילים להפר פקודה – כל אלה ודאי הינן בגדר התנהגות שאינה הולמת והתנהגות שלא כהלכה, שכן נהיר כי כאשר עובד ציבור מביע זלזול ומשמיץ רשויות ציבוריות אחרות – יש בכך כדי לערער את אמון הציבור בשירות הציבורי.

ה. 3. סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספים

146. כאמור, חלק מפעולותיו של המשיב 3 עומדות גם בניגוד לאמור בחוק הסיוג. סעיף 1 לחוק קובע:

הממשלה תקבע, בהתייעצות עם ועדת העבודה של הכנסת ובהודעה שתפורסם ברשומות, סוגים של עובדי המדינה או נושאי משרות בשירות המדינה, שעליהם יחולו איסורים אלה, דרך כלל או לתקופה שתקבע:

- (1) להיות חברים בהנהלה הפעילה של מפלגה או של גוף מדיני;
  - (2) לארגן אסיפה פומבית בעלת אופי מדיני, לשבת בשולחן הנשיאות של אסיפה כאמור ולנאום בה;
  - (3) להשתתף בהפגנה או בתהלוכה בעלות אופי מדיני;
  - (4) להשתתף בתעמולה פומבית, בכתב או בעל-פה, לבחירות לכנסת או למועצה של רשות מקומית, או לבחירות שעליהן חל חוק הבחירות לגופים ציבוריים, התשי"ד-1954;
  - (5) לבקר את המדיניות של משרדיהם, של משרדים אחרים או של הממשלה, במסיבת עיתונאים, בראיון עם עיתונאי, בנאום במקום פומבי, בשידור, בעתון או בספר.
- (ההדגשות הוספו – ר.כ.).

147. בהחלטת הממשלה מיום 25.06.1969, אשר פורסמה בילקוט הפרסומים 1536, נקבעו סוגי עובדים שעליהם הוחלו הסייגים שבסעיף 1 לחוק הסיוג. בין היתר נקבע כי הסייגים יחולו על "רבנים, וכוהני דתות אחרות ששכרם או חלק משכרם משתלם מאוצר המדינה".

[צז'] העתק החלטת ממשלה מיום 25.6.1969 מצ"ב ומסומן כנספח צז'.

148. עוד קובע חוק הסיוג בסעיף 5 כי "לא יתרים עובד המדינה כל כספים, ולא יגבה כספים שנתרמו לאיזו מטרה שהיא זולת לאוצר המדינה ובתוקף תפקידו".

149. חוק הסיוג חוקק "במגמה לתרום ליציבותו של מנגנון העובדים במשרדי הממשלה ולהרחיק את הפקידות הבכירה מפעילות מפלגתית מובהקת ובולטת העלולה להזיק למעמדה בעיני הציבור" (מתוך דברי ההסבר להצעת החוק, הצ"ח תשי"ט, מס' 365, עמ' 91).

כך, כדי "לבצר את תדמיתו של עובד המדינה כמשרת של הציבור כולו" (י' זמיר, **הסמכות המינהלית** (תשנ"ו – 1996, חלק א'), עמ' 489), הושתו הגבלות על פעילותם הפוליטית של עובדי ציבור בכל שיטות המשפט במדינות דמוקרטיות מתוקנות. הגבלות אלה נועדו להבטיח את פעולתו התקינה של השירות הציבורי, קרי, כי האינטרס הציבורי, עליו מופקד עובד הציבור, יוגשם הלכה למעשה.

150. הסכנה בהתעלמות מהוראות הדין המסייגות את פעילותם הפוליטית של העובדים הבכירים בשירות המדינה הינה צביעתו של המנגנון הציבורי בגוון פוליטי. הדבר עלול לפגוע בתפקודו, מאחר שהציבור לא יוכל לראות בו גורם אובייקטיבי נטול פניות, והלא "בלא אמון לא יכולות מערכות השלטון לתפקד..." (בג"ץ 428/86 **ברזילי נ' ממשלת ישראל**, פ"ד מ(3) 505, 622). וראו עוד: בג"ץ 6163/92 **יואל אייזנברג ואח' נ' שר הבינוי והשיכון**, פ"ד מז(2), 229, בעמ' 263-262, והאסמכתאות שם (להלן: "**ענין אייזנברג**"); עש"מ 5/86, **גדעון ספירו נ' נציב שירות המדינה**, פ"ד מ(4), 227, עמ' 236-235 (להלן: "**ענין ספירו**").

151. לענין ביקורת על מדיניות ממשלה ומערכותיה, השופט שמגר הצביע על שני נזקים עיקריים הנגרמים מביקורת חריפה ופוגענית של עובד ציבור על מדיניות הממשלה. הראשונה היא פגיעה בדמוקרטיה עצמה:

"המהות האמיתית של סיכול פעולתה של מסגרת ארגונית, שנתמנתה בשירות ציבורי של חברה חופשית, היא, שעלול להיות בכך, בנסיבות נתונות, משום סיכול פעולתם של הכלים הארגוניים של החברה הדמוקרטית, שהרי אחד מבין מרכיביה פועל כאן נגד רעהו. הרצוי הוא, כי במסגרת הדמוקרטית יפעלו הרשויות הממלכתיות מכוח החלטתן של רשויות הממשל הנבחרות ולא לפי רצונו הבלתי מסויג והבלתי מוגבל של כל פרט, המשרת אותה שעה בשירות הציבורי, הנזק הצפוי מכך עלול להתבטא בערעור המשמעת, בזריעת אי ודאות וביצירת אי-סדר ותוהו ובוהו. כאשר כל אחד מתנבא בדרכו שלו, והציבור ניזון מגישות סותרות מצד עובדי ציבור, יש בכך משום פגיעה בשירות הציבורי, אשר אותה יש למנוע." (ענין **ספירו**, עמ' 245-244).

152. הפגיעה השנייה, המובהקת בענייננו, היא הפגיעה באמון הציבור בשירות הציבורי ומניעה מן האזרח את היכולת להיזקק לשירות זה לאור תחושתו שהשירות ניתן על פי גוון פוליטי מסוים:

"הבעיה חריפה במיוחד כאשר המדובר בביקורת פומבית בעלת גוון פוליטי מובהק. עובד הציבור צריך לשמור בעיני הציבור על תדמית ניטרלית, שאינה משועבדת להשקפה פוליטית מוגדרת. נזקק אליו הציבור כולו, על כל זרמיו וגווניו, ולא רק אלה המזדהים עם השקפותיו. ואם הוא נוטל חלק בוויכוחים פוליטיים פומביים, במיוחד בסגנון קיצוני ומיליטאנטי, נוצר הסיכון, שחלק מן הציבור לא יראה בו עובד של הכלל שהוא נטול פניות, אלא את מי שמשרת רק השקפה פוליטית מוגדרת או אך מסגרת פוליטית מסוימת, וככל שהסגנון חריף יותר, תתחזק התחושה, שהעובד נכון לשרת רק מטרות בעלות גוון מוגדר, הנראות לו כנכונות... אצל אלה שאינם מזדהים עם השקפותיו תפחת הנכונות לפנות אליו. קרי, הוא שולל מן הציבור הזכאי לעובדי ציבור חסרי פניות את האמון והביטחון בהעדר הפניות הפוליטיות של

השירות, מערער את הנכונות להיזקק לשירות הציבורי ופוגע באמון הכללי בו." עניין ספירו, עמ' 244-245.

153. על כך שהיעדר שמירה על תדמית ניטרלית על ידי עובדי ציבור עלול למנוע ממי בציבור הרחב שאינו מסכים עם דעותיו הפומביות של משרת הציבור, מלקבל ממנו שירות, עמד גם היועץ המשפטי לממשלה בהנחייה מס' 6.6100 שנושאה נקיטת עמדה בפומבי על ידי ממלאי תפקידים בשירות הציבורי בנושא מדיני שנוי במחלוקת:

על עובדי המדינה לשמור על תדמית נייטרלית, כיוון שלא רק אלה המזדהים עם עמדותיהם עשויים להיזקק לשירותיהם. עובד הנוטל חלק בויכוח פוליטי פומבי יוצר סיכון שחלק מהציבור יחדל לראות בו עובד למען הכלל, נטול פניות. תדמיתו המקצועית של עובד המדינה נסדקת ככל שעולה עוצמת מעורבותו הפוליטית הפומבית, תוך צידוד בגישה פוליטית מסוימת. תוך כך, פוגע העובד גם בתדמית השירות הציבורי כולו... חשוב, אם כן, שהתדמית של שירות המדינה תשקף נאמנות לחוק ולמדיניות הרשמית בלבד.

[צח'] העתק הנחית היועץ המשפטי לממשלה מס' 6.6100 "נקיטת עמדה בפומבי על ידי ממלאי תפקידים בשירות הציבורי בנושא מדיני שנוי במחלוקת" מצ"ב ומסומן כנספח צח'.

154. רבות מהתבטאויותיו של המשיב 3 הן פוליטיות – הן במובן המפלגתי (קריאה להצביע לאיחוד הלאומי ולמפלגת יחד) והן במובן היותן אמירות אידיאולוגיות קיצוניות. בנוסף, המשיב 3 השמיע פעמים רבות ביקורת קשה על שרים (שר המדע הרשקוביץ), שופטי בית המשפט העליון, בכירים בצבא (הרב הצבאי הראשי) ועוד.

155. אין משמעות הדבר כי מעובדי ציבור מנועה כלל הזכות להבעת ביקורת ודעה. ככלל, נקבע כי "באיזון שבין שמירה על חופש הביטוי לבין הבטחת תפקודו התקין ותדמיתו ההולמת של השירות הציבורי, השמעת ביקורת עניינית וכנה על התנהלות השירות הציבורי ראויה להגנה מיוחדת" וזאת לאור האינטרס הציבורי ביעול התפקוד של השירות הציבורי ובחשיפת ליקויים ושחיתות (ער"מ 1430/05 גרשון תירם נ' עיריית תל אביב (להלן: "ענין תירם").

156. עם זאת, השופטת ביניש קבעה בענין תירם כי חופש הבעת הדעה יסויג בשלושה מישורים (סעיף 9 לפסק הדין): במישור התוכני יסויג ביטוי שבשל הקשר בין ההתבטאות לבין התפקיד שממלא נושא המשרה הציבורית עלול לסכל את יכולתו למלא תפקיד זה כהלכה ולפגוע ביכולת הפעולה של השירות הציבורי. לענין זה נקבע כי:

"מבחינה תוכנית, דברי הביקורת הראויים להגנה מיוחדת הינם דברים הנושאים מסר קונקרטי בדבר ליקויים באופן פעולת השירות הציבורי ויש בהם כדי להתניע תהליך של בירור, שיפור ותיקון ליקויים אלה."

במישור הסגנוני יסויג ביטוי שהוא בעל סגנון בוטה, מעליב ופוגע, שאינו עולה בקנה אחד עם יסוד השמירה על המשמעת בשירות הציבורי.

סיוג נוסף הוא בתחום ערוצי הביטוי, כאשר מצופה מעובד ציבור שישמיע את ביקורתו קודם כל בצינורות הארגונים המקובלים.

157. הדברים שמשמיע המשיב 3 חדשות לבקרים כנגד מדיניות הממשלה, הצבא ובתי המשפט, כפי שתואר באריכות בעתירה זו, אינם עומדים באף אחד מן הסייגים שקובעת הפסיקה

בנושא: דבריו אינם מכוונים לתקן ליקויים בהתנהלות השירות הציבורי; מבחינה סגנונית מדובר בביקורת חריפה, המגלה איבה, זלזול ועוינות, שהינם כשלעצמם דברים שאין עובד ציבור רשאי להשמיע; דרכי הפצת המסרים הינה בתפוצה ארצית, באמצעות הכברת ראיונות בכלל אמצעי התקשורת, כתיבת מאמרי דעה וגיוס פעילים להפצת משנתו. המשיב 3 אינו מגביל את השמעת עמדותיו למעמדים תורניים או לקהל הפונים אליו כרב אלא טורח לפרסם את דבריו במערכה נמשכת, כאילו היה חבר כנסת או מנהיג פוליטי נבחר. **סגנונו של המשיב 3 בוטה, מעליב ומבזה, לא רק כלפי הציבור הערבי עליו יצא קצפו אלא כלפי כל אדם המסרב להכיר בצדקת דבריו ולהישמע לו, או מעז לגנותו. כל אלו אינם עולים בקנה אחד עם התנהגות של רב עיר.**

158. כאמור, המשיב 3 הביע לא פעם את משנתו הפוליטית כשהביע תמיכה ברורה במפלגה מסוימת. כמו כן, כמפורט בעתירה זו, מספר רב של פעמים העביר המשיב 3 ביקורת גסה על מדיניות משרדי הממשלה ובתי המשפט, ואף קרא לפעול בניגוד אליהן, זאת באופן פומבי וגלוי. כמו כן, פעל המשיב 3 להתרמת כספים לארגון להב"ה, בניגוד ברור לאמור בחוק הסיוג. מקרה זה מהווה אפוא מקרה מובהק וקיצוני המצדיק את תחולת חוק הסיוג.

159. **כל האמור מקבל משנה תוקף נוכח מעמדו הבכיר של המשיב 3, שהינו מנהיגה הרוחני של העיר צפת.** בנסיבות של רב עיר, המהווה סמכות רוחנית עליונה בעירו, מן הדין לאכוף בהקפדה את האיסורים הקבועים בחוק הסיוג. נוכח הקביעה בסעיף 8 לחוק לפיו – עובד מדינה המפר את הוראות חוק הסיוג אחראי אחריות משמעתית – יש להעמיד את המשיב 3 לדין משמעתית.

ה. 4 תכלית אמצעי המשמעת

160. מטרתו של הדין המשמעתית להבטיח את תפקודו התקין של השירות הציבורי, את תדמיתו ואת אמון הציבור בו (ראו ענין **סויסא**). הסנקציה המשמעתית נועדה למטרה הגנתית או מניעתית, על מנת לקיים פעילות תקינה של המינהל הציבורי, ולהרחיק את אלה אשר אינם ראויים לשירות. זאת, בניגוד לסנקציה פלילית שמטרתה העיקרית הינה עונשית. על ההבחנה בין הסנקציה הפלילית למשמעתית, עמד מ"מ הנשיא, כב' השופט חשין, בבג"ץ 13/57 **יעקב צמוקין נ' ביה"ד המשמעתית לעובדי המדינה**, פ"ד י"א(2) 856, בעמ' 861:

"לא הרי הליך פלילי כהרי דיון משמעתית. התביעה הפלילית נועדה לקבוע אם הנאשם עבר על החוק ואם הוא ראוי כי יטילו עליו את העונש הקבוע בחוק, ואילו הדיון המשמעתית לא נועד להעניש את ה'עבריון', כי אם לקבוע, בראש ובראשונה, אם הוא עודנו ראוי לאמון אשר רחשו לו השלטון והציבור לפני שנמתח עליו קו של חשד" (ההדגשה הוספה – ר.כ.).

161. כדי להבטיח את מטרותיו של הדין המשמעתית, נקבעו עבירות המשמעת הפרטיקולריות לרבני ערים בחקיקה ראשית. זאת, במובחן מעובדי מדינה ואף מעובדים אחרים במועצות הדתיות, כגון רבני שכונות, להם יוחד סעיף אחר בחוק שירותי הדת היהודיים (סעיף 13).

162. המחוקק ראה איפוא חשיבות בכך שלרבנים המכהנים בתפקיד ציבורי רם מעלה כמו רב עיר תהיה אחריות ציבורית ובשל חשיבות תפקידם הציבורי הם יהיו כפופים למגבלות. אולם, במצב הדברים כיום נותר הדין המשמעתית אות מתה. באם סבורים המשיבים 1 ו-2 כי

אין להכפיף רבני ערים לדין משמעתי אזי יפעלו לשינוי הוראות החוק, אולם מצב הדברים הנוכחי בו הדין המשמעתי נאכף על כלל עובדי הציבור פרט לרבני ערים שם ללעג ולקלס את החוק ואינו יכול לעמוד.

163. שאלת העמדת עובדי ציבור לדין משמעתי בגין התבטאויות פוליטיות אינה חדשה ונדונה כבר לפני שנים רבות בערכאות המשפטיות. ההתנגשות בין חופש הביטוי, לו זכאי כל אזרח בישראל ועובד ציבור בכלל זה, לבין האינטרס של השירות הציבורי שלא יצבע בגוון פוליטי, נשקלה כבר על ידי בית משפט נכבד זה. פסק הדין המנחה בעניין זה הוא ענין **ספירו**, בהרשעתו של ספירו כעובד מדינה בעבירות על פי חוק הסיוג בגין מאמרי דעה שפרסם בעיתונים שונים ובהם תקף בחריפות את הממשלה וצה"ל.

164. בפסק הדין נקבע מפי הנשיא שמגר שהמרכיב של חופש הביטוי אינו יכול להיות המרכיב הבלעדי מאחר שהאינטרס של שירות הציבור מחייב גם הטלתם של סייגים מסוימים על חופש הביטוי ועל דרכי ההתבטאות של מי שמשרת את הציבור כולו. כן נקבע כי למען חופש הביטוי נוטים לצמצם ככל האפשר את הסייגים המוטלים על עובדי הציבור ומצמצמים אותם לאותן נסיבות, בהן נוצרת ודאות קרובה של נזק או של פגיעה בשירות הציבורי או באינטרסים אשר אותם הוא משרת (ענין **ספירו**, עמ' 236-238).

165. על המערכת הציבורית לשקף אפוא באופן התנהלותה את עקרונות היסוד עליהם מושתתים המשטר והחברה ישראל, ועליה להוקיע מקרבה את אלה אשר בהתנהגותם או במעשיהם חותרים תחת יסודות אלה (עניין **לביא**, סעיף 11 לפסק דינה של הנשיאה ביניש). אין כל ספק כי הדברים שמשמיע המשיב 3 בעקביות ובאופן תדיר סותרים את עקרונות היסוד של מדינת ישראל כמדינה דמוקרטית וכמדינה יהודית.² אף משום כך חייבים המשיבים 1-2 לנקוט כנגדו בהליך משמעתי באופן מייד.

ה. 5 המשיב 3 כנאמן הציבור

166. יכולתם של רבני עיר, שהם נאמני ציבור, למלא את תפקידיהם מותנית, ככל עובדי הציבור, באמון הציבור, כמו שנאמר מפי כב' השופט ברק (כתוארו אז) בענין **אייזנברג**, בעמ' 266-267:

"אמון הציבור ברשויות השלטון הוא מנכסיה החשובים של הרשות השלטונית, ושל המדינה. כאשר הציבור מאבד את אמונו ברשויות השלטון הוא מאבד את אמונו באמנה החברתית המשמשת בסיס לחיים משותפים. יש ליתן משקל נכבד לשיקולים הבאים לקיים, לשמר ולפתח את תחושת הציבור, כי משרתיו אינם אדוניו, וכי הם עושים את מלאכתם למען הציבור, מתוך יושר ונקיון כפיים. אכן, טוהר השירות והשורות עומד בבסיס השירות הציבורי ובבסיס המבנה החברתי שלנו".

167. חובתו של עובד ציבור להקפיד על ההגבלות שהושתו עליו, הינה חובה מוגברת, הן משום שבנושאים רבים השירות הציבורי הינו בעל אופי מונופוליסטי ואין האזרח יכול לבחור היכן

² על היותן של ההתבטאויות הגזעניות של המשיב 3 ורבנים נוספים עומדים בסתירה להלכה ראו – "ואהבת לו כמוך – גזענות בשם ההלכה – הסתה לגזענות על ידי רבנים בישראל", המרכז הרפורמי לדת ומדינה 2011: <http://www.reform.org.il/Assets/racismirac2012.pdf>

יקבל את השירות, והן משום חיוניותם וחשיבותם לכלל הציבור של העניינים המטופלים על ידי השירות הציבורי.

168. **הדברים יפים שבעתיים במקרה של רב עיר, אשר כמנהיג רוחני, העומד בראש מערכת מסועפת של פיקוח, הכוונה והדרכה של כלל שרותי הדת בישוב, המעורב בחיים הציבוריים בישוב, יש בכוחו לתרום לקירוב לבבות בקרב הציבור הרחב מתוקף מעמדו הממלכתי והאישי:**

לא הרי משרה זוטר כהרי משרה בכירה; לא הרי משרה שאין עמה מפגש עם הציבור כהרי משרה שיש עמה מפגש עם הציבור; לא הרי משרה שאין עמה שליטה, פיקוח הכוונה והדרכה של אחרים, כהרי משרה שיש עמה פיקוד על אחרים ואחריות על המשמעת. לא הרי מי שמשרתו להיות מובל כהרי מי שמשרתו להיות מוביל; לא הרי משרה שבעצם מהותה אין בה דרישות אתיות מיוחדות מבעל המשרה ומזולתו, כהרי משרה שכל כולה היא הטפה לרמה אתית גבוהה.

ענין אייזנברג, בעמ' 263.

169. בע"ע 4695-05-11 **אחמד אבו עג'ווה נ' מדינת ישראל**, דן בית הדין הארצי לעבודה בערעור שהגיש איש דת על ההחלטה של ועדת המינויים של האגף לעדות דתיות במשרד הפנים שלא למנותו לתפקיד של אימאם במסגד ביפו, בשל דברי הסתה קשים כנגד יהודים שנשא בהדמנויות שונות. בית הדין דחה את הערעור, ואישר את ההחלטה שלא למנות את המערער לתפקיד האימאם, תוך שהוא קובע:

"תפקיד האימאם הינו תפקיד ציבורי רב חשיבות. האימאם נמנה על מנהיגי הקהילה הדתית. למעשיו והתבטאויותיו השפעה רבה על הציבור הנוהה אחריו, כך שמחד בידו להצית את אש הקנאה הדתית ולהעצים האיבה בין הדתות בתל אביב יפו ומעבר להן. ומאידך, יש בידו לתרום להרגעת רוחות סוערות והשכנת שלום וקירוב לבבות...

נוכח טיבו של תפקיד האימאם כפי שהוסבר לעיל, שהינו תפקיד ציבורי רב חשיבות, שכן האימאם נמנה על מנהיגי הקבלה הדתית ולמעשיו והתבטאויותיו השפעת רוחב רבת היקף - אזי, אין לבחון את ההתאמה לאותו תפקיד אך ורק בהיבט המצומצם של בקיאות בענייני דת ומילוי צרכיה הדתיים של הקהילה המוסלמית ביפו; אלא יש לבחון את ההתאמה לאותו תפקיד מטעם המדינה גם בהקשר הכללי של היחס הבין דתי בתל אביב יפו ובמדינה כולה...

התבטאויותיו ומעשיו אלה של המערער הינן במסגרת חופש הביטוי, אלא שעניין שחופש הביטוי ושאלת ההסתה אינם רלבנטיות לעניינינו. הרלבנטיות הינה שאלת התאמתו לתפקיד אימאם מטעם המדינה נוכח כל האמור. פועלו של המערער כפי שפורט, מצביע בעליל עד כמה מבוססת החלטת הוועדה בדבר חוסר התאמתו למשרה נוכח ריחוקו מלהיות איש הסובלנות וקירוב הלבבות האישי והבין דתי, כדרישות המשרה."

170. דברים אלה יפים אף לענייננו. תפקידו של רב עיר הוא תפקיד רב חשיבות, המצריך רגישות רבה. האופן שבו מתנהל המשיב 3 חורג מכל קנה מידה של התנהלות רב עיר, הנמנה על השירות הציבורי. במקום לשמש דוגמא ומופת לכלל הציבור הנזקק לשירותיו, ולפעול

להגברת הקיום המשותף בעיר כמו צפת היושבת במרכז הגליל, חוטא המשיב 3 לחובתו כנאמן הציבור, בהתבטאויותיו החריפות ומעשיו אשר פורטו לעיל.

171. יודגש כי "ככל שגבוה יותר וחשוב יותר מעמדו של בעל התפקיד הממלכתי, כך חייבת לגבור אחריותו". דברים אלה נאמרו לעניין עבירות השוחד, אך הם יפים גם לעניינינו (כבי השופט בייסקי בע"פ 521/87, **מדינת ישראל נ' שמואל עינב**, פ"ד מה(1) 418, בעמ' 434; וראו גם ענין **סויסא**, בעמ' 774-773 ודנ"פ 1397/03 **מדינת ישראל נ' שמעון שבס**, פסקה 53 לפסק דינו של כבי הנשיא ברק).

172. לדאבונם של העותרים המשיב 3 אינו רב העיר היחיד אשר עובר על הוראות הדין המשמעתית ואשר מתבטא באופן מסית כלפי חלקים בציבוריות הישראלית או מביע דעות פוליטיות בנושאים שנויים במחלוקת.³ דווקא עובדה זו צריכה להאיץ במשיבים, הרוצים לשמר את תדמיתו ואיכותו של השירות הציבורי, להעמיד את המשיב 3 לדין משמעתית. חומרת העבירה המשמעתית נקבעת דווקא על רקע היותה חלק מתופעה רחבה יותר:

משקל נוסף לחומרה נודע למצב שבו עבירת המשמעת של עובד הציבור מהווה חלק מתופעה פסולה כללית שפשטה בשירות, ומקיפה עובדים רבים. לקיומה של "מכת שירות המדינה", בדומה ל"מכת מדינה", יש ערך מוסף של חומרה, מקום שבית הדין נדרש לשקול הטלת אמצעי משמעת; שהרי אמצעי משמעת אלה תכליתם לא רק לטפל בענייניו של העובד האינדיבידואלי שחרג מן השורה, אלא לבער תופעה כללית פסולה שפשטה, ולשקם את שירות המדינה מנגע מקיף שפשט בו. אכן, "דבר רגיל הוא שבית המשפט מחמיר את האמצעים שהוא נוקט כאשר עבירה מסוימת מתפשטת ופגיעתה גוברת. אמצעים חמורים יותר אמורים להעביר מסר מרתיע, לעצור את התפשטות העבירה ואף להפחית את שכיחותה ככל שניתן" (פרשת ברוכין, בעמ' 709-710).

עש"ם 3666/06 **אחמד חסן אסדי נ' נציבות שירות המדינה ואח'** (פורסם בנבו) פסק דין מיום 7.11.07, פסקה 16).

וכן ראו: עש"ם 5205/01, **שמעון פרנס נ' יו"ר רשות השידור**, פ"ד נו(2), 9, עמ' 21-22.

ה.6 היחס בין הדין הפלילי לדין משמעתית

173. מהתשובות הספורות שקיבלו העותרים מהמשיבים 1 ו-2 לאורך השנים עולה תמונה ברורה לפיה הם קושרים קשר בל ינתק בין הדין הפלילי לבין הדין המשמעתית. כל עוד מתנהלת בדיקה בנוגע לפתיחת חקירה פלילית כנגד המשיב 3, המשיבים אינם נזקקים כלל לשאלת פתיחה בהליכים משמעתיים. ואילו כאשר מתקבלת החלטה שלא להעמיד לדין פלילי, לא שוקלים המשיבים כלל את שאלת ההעמדה לדין משמעתית שכן לטעמם העדר הפליליות משליך גם על שאלת הדין המשמעתית. **גישה זאת היא שגויה ביסודה, מעקרת את ההליך המשמעתית מתוכן ומייתרת אותו וזאת בשני מובנים.**

³ דוגמאות לרבנים נוספים, נושאי משרות ציבוריות אשר העותרים פנו למשיבים 1-2 לגבי אמירותיהם הגזעניות והפוגעניות, כוללות את הרב דב ליאור, ששימש עד לשנת 2015 כרב היישוב היהודי בחברון ובקרית ארבע, הרב דוד מאיר דרוקמן, רבה של קריית מוצקין והרב אליקים לבנון, רב המועצה האזורית שומרון, בנינו נעשתה פניה לנציבות שירות המדינה בשל היותו רב מועצה אזורית ולא רב עיר.

174. ראשית, לא ייתכן שההחלטה בשאלה האם לפתוח בהליכים משמעתיים תהיה תלויה בשאלת ההליך הפלילי. נוכח אינספור ההתבטאויות של המשיב 3, בכל נקודת זמן תלויה ועומדת כנגדו תלויה אחת או יותר בנוגע להסתה לגזענות. בנסיבות אלה, **על פי גישתם לעולם לא יגיעו המשיבים לבחון את השאלת ההעמדה לדין משמעתי שכן בכל רגע נתון עסוקה הפרקליטות בבדיקת השאלה האם יש להעמידו לדין פלילי!**
175. שנית, בנוגע להשלכת ההחלטה על אי העמדה לדין פלילי על הדין המשמעתי - העובדה שנמצא כי דבריו או מעשיו של איש ציבור נעדרים פליליות אין משמעותה כלל ועיקר כי אין לנקוט נגדו צעדים משמעתיים. מאחר ומדובר בשתי מערכות דינים שונות בעלות מטרות שונות הרי שפליליות או העדר פליליות אינם קנה המידה כלל לשאלת התאמת עובד הציבור להמשך תפקידו או להעמדתו לדין משמעתי.
176. כבר נפסק במפורש כי הרציונל של ההליך המשמעתי אחר, והוא שמירה על טוהר השירות הציבורי והגנה על רמת תפקודו מבחינת דמותו ותדמיתו בעיני הציבור, ולא המטרה של הענשה החלה בהליך הפלילי (ראו עש"ם 3666/06 אחמד חסן אסדי נ' נציבות שירות המדינה ואח' (פורסם בנבו) פסק דין מיום 7.11.07, פסקאות 11-12).
177. משום כך, אין לתלות את קיומו או את הצדקתו של הליך משמעתי בקיומה של עילה פלילית. מכיוון שכך, אין גם להמתין להחלטה אם מתקיימת עילה משמעתיית עד שתסתיים החקירה הפלילית, שכן חקירה זאת מנסה לברר שאלות שונות הקשורות בכוונה פלילית ובהתקיים יסודותיה הפליליים של עבירה זו או אחרת. שעה שאין מחלוקת על בעלות המשיב 3 על דבריו (ובמרביתם של המקרים הדבר אכן כך) יש לבחון האם הם מקימים את העילות המשמעתיית, וכפי שכבר הראו העותרים התשובה על כך חיובית בהחלט.
178. המשיב 3 כבר עמד לדין בעבר בגין התבטאויותיו. אמנם כתב האישום בוטל, אך זאת תוך התניה שלא ישוב להתבטא באותו אופן. פרט לכתב אישום זה נפתחו נגד המשיב 3 מספר חקירות פליליות בגין התבטאויותיו, אם כי כיום לא מתנהלת נגדו כל חקירה. מכל מקום, **לא יתכן כי הפליליות האופפת את מעשיו של המשיב 3 תשמש דווקא תירוץ שלא לנקוט כנגדו כל צעד במישור המשמעתי והוא יוכל להמשיך לכהן במשרתו משך חודשים ושנים ולהמשיך בהתבטאויותיו המסיתות.**
179. יתרה מכך, גם אם נגד המשיב 3 לא הייתה מתקיימת כל חקירה פלילית או שלא היה מוגש כל כתב אישום לא היה צריך הדבר להוות הסבר או אמתלה לאי נקיטת הליכים משמעתיים כנגדו. לעניין זה חשוב ללמוד מעניינו של יואל לביא, ראש עיריית רמלה שעמד להתמנות לראש מנהל מקרקעי ישראל. מועמדותו של לביא נפסלה על ידי היועץ המשפטי לממשלה לאור התבטאויותיו כנגד הציבור הערבי, ובג"ץ אישר זאת. בפסק הדין מתייחסת הנשיאה ביניש באופן מפורש לעובדה שלא ננקטו הליכים פלילים כנגד מר לביא בגין התבטאויותיו הגזעניות:

יודגש כי החובה לשקול את ההיבט הערכי-נורמטיבי במינוי אדם לכהונה ציבורית, אינה מוגבלת אך למצבים בהם התנהגותו של המועמד בעבר נכללה בגדר תחום פריסתו של "המעגל הפלילי המורחב" כלשונו של השופט לוי בבג"ץ 5757/04 הס הנ"ל, פס' 9. לשון אחר; בחינת ההיבט הערכי-נורמטיבי במינויו של אדם למשרה ציבורית,

אינה מחייבת קיומה של הרשעה בפלילים, או הודיה בביצועם של מעשים פליליים בעבר, או הגשתו של כתב-אישום נגד המועמד, או למצער פתיחתה של חקירה פלילית אף אם לא התגבשה בסופם של דברים לכדי הגשת כתב-אישום... החובה לבחון את ההיבט הערכי-נורמטיבי כאמור, הורחבה בהלכה הפסוקה אף למצבים בהם הוחלט שלא לפתוח בחקירה פלילית או משמעתית כנגד המועמד בגין התנהגות שהעלתה חשד לחריגה מן החוק. ובלשונו של המשנה-לנשיא ת' אור: "על רשות מנהלית לשקול גם מעשים של המועמד החורגים מנורמות של מינהל תקין וכן התנהגות שאינה אתית, אפילו אם אלה אינם מגיעים כדי עבירה פלילית" (פרשת צחי הנגבי 2, עמ' 870). בהקשר זה כבר נפסק כי ההכרח להגן על מקצועיותו של השירות הציבורי, על טוהר המידות שבו, על תדמיתו הנקייה ועל האמון שהציבור רוכש לו, תקפים גם בנסיבות בהן הפגם הערכי-נורמטיבי שנפל בהתנהגותו של המועמד לא הוביל לנקיטה בצעדים משפטיים או פרה-משפטיים בגין כך..."

(ענין לביא, פסקה 14 לפסק דינה של הנשיאה ביניש, ההדגשות הוספו)

180. יש לשאול איפוא שתי שאלות נפרדות. הראשונה היא האם מעשיו של המשיב 3 מהווים עילה לנקיטת צעדים משמעתיים כנגדו. לטעמם של העותרים התשובה לכך חיובית בהחלט. אם כך השאלה השנייה, המקדמית למעשה, היא האם ניתן להתחיל בהליכים משמעתיים כנגד המשיב 3 כבר עתה, עוד בטרם התקיימה או מוצתה חקירה פלילית כנגדו בגין אותן התבטאויות לגביהן נבדקת אפשרות זו. גם על כך יש לענות בחיוב.

181. כמצוין לעיל, קיומה של חקירה פלילית אינו יכול לדחות את הטיפול המשמעתני - ראשית, משום שהליך משמעתני שידחה עד לאחר סיומו של הליך פלילי יארך זמן רב ביותר. כפי שראינו כל אותה העת מוסיף המשיב 3 לכהן במשרתו הציבורית ובהתבטאויותיו המסיתות. במצב זה, תמיד יש תלונה התלויה ועומדת כנגד המשיב 3, ולפיכך לעולם לא תיבדק שאלת העמדתו לדין משמעתני. זאת ועוד, המסר לציבור הוא כי השמעת עמדות אלה היא לגיטימית ומקובלת וכי המערכת הציבורית מגבה אותן. שנית, רף ההוכחה הנדרש לצורך הגשת כתב אישום פלילי גבוה הרבה יותר מהרף של הגשת קובלנה משמעתית. בהיבט הפלילי צריכה להיבדק הכוונה (בהקשר של הסתה לגזענות). הדין המשמעתני עוסק כאמור בשאלת ההשפעה על טוהר המידות בשירות הציבורי, הפגיעה בשירות הציבורי, התאמת נושא המשרה לערכיה הכללים של המערכת וכדומה.

182. המשיבים 1-2 אינם רשאים על כן לדחות את החלטתם בנושא המשמעתני עד לסיום חקירה פלילית או לתוצאותיה של חקירה כזאת. העובדות הרלוונטיות למישור המשמעתני ולשאלת התאמתו של המשיב 3 ברורות כבר כעת ועל המשיבה 1 להכריע בהן ולהגיש קובלנה כנגד המשיב 3.

ה. חובת המשיבים להפעלת סמכותם המנהלית ונקיטת הליכים משמעתיים כנגד המשיב 3

183. בסוגיית הגשת קובלנה כנגד המשיב 3 חלה על המשיבים 1-2 החובה לפעול בסבירות; לשקול שיקולים ענייניים בלבד; לנהוג ללא משוא פנים או שרירות; ולפעול בתום לב ובשוויון. בענייננו עולה באופן חד משמעי כי הרשויות המוסמכות מסרבות למעשה להפעיל את

סמכותן, אף נוכח הסתה פרועה ומתמשכת של המשיב 3, ושימוש בלתי הולם במשרתו ובמשאבים הציבוריים הנתונים לו ובכך פועלות באופן בלתי סביר ובלתי מידתי.

חובת הפעלת הסמכות

184. כלל ידוע הוא במשפט הישראלי כי, בנסיבות מסוימות, חלה על הרשות המינהלית חובה לבצע פעולה, על אף שהסמכות לבצעה הוענקה לה בהוראה שנוסחה כסמכות שבשיקול דעת. בעניין זה נפסק זה מכבר כי:

"רשות שנתונה בידה סמכות לשקול ולהחליט, הופקדה בידה לא רק זכות להפעיל את הסמכות אלא גם החובה לשקול את הפעלתה ולהפעילה כשמוצדק הדבר".

דברי כב' השופט אור בבג"ץ 3872/93, **מישראל בע"מ נ' ראש הממשלה ושר הדתות**, פ"ד מז(5), 485, עמ' 496.

וכן נפסק כי:

"יש נסיבות שבהן עולה המסקנה – גם לגבי סמכות שבשיקול דעת – כי הימנעות מהפעלת הסמכות היא בלתי סבירה במידה היורדת לשורשו של עניין ... סמכות הרשות הופכת לסמכות שבחובה כאשר הנסיבות העובדתיות הן כאלה שערכי היסוד של השיטה החוקתית והמשפטית שלנו הופכים את אי-הפעלתה של הסמכות לבלתי סבירה באופן היורד לשורשו של עניין".

(בג"ץ 3094/93 **התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' ממשלת ישראל**, פ"ד מז(5) 404, 421).

עמד על כך גם פרופ' י' זמיר:

"לעתים סמכות המנוסחת באופן ברור כסמכות רשות עשויה להתפרש, בנסיבות מסוימות, כסמכות חובה"

(י' זמיר **הסמכות המינהלית** [ירושלים, 1996], כרך א', ע' 224).

185. כאשר היא מתבקשת לעשות כן, חלה על הרשות החובה לפעול, המורכבת משלוש חובות משנה:

"ראשית, חובה על הרשות לברר ולהחליט אם יש לה, בנסיבות המקרה, סמכות לפעול. שנית, אם יש לה סמכות, חובה עליה להפעיל את שיקול הדעת שלה כדי להחליט אם וכיצד להפעיל את הסמכות. שלישית, היא חייבת לפעול במהירות הראויה" (זמיר, בעמ' 692).

186. כך אף במקרה שלפנינו. המשיבה 1 "רשאי(ת) להגיש לבית הדין המשמעתי קובלנה על רב עיר". אין חולק שלפי פרשנות רגילה של לשון הסעיף, הרי שמדובר בהענקת סמכות שבשיקול דעת למשיבה 1. אלא שבנסיבות החמורות של המקרה נשוא עתירה זו, כאשר רב עיר מפרסם, חדשות לבקרים, התבטאויות קשות המסיתות לגזענות, סמכותה של המשיבה 1 להפעיל הליכים משמעתיים נגד רב עיר עולה כדי **סמכות חובה**, ברורה וחד משמעית, לעשות כן. ודוק: **הימנעות מהפעלת הסמכות, פעם אחר פעם, בנסיבות אלו הינה בלתי סבירה באופן קיצוני ובמידה היורדת לשורשו של עניין**.

187. המשיבים 1 ו-2 אינם יכולים להתנער מתפקידם לאכוף את החוק, שהוא יסוד מוסד של שלטון החוק, ולהימנע מלאכוף את ההוראות המשמעטיות של חוק שירותי הדת וחוק הסיוג.

כדברי מ"מ הנשיא זילברג בבג"ץ 295/65 **אופנהימר נ' שר הפנים והבריאות**, פ"ד כ(1) 309, : 328

"ההימנעות מלממש ולהגשים חוק קיים ומחייב, אינה מדיניות ואינה יכולה להיות מדיניות מכל בחינה שהיא; היא רק גורמת לדמורליזציה ביחסי השלטון והאזרח, וגוררת אחריה פריקת עול של כל חוקי המדינה".

188. על החובה לאכוף את החוק ראו עוד:

• דברי כב' השופט חשין בבג"ץ 53/96, **תשלובת ח. אלוני בע"מ נ' שר התעשייה והמסחר**, פ"ד נב(2), 1, עמ' 9-10 (להלן: "**פס"ד אלוני**");

"חוק שהרשויות אינן עושות לאכיפתו כהילכתו, יפה היה לו שלא נחקק משנחקק. חוק שאינו נאכף מוטב לו שלא ייחקק, משייחקק ולא ייאכף. חוקים לא נועדו לצדיקים גמורים. ומי שאינו צדיק גמור, אל נביאנו לידי ניסיון שמא יחטא. חוק המבזזה בשער בת-רבים יביא לריפיון גם מעבר לתחומיו, ובית-המשפט לא ישלים עם תופעה זו".

• בג"ץ 551/99 **שקם בע"מ נ' מנהל המכס והמע"מ ו-4 אח'**, פ"ד נד(1) 112, סעיף 8 לפסק דינו של כב' השופט זמיר (להלן: "**פס"ד שקם**").

• א' רובינשטיין, **המשפט הקונסטיטוציוני של מדינת ישראל** (מהדורה חמישית 1996), עמ' 228 ואילך.

189. בענייננו, מחדלם המתמשך של המשיבים 1 ו-2 לפעול כנגד המשיב 3 במישור המשמעותי גם נוכח החמרת המצב והחרפת מערכת השיסוי שלו בכל האמצעים העומדים לרשותו, היא התנערות מוחלטת מחובתם לאכוף את החוק.

חוסר סבירות

190. הלכה ידועה היא, כי בעת שרשות מפעילה שיקול דעת, אסור לה לשקול שיקולים זרים או לפעול למען מטרות זרות, אלא עליה לשקול את כל השיקולים הענייניים, ולתת לכל שיקול ענייני את המשקל הראוי לו (בג"ץ 1/88, 953/87 **פורז נ' ראש עיריית תל אביב-יפו**, פ"ד מב(2) 309, 324). השיקולים הענייניים נובעים הן מהתכלית המיוחדת של החוק הנוגע לעניין, והן מתכליתה של שיטת המשפט וערכי היסוד שלה (בג"ץ 987/94 **יורונט קווי זהב (1992)** **בע"מ נ' שרת התקשורת**, פ"ד מח(5) 412, 432-434 וראו גם בג"ץ 5445/93 **עיריית רמלה נ' שר הפנים**, פ"ד נ(1) 397, 410-411). במידה שהרשות לא שקלה את כל השיקולים הרלבנטיים או לא נתנה משקל ראוי לשיקולים אלה בהתאם לחשיבותם היחסית, אזי ניתן לומר שהיא פעלה בחוסר סבירות, והחלטתה תיפסל (ראו, למשל, בג"ץ 7364/03 **סלאח ג'בארה נ' שר הפנים**, פ"ד נח(1) 769; בג"ץ 935/89 **גנור נ' היועץ המשפטי לממשלה**, פ"ד מד(2) 485, 514).

191. כפי שפורט לעיל, תכליתן של הוראות הדין המשמעותי של רבני עיר הינה לאכוף אמת מידה של התנהגות ראויה, אשר תבסס את אמון הציבור במערכת השלטונית-ציבורית ותאפשר למערכת לספק את השירות עליו היא אמונה. חלק מתפקידו של רב עיר, ככל עובד ציבור, הוא לקיים את הוראות החוק, ולעמוד על ערכיה היסודיים של מדינת ישראל היהודית והדמוקרטית. כל אלו מופרים ברגל גסה ובהתרסה על ידי המשיב 3, וזאת באופן מתמשך,

כחלק ממסע תעמולה עקבי ומתמשך להשחרת פניו של הציבור הערבי, ובאופן המסכן את יחסי היהודים והערבים בגליל בפרט ובמדינה בכלל.

192. המשיבים 1-2 כלל לא שקלו שיקולים ענייניים אלה או למצער לא נתנו להם את המשקל הראוי, שצריך היה להובילם להחלטה לאכוף את הוראות החוק ולנקוט באמצעים משמעותיים כנגד המשיב 3, לאור זלזולו הבוטה בערכים בסיסים של שוויון, כבוד והגינות כלפי כלל הציבור.

193. כבר למעלה מעשור שהמשיב 3 מפר את הוראות הדין המשמעותי באופן שיטתי. הוא מסית כנגד הציבור הערבי בישראל, מחרחר ריב ומדון, מביע דעה פוליטית ומעביר ביקורת בוטה על רשויות החוק במדינה ואף פועל בפומבי לקידום מפלגה זו או אחרת במהלך מערכות הבחירות. העותרים המתנינו בסבלנות זמן רב בטרם שבו ופנו לערכאות, אולם התנהלות המשיבים 1 ו-2 אשר ממאנים לקבל החלטה בעניין העמדתו לדין משמעותי של המשיב 3 מעל לחמש שנים, מאז הוגשה העתירה האחרונה בעניין, חרגה זה מכבר מדרך התנהלות סבירה של רשות ציבורית.

אי עמידה בלוח זמנים סביר

194. סבירות משמעה גם עמידה בלוח זמנים סביר (בג"ץ 6300/93 **המכון להכשרת טוענות בית דין נ' השר לענייני דתות**, פ"ד מח(4) 441, 451). במקרה שלא נקבע מועד ספציפי לקבלת החלטה, אלא המועד תלוי בנסיבות המקרה, על הרשות לקבל החלטה "במהירות הראויה". הפרת החובה להפעיל את הסמכות תוך זמן סביר היא עילה לביקורת שיפוטית (יצחק זמיר **הסמכות המנהלית** (מהדורה ראשונה, 1996), עמ' 706).

195. אכן, החובה לפעול במהירות הראויה יש עמה מידה של שיקול דעת. לכן יתערב בית המשפט רק אם חרגה הרשות מן הגבולות של "מתחם המהירות הראויה" (יצחק זמיר **הסמכות המנהלית** (מהדורה ראשונה, 1996), עמ' 723). אלא שבמקרה דנן חרגו המשיבים מכל קנה מידה של התנהלות סבירה. לא ייתכן כי המשיבים שקועים בבחינת הסוגיה המשפטית למשך תקופה של מעל לחמש שנים. כל שהמשיבים 1 ו-2 צריכים לשקול מצוי לפנייהם וכל שעליהם לעשות הוא להחליט האם הדברים האמורים עולים כדי הגשת קובלנה משמעותית או לא.

196. בנסיבות אלו, העדר פעולה משמעותית, או פעולה כלשהי, מצד המשיבים, הינה אפוא בלתי סבירה באופן קיצוני.

1. סיכום

197. עתירה זו פרשה מסכת ארוכה במיוחד של התבטאויות ומעשים של המשיב 3, המבטאים את התגייסותו המוחלטת כנגד הציבור הערבי במדינת ישראל. מזה שנים שהמשיב 3 משתמש בתפקידו הרם כרב עיר על מנת לקדם משנה אידיאולוגית-קיצונית, באופן שמהווה עבירת משמעת על פי כל הדינים הרלוונטיים. לא מדובר בתחום "אפור" שהוא "אזור הדמדומים" של המנהל הציבורי (כמצויין בענין **סויסא**, בע' 785-786). לא מדובר בהתנהגות שיש בה פגם אסתטי, שאין בה משום פגיעה במשמעת. מדובר בהתנהגות שמרכז הכובד שלה הוא

משמעותי ואשר האלמנט המכריע שבה הוא פגיעה באמון הציבור בשירות הציבורי ובערכים הבסיסיים שצריכים להיות נר לרגליו של כל עובד ציבור.

198. על אף קביעתו של המחוקק, המשיבים 1 ו-2 החליטו להעניק חסינות גורפת דווקא לרבנים, המהווים סמכות רוחנית עליונה ואמורים לשרת ציבור רחב. מחדלם המתמשך של המשיבים 1-2 מלהעמיד את המשיב 3 לדין משמעותי בגין התנהגותו זאת לא רק שהופכת את הדין לאות מתה, אלא גרמה למשיב 3 להמשיך בהפרת הדין ללא מורא. הפקרת הזירה הציבורית למסיתים בלבד, והעדר פעולה משפטית מהירה ונחרצת לא רק שהיא פוגעת בשירות הציבורי כולו, יש בה אף לפגיעה אנושה במרקם החיים העדין בישראל. אזרחים תמימים שכל חטאם הוא שהם משתייכים לציבור הלא יהודי זוכים ליחס משפיל ומבזה על ידי מי שמקבל את משכורתו מהקופה הציבורית – ואין פוצה פה ומצפצף.

199. בית המשפט מתבקש אפוא להורות למשיבים למלא את תפקידם ולאכוף את הוראות הדין המשמעותי על המשיב 3.

200. לאור כל האמור לעיל מתבקש בית המשפט הנכבד להוציא צו על תנאי כמבוקש בראש עתירה זו ולאחר קבלת תשובת המשיבים – להופכו למוחלט. עוד יתבקש בית המשפט לחייב את המשיבים בהוצאות העתירה, לרבות שכר טרחת עו"ד.

היום, י"א אלול תשע"ו
14 ספטמבר 2016

טל רביב, עו"ד	רות כרמי, עו"ד	אורלי ארז-לחובסקי, עו"ד
ב"כ העותרים	ב"כ העותרים	ב"כ העותרים
מ.ר. 19914	מ.ר. 48275	מ.ר. 20263